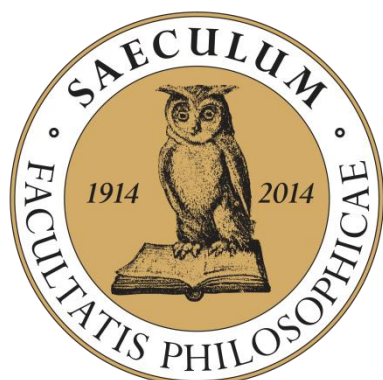

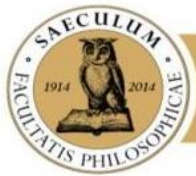
Debrecen University Symposium 2014

A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi
a 21. században
Cultural Heritage and Innovations in the Humanities in
the 21st Century

Szerkesztette:
Jakab Melinda

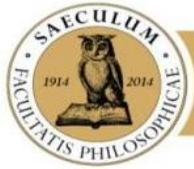
Debrecen
2014.

Tartalomjegyzék

DE SYMP 2014 konferencia program, magyar	3
DE SYMP 2014 konferencia program, angol	4
100 éves a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara	5
A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században konferencia bemutakozás	7
DE SYMP 2014 honlap	8
DE SYMP 2014 statisztika	10
Plenáris nyitóelőadás	14
Szekció bemutatkozások	16
Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a 21. században	16
Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848.....	22
Használat és hatás: a kommunikációkutatás kortárs irányjai	27
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe	
Középkori szekció (Bárány Attila)	38
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepei	
Kora újkori szekció (Papp Klára)	49
Comparative Research on Educational Outcomes	58
Memory of Culture and Cultural Diversity	70
With and without Sounds. With and without Words. Interdisciplinary Studies of Communication.....	74
Anyanyelvi örökség – digitális archiválás – interdiszciplinaritás	81
Geist, Geisteswissenschaften, Kulturwissenschaften. Herausforderungen und Chancen für die gegenwärtige Philosophie	84
Россия в XXI-ом столетии – ответы на вызовы нового мироустройства	89
A (hazai) pszichológia jövője	97
Plenáris záróelőadás	99
Kísérőprogramok	100
Hagyomány és megújulás kiállítás.....	100
VI. Egyetemi Művészeti Tárlat.....	101
Könyvkiállítás.....	102
Költségvetés	103
A Bölcsészettudományi Kar centenáriumi rendezvényeinek sajtóvisszhangja	105

UD UNIVERSITY OF DEBRECEN
DE SYMPOSIUM
2014

*A kulturális örökség és a humán tudományok
innovációi a 21. században*

PROGRAM

2014. október 8. (szerda)

9.30–15.00 Regisztráció

13.45–14.45

A Debrecen University Symposium 2014 megnyitója

Helyszín: DE Főépület, Aula

Elnök: Prof. Dr. Kertész András akadémikus

Plenáris nyitóelőadás:

Prof. Dr. Volker Gerhardt (Humboldt Egyetem, Berlin):

*Humankind in the Person of Every Human Being. On the Theory
of Humanity*

15.30–18.30

Szekciósülés: 11 szekció, magyar, német, angol és orosz nyelven,
szekciónként külön helyszíneken

(16.30–18.00 Kávészünet)

19.00 Egyetemi Művészeti Tárlat – Alkotó oktatók, dolgozók, volt
és jelenlegi hallgatók képzőművészeti kiállításának megnyitója

Helyszín: Élettudományi Központ

A kiállítást megnyitja: Erdei Sándor újságíró

20.00 Fogadás

Helyszín: Debreceni Egyetem, Főépület

2014. október 9. (csütörtök)

9.00–12.00 Regisztráció

9.00–12.00

Szekciósülés: 11 szekció, magyar, német, angol és orosz nyelven,
szekciónként különböző helyszíneken

12.30–13.30

A Debrecen University Symposium 2014 ünnepélyes zárása

Helyszín: DE Főépület, Aula

Elnök: Prof. Dr. Kertész András akadémikus

Plenáris záróelőadás:

Prof. Dr. Bényei Tamás (Debreceni Egyetem BTK, Angol-Amerikai

Intézet): *The Arts of Memory*

SZEKCIÓK

Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a XXI. században

(Helyszín: XI-es terem, vezető: Csoba Judit,
angol és magyar nyelven)

Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse. Am Beispiel von Galeerensklaventum und 1848

(Helyszín: 303-as terem, vezető: S. Varga Pál, német nyelven)

Használat és batás: a kommunikációkutatás kortárs irányjai

(Helyszín: 133/2-es terem, vezető: Szinák Péter, magyar nyelven)

**Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó
társadalmi szerepe**

(Középkori alszekció: helyszín: 314-es terem, vezető: Bárány Attila,
magyar és angol nyelven;

Korújkori alszekció: helyszín: 316-os terem, vezető: Papp Klára,
magyar nyelven)

Comparative Research on Educational Outcomes

(Helyszín: IX-es terem, vezető: Pusztai Gabriella, angol nyelven)

Memory of Culture and Cultural Diversity

(Helyszín: 346-os terem, vezető: Bartha Elek, angol nyelven)

With and without Sounds. With and without Words.

Interdisciplinary Studies of Communication

(Helyszín: XV-ös terem, vezető: Hunyadi László,
angol nyelven)

**Anyanyelvi örökség – digitális archiválás -
interdiszciplinaritás**

(Helyszín: XIV-es terem, vezető: Hoffmann István, magyar nyelven)

Geist, Geisteswissenschaften, Kulturwissenschaften. Herausforderungen und Chancen für die gegenwärtige Philosophie

(Helyszín: X-es terem, vezető: Rózsa Erzsébet, német nyelven)

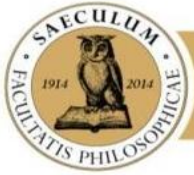
**Россия в XXI-ом столетии – ответы на вызовы нового
мироустройства**

(Helyszín: 247-es terem, vezető: Goretity József, orosz nyelven)

A (bazai) pszichológia jövője

(Helyszín: P6-os terem, vezető: Münnich Ákos, magyar nyelven)

UD UNIVERSITY OF DEBRECEN
DE SYMPOSIUM
2014

*Cultural Heritage and Innovations in the
Humanities in the 21st Century*

PROGRAM

October 8, 2014 (Wednesday)

9.30–15.00 Registration

13.45–14.45

Opening of Debrecen University Symposium 2014
Location: DE Main Building, Aula

Chair: Prof. Dr. András Kertész, Member of the Hungarian
Academy of Sciences

Opening Plenary:

Prof. Dr. Volker Gerhardt (Alexander von Humboldt University,
Berlin): *Humankind in the Person of Every Human Being.
On the Theory of Humanity*

15.30–18.30

Section sessions: 11 sections in English, German, Hungarian,
and Russian (see: sessions)

(16.30–18.00 Coffee break)

19.00 University Art Exhibition – Opening of a Fine Arts Exhibi-
tion of Staff and Faculty and Former and Present Students as Artists
Location: Lifescience Building

The exhibition will be opened by journalist Sándor Erdei

20.00 Reception

Location: DE Main Building

October 9, 2014 (Thursday)

9.00–12.00 Registration

9.00–12.00

Section sessions: 11 sections in English, German, Hungarian, and
Russian (see: sessions)

12.30–13.30

Official Closing of Debrecen University Symposium 2014
Location: DE Main Building, Aula

Chair: Prof. Dr. András Kertész, Member of the Hungarian
Academy of Sciences

Closing Plenary:

Prof. Dr. Tamás Bényei (IEAS, University of Debrecen):
The Arts of Memory

SESSIONS

Radicalization and Social Conflicts in the 21st Century

(Location: room XI, convenor: Judit Csoba, in English
and Hungarian)

**Lieux de Mémoire in the Field of Tension of Different Cultur-
al Memories – the Cases of the Galley Slavery and 1848**

(Location: room 303, convenor: Pál S. Varga, in German)

**Use and Effect: Contemporary Trends
in Communication Research**

(Location: room 133/2, convenor: Péter Szirák, in Hungarian)

**Education and Social Roles: The Changing Social Role of the
Aristocracy** (Middle Ages Panel: location: room 314, convenor:
Attila Bárány, in English and Hungarian; Early Modern History
Panel: location: room 316, convenor: Klára Papp, in Hungarian)

Comparative Research on Educational Outcomes

(Location: room IX, convenor: Gabriella Pusztai, in English)

Memory of Culture and Cultural Diversity

(Location: room 346, convenor: Elek Bartha, in English)

**With and without Sounds. With and without Words.
Interdisciplinary Studies of Communication**

(Location: room XV, convenor: László Hunyadi, in English)

Linguistic Heritage – Digital Archiving – Interdisciplinarity
(Location: room XIV, convenor: István Hoffmann, in Hungarian)

**Spirit, Humanities, Cultural/ Civilization Studies.
Challenges and Opportunities in Contemporary Philosophy**
(Location: room X, convenor: Erzsébet Rózsa, in German)

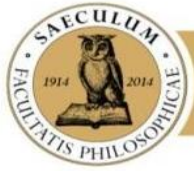
**Russia in the 21st Century: Responses to the
Challenges of a New World Order**

(Location: room 247, convenor: József Goreity, in Russian)

The Future of Psychology (in Hungary)

(Location: room P6, convenor: Akos Münnich, in Hungarian)

100 éves a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara

SZÉCHENYI 2020

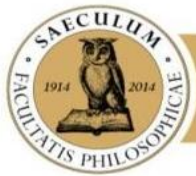

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

100 éves a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara

SZÉCHENYI 2020

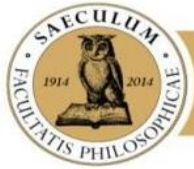

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században

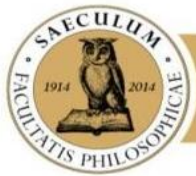
A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara alapításának centenáriuma alkalmából az egyetem a Debrecen University Symposium, a TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0060 jelű pályázat keretében **A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században** címmel, széles nemzetközi részvétellel ünnepi konferenciát rendez.

Rendezvényünk célja, hogy – az elődök előtti tisztelgés mellett – átfogó képet nyújtson a humán tudományoknak a modern társadalmak szervezésében és fenntartásában betöltött kiemelten hatékony szerepéről. A tervezett szekciók az alap- és alkalmazott kutatások változatos interakcióiból kiindulva mutatják be azokat a 21. század igényeinek megfelelő és lehetőségeit kihasználó legújabb eredményeket, amelyek igazolják a humán tudományok hasznosíthatóságát fontos társadalmi problémák megoldásában. A konferencia kiemelt témái felölelik a nyelvészeti adatfeldolgozás elméleti alapjait, valamint a kulturális örökség, a nemzeti történelem és a társadalmi konfliktusok problémakörét.

Cultural Heritage and Innovations in the Humanities in the 21st Century

For commemorating the centenary of the foundation of its Faculty of Arts and Humanities, the University of Debrecen is to host a special conference with the participation of a broad range of international experts. The conference will be held within the framework of Debrecen University Symposium under the title **Cultural Heritage and the Innovations of the Humanities in the 21st Century** and is supported by the project TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0060.

Apart from paying homage to our predecessors, the aim of our conference is to present a comprehensive outline of the remarkably effective role of the humanities in organizing and sustaining modern societies. Prompted by the various interactions experienced in basic and applied research, the planned conference sections will array the most recent findings and results that simultaneously meet contemporary demands and utilize the opportunities offered by the 21st century, while validating the applicability of arts and humanities for finding solutions to significant social problems. The topics addressed at the conference will cover the theoretical bases of linguistic data processing as well as the issues related to cultural heritage, national history, and social conflicts.

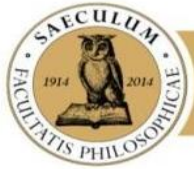

A Debrecen University Symposium 2014 honlapja:

www.desymposium.hu

The screenshot shows the Hungarian version of the website at www.desymposium.hu/bemutakozas/index.html. The page features a navigation menu on the left with options: BEMUTAKOZÁS, PROGRAM, SZEKCIÓK, REGISZTRÁCIÓ, SZOLGÁLTATÁS, A RENDEZVÉNY, PARTNEREK, ARCHIVE - 2012, and ARCHIVE - 2013. The main content area includes a header with the university logo and the text 'Üdvözöljük a Debreceni Egyetem Symposium 2014 oldalán!'. Below this is a section titled 'Bemutakozás' (Introduction) with a large image of the university building and a video player. The text in this section discusses the symposium's focus on the 21st century and the role of humanities in a modern, globalized world.

The screenshot shows the English version of the website at www.desymposium.hu/eng/introduction/index.html. The page features a navigation menu on the left with options: INTRODUCTION, PROGRAM, SESSIONS, REGISTRATION, SERVICE, EVENT, PARTNERS, ARCHIVE - 2012, and ARCHIVE - 2013. The main content area includes a header with the university logo and the text 'Welcome on the official site of the University of Debrecen Symposium 2014!'. Below this is a section titled 'Introduction' with a large image of the university building and a video player. The text in this section discusses the symposium's focus on the 21st century and the role of humanities in a modern, globalized world.

www.desymposium.hu/program/index.html

Alkalmazások PDF to Word Convert... PDF to JPG online con... Alap angol kifejezések Ismerkedés az Excel 2... Livemocha SZTAKI Szótár | magy...

Program

A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században
100 éves a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara

Program

Előzetes program:

2014. október 7. (kedd)

18.00 BTK 100 – Hagyomány és megújulás című kiállítás megnyitója
Helyszín: Debreceni Egyetem, Főépület, Debreceni Egyetem, Egyetemi és Nemzeti Könyvtár előcsarnoka
A kiállítást megnyitja: Prof. Dr. Imre László akadémikus

A konferencia programja:

2014. október 8. (szerda)

9.30-15.00 Regisztráció

10.00-12.00 Ünnepi ülés a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara 100 éves fennállásának tiszteletére
Helyszín: DE Főépület, Aula

12.00-13.30 Ebédszünet

13.45-14.45 A Debrecen University Symposium 2014 megnyitója
Elnök: Prof. Dr. Kertész András akadémikus
Helyszín: DE Főépület, Aula

Plenáris nyitóelőadás:
- Prof. Dr. Volker Gerhardt (Humboldt Egyetem, Berlin): Humankind in the person of every human being. On the theory of humanity (**Resümé**)

15.30-18.30 - Szekcióülések: 11 szekció, magyar, német, angol és orosz nyelven, szekciónként külön helyszíneken (16.30-18.00 Kávészünet)

19.00 Egyetemi Művészeti Tárlat - Alkotó oktatók, dolgozók, volt és jelenlegi hallgatók képzőművészeti kiállításának megnyitója
Helyszín: DE, Élettudományi Központ
A kiállítást megnyitja: Erdei Sándor újságíró

www.desymposium.hu/bemutakozas/index.html

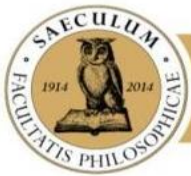
www.desymposium.hu/eng/sessions/index.html

Alkalmazások PDF to Word Convert... PDF to JPG online con... Alap angol kifejezések Ismerkedés az Excel 2... Livemocha SZTAKI Szótár | magy...

Sessions

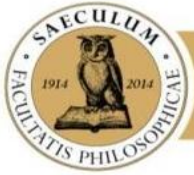
- **Radicalization and Social Conflicts in the 21st Century / Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a XXI. században**
(Location: room XI, convenor: Judit Csoba, in English and Hungarian)
- **Lieux de Mémoire in the Field of Tension of Different Cultural Memories – the Cases of the Galley Slavery and 1848 / Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse. Am Beispiel von Galeerensklaventum und 1848**
(Location: room 303, convenor: Pál S. Varga, in German)
- **Use and Effect: Contemporary Trends in Communication Research / Használat és hatás: a kommunikációkutatás kortárs irányvai**
(Location: room 133/2, convenor: Péter Szirák, in Hungarian)
- **Education and Social Roles: The Changing Social Role of the Aristocracy / Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe**
(Middle Ages Panel: location: room 314, convenor: Attila Bárány, in English and Hungarian;
Early Modern History Panel: location: room 316, convenor: Klára Papp, in Hungarian)
- **Comparative Research on Educational Outcomes**
(Location: room IX, convenor: Gabriella Pusztai, in English)

www.desymposium.hu/bemutakozas/index.html

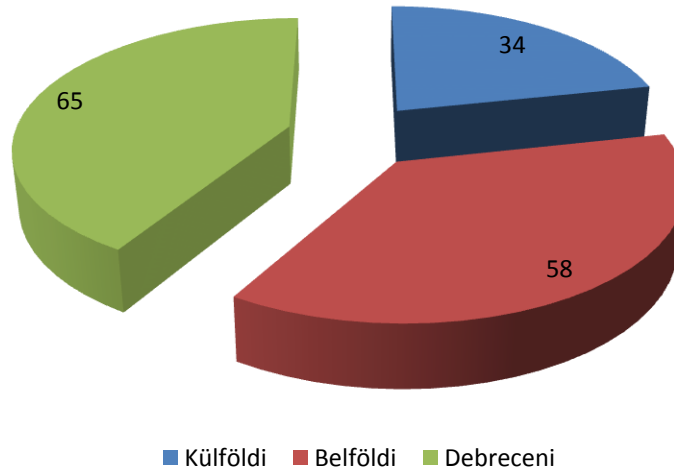

DE SYMP 2014 - A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században				
Regisztráltak létszámbelvárosa				
Szekció neve	DE SYMP Honlapon regisztráltak	Regisztrációs pultban regisztráltak 2014. október 8-9.	Szekcióban aláírt jelenléti iv szerinti részvétel 2014. október 8.	Szekcióban aláírt jelenléti iv szerinti részvétel 2014. október 9.
Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a XXI. században			109	125
Erimmerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse. Am Beispiel von Galerensklaventum und 1848			17	29
Használat és hatás: a kommunikáció kutatás kortárs irányai			25	36
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe - Középkori szekció (Bárány Attila)			19	
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepei - Kora újkori szekció (Papp Klára)			27	22
Comparative Research on Educational Outcomes			28	18
Memory of Culture and Cultural Diversity			23	
With and without Sounds. With and without Words. Interdisciplinary Studies of Communication			24	15
Anyanyelvi örökség - digitális archiválás - interdiszciplináris			36	35
Geist, Geisteswissenschaften, Kulturwissenschaften. Herausforderungen und Chancen für die gegenwärtige Philosophie			36	18
Россия в XXI-ом столетии - ответы на вызовы нового мироустройства			26	31
A (hazai) pszichológia jövője			50	
Összesen:	242	238	420	329

DE SYMP 2014 - A kulturális örökség és a humán tudományok innovációi a 21. században											
Létszám adatok											
Szekció címe	Szekció létszám összesen	Szekció létszám megoszlás		Szekció létszám területi eloszlások			Előadások nyelvi eloszlása				
		előadók száma	moderátorok száma	Külföldi	Belföldi	Debreceni	angol nyelvű	német nyelvű	orosz nyelvű	francia nyelvű	magyar nyelvű
Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a XXI. században	25	21	4	3	12	10	6				15
Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedichtnisse. Am Beispiel von Galeere nsklaventum und 1848	8	8		3	2	3		8			
Hátszínlat és hatás: a kommunikációkutatás kortárs irányvai	14	13	1		8	6					13
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe - Középkori szekció (Bárány Attila)	13	13		6	2	5	9	2		2	
Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe - Korai újkor szekció (Papp Klára)	16	16		6	3	7					16
Comparative Research on Educational Outcomes	14	13	1	2	12	11	2				
Memory of Culture and Cultural Diversity	5	4	1	1	3	1	4				
With and without Sounds. With and without Words. Interdisciplinary Studies of Communication	15	15		4	5	6	15				
Anyanyelvi örökség – digitális archiválás - interdiszciplináritás	17	15	2	3	9	5					15
Geist, Geisteswissenschaften, Kulturwissenschaften. Herausforderungen und Chancen für die gegenwärtige Philosophie	8	8		2	3	3		8			
Россия в XXI-ом столетии – ответы на вызовы нового мироустройства	10	10		3	3	4			10		
A (haza) pszichológia jövője	10	10			8	2					10
Plenáris nyitóelőadás: Prof. Dr. Volker Gerhardt	1	1		1			1				
Plenáris záróelőadás: Prof. Dr. Bényei Tamás	1	1				1	1				
Összesen:	157	148	9	34	58	65	47	20	10	2	69

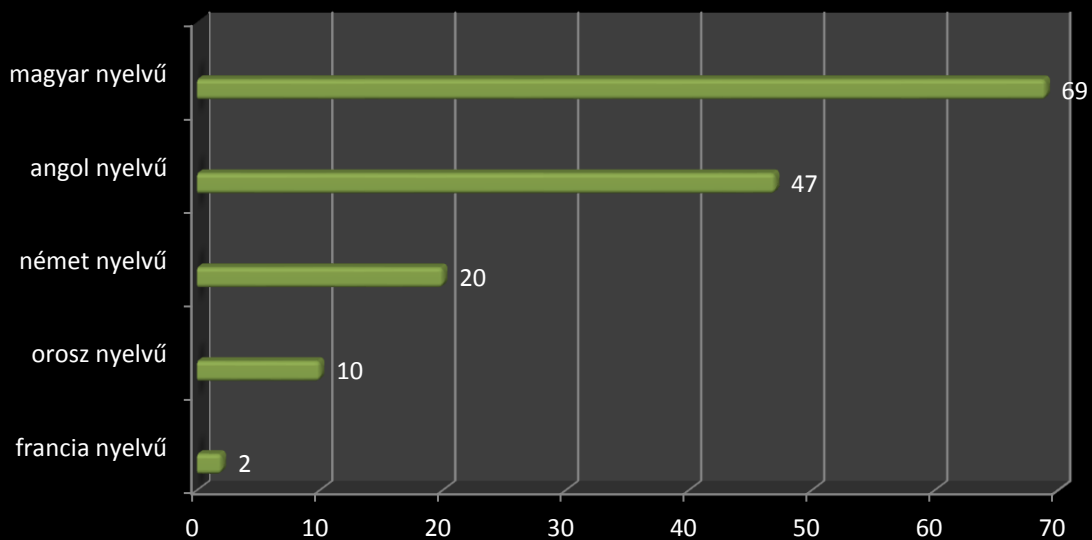

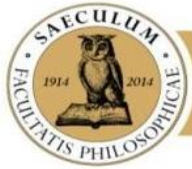
Előadói létszám adatok érkezés szerint Összesen 157 fő

■ Külföldi ■ Belföldi ■ Debreceni

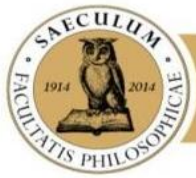
Előadások nyelvi eloszlása

Külföldi előadók létszáma ország szerint

Szakcím címe	Ország											Összesen:	
	Oroszország	Németország	Nagy-Britannia	Szlovákia	Ausztria	Románia	Hollandia	Franciaország	Csehország	Lengyelország	Svédország		Finnország
Radikálisok és társadalmi konfliktusok a XIX. században	1	1	1										
Erinnerung an Spanien und die unterschiedlichen Gedächtnisse. Am Beispiel von Günter Grass' Romanem 'Im Jahr des Wals' und 1948		1		1	1								
Isztván és hazája. A kommunikáció szociális irányja													
Műveltség, társadalmi szerepek: az arisztokrácia változásai a XIX. században (Bárbara Albiola)		1				2			1				1
Műveltség, társadalmi szerepek: az arisztokrácia változásai a XIX. században (Kovács István)				2		4							
Comparative research on Educational Outcomes		1										1	
Memory of Culture and Cultural Diversity												1	
With and without Sounds. With and without Words. Interdisciplinary Studies of Communication			1					1	1				
Angewandte Ethnologie - diggélés a kultúrában		2										1	
Geist, Gewissensentscheidung, Kulturwissenschaften und Charcot für die gegenwärtige Philosophie		1					1						
Porceni a XIX. században - a porceni ház története és a porceni ház építészete	3												
A ház (új)pszichológiája													
Plenárius nyitóelőadás: Prof. Dr. Volker Gerhardt		1											
Összesen:	4	8	2	3	1	6	1	1	2	1	1	3	1
													34

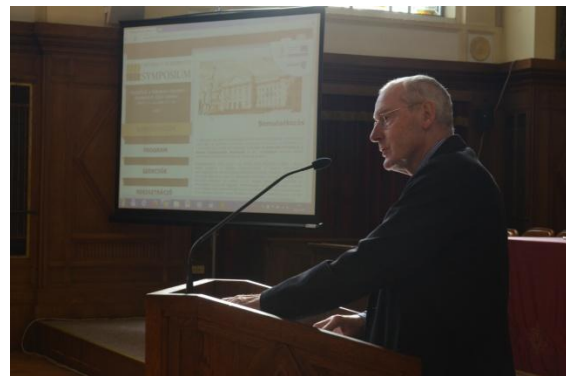

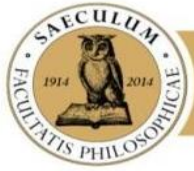
Plenáris nyitóelőadó / Opening speaker:

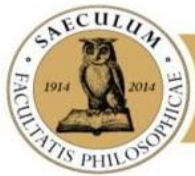
Volker Gerhardt (Alexander von Humboldt University, Berlin)

**Humankind in the person of every human being
On the theory of humanity**

Humanity as a basic ideal of science and culture is older than Cicero's first use of this term. And since the first steps of philosophy in the 5. and 4. century B. C. it was not restricted to the leading classes of the Greeks or the Romans. Today this seems quite natural when we speak in the name of humankind and plead for the respect of human rights. But there are many doubts not only in the seriousness of using the term, but even in its evolutionary and historical grounding. Humanity is suspected as an ideological residuum of theology and seems to be a certain form of biological speciesism. The lecture tries to show what a critical theory of humanity means, why we cannot give up understanding ourselves as human beings, and why we are obliged to perform science and politics in the name of humanity.

RADIKALIZÁLÓDÁS ÉS TÁRSADALMI KONFLIKTUSOK A XXI. SZÁZADBAN

2014.10.08.
15.30–18.30

A szekció plenáris ülése

Debreceni Egyetem, Főépület, XI. terem

A plenáris ülés elnöke: Prof. Kovách Imre (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi tanár)

15.30–16.00

Dr. habil. Csoba Judit (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, tanszékvezető egyetemi docens): *A Szociológia és Szociálpolitika Tanszék 30 éve*

16.00–16.30

Prof. Dr. Karl Bruckmeier (University of Gothenburg and National Research University, Moscow): *Social Conflicts in the 21st Century – the Shadows of Global Environmental Change*

16.30–16.50

Kávészünet

16.50–17.20

Prof. Dr. Franz Hamburger (Johannes Gutenberg-Universität Mainz, Institut für Erziehungswissenschaft): *Dynamics of Welfare – Social Work under pressure*

17.20–17.50

Prof. Dr. Gary Pollock (Manchester Metropolitan University Sociology and Criminology Department, Head of Department): *Support for populist agendas among young Europeans: Should we be worried?*

17.50–18.30

Kérdések, hozzászólások, szakmai vita

2014.10.09.

A szekció tudományos ülései / Debreceni Egyetem, Főépület, XI. terem

A szekció elnöke: Dr. Krémer Balázs (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi docens)

9.00– 9.20

Dr. Tamás Pál (MTA TK Szociológiai Intézet, tudományos főmunkatárs): *Dependent capitalism in the post-communist Central Europe*

9.20– 9.40

Dr. Sik Endre (Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar, egyetemi tanár): *Network capital dependent path-dependency*

9.40–10.00

Dr. Janky Béla (MTA TK Szociológiai Intézet, igazgató): *Stigmatising the Poor without Negative Images: Images of Extreme Poverty and the Formation of Welfare Attitudes*

10.00–10.30

Kávészünet

A szekció elnöke: Dr. Takács Erzsébet (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi tanársegéd)

10.30–10.50

Dr. Murányi István (Debreceni Egyetem, docens): *Miért csendesek a mai fiatalok?*

10.50–11.10

Dr. Szántó Zoltán (Budapesti Corvinus Egyetem, rektorhelyettes): *Korrupciós kockázatok és helyzetek Magyarországon*

11.10–11.30

Dr. Fényes Hajnalka (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi docens): *Nemi szerepfelfogás és az erre ható tényezők az egyetemisták körében*

11.30–11.45

Szünet

11.45–13.30

Tudományos kerekasztal a szociológiai kutatások és a képzés helyzetéről a XXI. században
Vitavezető: Dr. Murányi István (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi docens)

Résztevők: Dr. Csoba Judit (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, tanszékvezető egyetemi docens)

Dr. Neményi Mária (MTA TK Szociológiai Intézet, Professor Emerita)

Dr. Sik Endre (Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar, egyetemi tanár)

Dr. Somlai Péter (Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar egyetemi tanár)

Dr. Szántó Zoltán (Budapesti Corvinus Egyetem, rektorhelyettes)

Dr. Tamás Pál (MTA TKI Szociológiai Intézet, tudományos főmunkatárs)

Dr. Kabai Imre (Zsigmond Király Főiskola, főiskolai tanár, kutatási igazgató)

Dr. Kuczsi Tibor (Budapesti Corvinus Egyetem, egyetemi tanár)

13.30–14.30

Ebéd

14.30–17.00

A PhD hallgatók szekciója

A szekció koordinátora: Nagy Zita Éva (Debreceni Egyetem, Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, egyetemi tanársegéd)

14.30–14.35

Köszöntő

14.35–14.55

Ungi-Nagy Eszter (Pécsi Tudományegyetem, Demográfia és Szociológia Doktori Iskola): *Állami gondoskodásban élő fiatalok társadalmi integrációs esélyei – szocializációs hatások és (in)adaptív stratégiák*

14.55–15.15

Molnár Éva (Debreceni Egyetem, Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program): *Családalapítási stratégiák vizsgálata Magyarországon*

15.15–15.35

Nagy Gábor (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Szociálpolitika Doktori Program): *A konsumerizmus vesztesei – fogyasztói depriváció a mindennapokban*

15.35–15.55

Galán Anita (Debreceni Egyetem, Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program): *Internethasználati szokások és internetfüggőség gender megközelítésben*

15.55–16.15

Szombati Orsolya (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Interdiszciplináris Társadalomkutatások Doktori Program): *A Betyársereg népszerűségének lehetséges okairól*

16.15–16.35

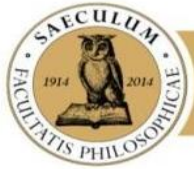
Kósa Rita Diána (Debreceni Egyetem, Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program): *A társadalmi mobilitás és az iskola*

16.35–16.55

Borzási Mária (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Interdiszciplináris Társadalomkutatások Doktori Program): *Vándorok, menekülők vagy már megérkezettek?*

16.55–17.00

A szekció zárása

Radikalizálódás és társadalmi konfliktusok a XXI. században

Karl Bruckmeier

National Research University - Higher School of Economics (NRU-HSE), Department of Sociology, 11 Mjasnizkaja ul., Moscow, Russian Federation

Social Conflicts in the 21st Century – the Shadows of Global Environmental Change

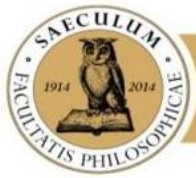
Social conflicts in the 21st century, wherever they happen - in this presentation focus is on Europe - are often multi-faceted, multi-causal, multi-scale and multi-actor conflicts. They are no longer specific as socio-cultural, religious, political or economic conflicts. The radicalization of social, cultural or political groups is not sufficient as their explanation. These conflicts have several, social and ecological causes. Their social causes include poverty, scarcity, ownership, distribution and global trade of natural resources. As environmental or ecological distribution conflicts (Martinez-Alier) they are conflicts of water and land use, conflicts through pollution of the environment, overuse of limited resources, and global climate change. Although often manifest as local conflicts they include global dimensions through global social or environmental change, especially climate change. Most of the conflicts will be non-violent, but violent conflicts will increase too, civil wars and wars because of climate change effects and access to water, land and energy resources as described by Welzer and Dyer. The paper discusses power and knowledge-related questions of explaining and resolving such conflicts, asking for the significance of scientific and other forms of knowledge, using empirical research and examples from environmental conflicts in various European countries. Conflict mitigation is not necessarily a task for governmental institutions, courts and diplomacy, more for civil society actors, and part of strategies of sustainable development and global governance. To develop and practice such strategies requires interdisciplinary research, also in the humanities, to deal with ethical problems when conflicts result from unequal distribution of natural resources between countries, national economies and social groups.

Franz Hamburger

Dynamiken der Wohlfahrt – Soziale Arbeit im Aufwind und unter Druck

Über Dynamiken der Wohlfahrt in 30 Minuten sprechen zu wollen gleicht dem Flug des Ikarus. Steigt man zu weit auf, verbrennt man sich die Worte an der Abstraktheit der Theorien. Fliegt man zu weit unten, versinkt man im Wasser der vielen Formen von Wohlfahrt. Also versuche ich in der Mitte zu bleiben. Vielleicht hat es auch Ikarus wenigstens 30 Minuten lang geschafft.

„Wohlfahrt“ ist keine feste Größe, über sie wird politisch gestritten und in einem diskursiven Prozess entschieden. Die Beteiligten haben natürlich ungleiche Chancen, auf die Entscheidung Einfluss zu nehmen. Diese Vorstellung eines Diskurses über Wohlfahrt geht über funktionalistische Theorien hinaus und sucht nach den normativen Gründen für Wohlfahrt.

Gary Pollock

Populism, Ideology and Contradiction: Mapping Young People's Political views

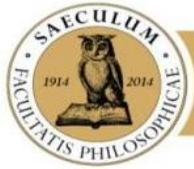
Forms of populism have long been a component of modern political discourse and systems where democracy relies upon popular legitimacy. There is, however, an uneasy relationship between some widely held views of 'the people' and the parties which seek to govern them.

Using survey evidence from fourteen European countries, we show that young people often take up a mixture of political positions, some of which are strongly associated with populism, in order to respond to the lived experiences of their respective geospatial-historical locales. We argue that the logic of populism must be parsed through the biographical and historical conditions that motivate political action. In other words, we suggest that young people problematise the (perceived) failures of mainstream (party) politics rendering these realities a legitimate source for political expression. Where some might use the term "populism" pejoratively to denote a poorly and emotively grounded political ideology, we argue that this description denies populism its democratic legitimacy and can act as a rhetorical strategy that silences politicised youth. We suggest that the term "populisms" better captures the realities of young people's political views, as we find that their political expressions are tied to local, concrete issues that render their ideologies contradictory and not *always* typical of the "left-right" spectrum.

Sik Endre

Network dependent path dependency

Path dependency is created and maintained by three intertwined influences of network capital, i.e. the inertia of the networks, the culture defining the proper use of network capital, and the way such a network capital fits into the local and global institutional setting. Following a brief introduction of the terms network capital and path dependency, I develop an extremely simplifying dual typology, to differentiate between network-sensitive and network-insensitive societies. These two extremes of a continuum characterize societies in which either the everyday life is under the total domination of network capital or where networks are auxiliary resources to be used in rare and special situations. I will show how both communism and post-communism have been a fertile institutional setting for the emergence of network-sensitivity and how does network capital under such conditions become so powerful that it shapes other institutions to its needs. In the last section I shall argue that the mechanisms I described in a network-sensitive institutional setting are present in a network-insensitive one as well and that there are signs that globalization increases the level of network-sensitivity all over the world.

Janky Béla

**Stigmatising the Poor without Negative Images:
Images of Extreme Poverty and the Formation of Welfare Attitudes**

In the past two decades, many studies have warned of the role the popular media might play in the stigmatisation of the poor. Media reports about poverty often include references to antisocial behaviour, which make the principle of deservingness particularly conspicuous and could also strengthen the effects of ethnic stereotypes. We argue, however, that it could be misleading to place all the blame for stigmatisation on direct references to 'undeserving' behaviour. Media images of *extreme distress* themselves could have a selective stigmatising effect. Thus, even benevolent portrayal of the poor could erode sympathy. This paper presents the results of a video-vignette experiment on a sample of Hungarian students. The subjects watched one of four versions of a video interview with a poor person (none of them contained any references to antisocial behaviour) and then expressed their attitudes towards welfare payments. We found that support for welfare was higher where a version highlighted signs of *extreme* distress. But this was only the case if there were no mention of ethnic minorities. If the video report emphasized that Roma (Gypsies), the largest disadvantaged minority group in Hungary, lived in the neighbourhood, signs of their extreme hardship lowered the support for welfare payments.

Szántó Zoltán

Korrupciós kockázatok és helyzetek Magyarországon

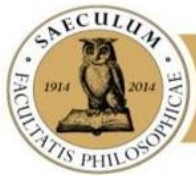
Az előadás - a BCE Korrupciókutató-központjában az elmúlt években végzett - három empirikus vizsgálat eredményeibe kínál betekintést. Elsőként a korrupció médiareprezentációját mutatjuk be a 2001-2009 közti időszakra vonatkozóan: a tartalomelemzés módszerével vizsgáltuk a hazai on-line médiumokban kirajzolódó képet a korrupcióról. Ezt követően tipikus korrupciós kapcsolathálókat bemutatására térünk ki, esettanulmányos elemzésekre támaszkodva. Végül a magyar állami intézmények korrupciós kockázatainak feltárásával foglalkozunk, az ÁSZ Integritás projektjében született adatok statisztikai elemzésével.

Örkény Antal

A nemzeti kötődés, a nacionalizmus és az európai identitás változása Magyarországon a rendszerváltást követő 25 évben

Az előadás a magyar nemzeti identitás változását követi nyomon az elmúlt 20 évben. A prezentáció empirikus alapját az ISSP kutatássorozat nemzeti identitásra vonatkozó modulja szolgáltatja három időmetszetben, 1995-ben, 2003-ban és 2013-ban. Az elemzés fókuszában olyan kérdések állnak, mint a nemzethez való kötődés jellegzetességei, az etnocentrizmus, a nacionalizmus, az idegenellenesség erőssége, illetve az Európához való viszony és az EU tagság kérdése.

Az előadás első részében a nemzeti és európai identitás kapcsolódását vizsgáljuk, és arra a kérdésre keressük a választ, hogy a politikai, gazdasági és kulturális nacionalizmus magyarországi felerősödése hogyan hat az emberek Európa iránti érzelmeire és attitűdjeire. Ezt követően a DEREK index mintájára létrehozott szélsőséges nacionalista nézetek

penetrációját vesszük górcső alá, és azt teszteljük a magyar adatokon, hogy vajon milyen mértékben változott 2003 és 2013 között ezeknek a nézeteknek az előfordulása, és mi jellemzi a radikális nacionalizmus társadalmi beágyazottságát.

Fényes Hajnalka

Nemi szerepfelfogás és az erre ható tényezők az egyetemisták körében

Előadásomban a felsőoktatási hallgatók nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdjeit vizsgálom, emellett vizsgálom a nem, a kar, a társadalmi háttér, a lakóhely és a vallásosság hatását is az egyetemisták szerepfelfogására. Kutatásom módszere kvantitatív, Magyarország egy határmenti régiójában folyó kérdőíves vizsgálat adatbázisát használom fel (N=602 fő). A nemi szerep attitűdöket klaszter analízissel, az erre ható tényezőket pedig logisztikus regresszióval vizsgálom. Fontos kiemelni, hogy az egyetemisták nemi szerep attitűdjeinek vizsgálata hiánypótló a hazai szakirodalomban, mivel elsősorban a teljes népesség attitűdjeivel kapcsolatban találunk vizsgálatokat.

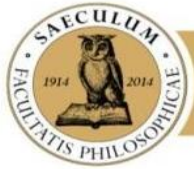
Előadásom első felében definiálom a nemi szerepeket, megkülönböztetem a tradicionális és modern felfogásokat, majd a nemi szerep szocializációval foglalkozom. A családi szereptanulás mellett külön kitérek az iskola és a kortárs csoport szerepére a nemi szerepek formálódásában. Ezután a mai magyar társadalom (a felnőtt népesség) nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdjeit ismertetem a szakirodalom alapján.

Az előadás második felében saját kutatási eredményeimet mutatom be. Hazánkban a tradicionális nemi szerepfelfogások a dominánsak, de feltételeztük, hogy a felsőoktatási hallgatók körében (akik a vizsgálatom célcsoportja) már jelen van a modern szerepek elfogadása is. Eredményeim szerint azonban a diákok jelentős része a tradicionális szerepekkel azonosul. A nemi különbségeket tekintve a női hallgatók összességében modernebbül gondolkodnak, mint a férfiak, viszont a férfi többségű karokon mind a férfiak, mind a nők tradicionálisabban gondolkodnak, míg a jelentős nő többségű karokon mind a férfiak, mind a nők attitűdje modernebb (előnőiesedett férfiak és elférfiasodott nők). A társadalmi háttér hatása ellentmondásos. A szülők könyveinek nagyobb száma növeli a modern attitűdök előfordulását (kulturális tőke hatás), de a diákok családjának rendszeres anyagi problémái szintén a modern attitűdöket erősítik (társadalmi mobilitási hatás). További eredmény, hogy a falusi hallgatók attitűdje nem tradicionálisabb, mint a városiaké, feltehetőleg azért, mert a tanévben már a felsőoktatási intézmény székhelyén laknak. Végül kimutatom, hogy az egyházasan vallásosak tradicionálisabban gondolkodnak a nemi szerepekről, de a maga módján vallásosak felfogása inkább modern.

Tamás Pál

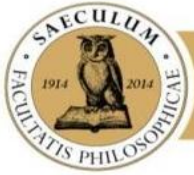
Dependent capitalism and deindustrialization in post-soviet orders of eastern Europe

The beginning of the 1990s has been characterized by the predominance of an optimistic and naive rhetoric about convergence in the two halves, the old-capitalist and the « new-capitalist » parts of Europe. A shared objective of “transition to market economy” implied a quick convergence towards the institutional and systemic pattern deemed “normal” and to economic prosperity supposed to follow. 20 years later more sober analyses can be heard. Two unexpected developments have changed the scene: the problems of monetary unification and

structural financial crises in the West, and the post-socialist depression and « unexpected » desindustrialization in the East. Macro-economic convergence in the European Union and institutional convergence of formerly rival systems, all sorts of Eastern Enlargements now both appear more difficult than in early expectations. Should the twists and turns of history, or the very concept of convergence be found guilty?

ERINNERUNGSRORTE IM SPANNUNGSFELD UNTERSCHIEDLICHER GEDÄCHTNISSE: GALEERENSKLAVEREI UND 1848 Debrecen, 8–9. Oktober 2014

Ort: Universität Debrecen, Hauptgebäude, 3. Stock, Raum 303

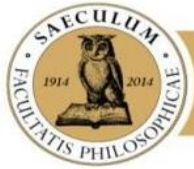
Mittwoch, 8. Oktober

- 15.30 Eröffnungsveranstaltung
- 15.40–16.00 Buchpräsentation: *Religiöse Erinnerungsorte in Ostmitteleuropa. Konstitution und Konkurrenz im nationen- und epochenübergreifenden Zugriff.*
Hrsg. von Joachim Bahlcke, Stefan Rohdewald, Thomas Wunsch, Berlin: de Gruyter, 2013.
Das Buch wird von Stefan Rohdewald (Justus Liebig Universität, Gießen) vorgestellt.
- 16.00–16.15 Diskussion
- 16.15 Sektion I: Galeerensklaverei
- 16.15–16.35 Eva Kowalska (Slowakische Akademie der Wissenschaften, Institut für Geschichte, Pressburg):
Exulanten und Galeerensklaven in den Dokumenten und als Erinnerungsorte der slowakischen Lutheraner
- 16.35–16.45 Diskussion
- 16.45–17.05 Dávid Csorba (Hochschule Nyíregyháza):
Die Rezeption des Märtyrertums der ungarischen kalvinistischen Galeerensklaven
- 17.05–17.15 Diskussion
- 17.15–17.30 Kaffeepause
- 17.30–17.50 László Bujtás (Budapest):
Das Gedächtnis der ungarischen Galeerensklaven-Prediger in den Niederlanden im 17. und 18. Jahrhundert
- 17.50–18.00 Diskussion
- 18.00–18.20 Gábor Pusztai (Universität Debrecen): *Die Beurteilung von Micheil de Ruyter in Ungarn*
- 18.20–18.30 Diskussion

Donnerstag, 9. Oktober

- 9.00 Sektion II: 1848
- 9.00–9.20 Wolfgang Häusler (Universität Wien): *Wien – Ungarn 1848/49 – Stätten revolutionärer Erinnerung*
- 9.20–9.30 Diskussion
- 9.30–9.50 Ferenc Velkey (Universität Debrecen): *„Die ungarische Argo“: das Dampfschiff „Franz Karl“ in den Erinnerungen von Kossuth Lajos. Zum metaphorischen Stellenwert einer Flussfahrt (und eines Regenbogens) im Erinnerungsdiskurs über 1848*
- 9.50–10.00 Diskussion
- 10.00–10.30 Kaffeepause
- 10.30–10.50 Márton Szilágyi (Loránd Eötvös Universität, Budapest): *Parallele Zukunftsvisionen. Das Nationallied (Nemzeti dal) von Sándor Petőfi und seine zeitgenössischen Übersetzungen*
- 10.50–11.00 Diskussion
- 11.00–11.20 Pál S. Varga (Universität Debrecen): *„Die Mensensaaten wurden zunichte“. Zum Verhältnis von individuellen und kollektiven Erfahrungen in der ungarischen Lyrik nach dem Freiheitskampf*
- 11.20–11.30 Diskussion
- 11.30–11.40 Zusammenfassung und Schlusswort

Das Projekt wurde gefördert durch die Universität Debrecen (Förderungsvertrag: Nr. RH/885/2013) und kofinanziert durch den Ungarischen Wissenschaftlichen Forschungsfonds OTKA (Förderungsvertrag: Nr. K 101840).

Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848

Eröffnungsveranstaltung

Buchpräsentation: *Religiöse Erinnerungsorte in Ostmitteleuropa. Konstitution und Konkurrenz im nationen- und epochenübergreifenden Zugriff*. Hrsg. von Joachim Bahlcke, Stefan Rohdewald, Thomas Wunsch, Berlin: de Gruyter, 2013.

Das Buch wird von **Stefan Rohdewald (Justus Liebig Universität, Gießen)** vorgestellt.

Sektion I: Galeerensklaverei

László Bujtás (Budapest)

Das Gedächtnis der ungarischen Galeerensklaven-Prediger in den Niederlanden im 17. und 18. Jahrhundert

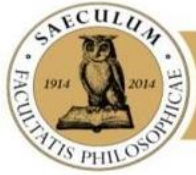
Der vorliegende Beitrag schließt sich an jenem Vortrag von Mihály Imre an, in dem er an einer Tagung zum Thema Märtyrer den Empfang der befreiten Prediger in der Schweiz und ihre Bezeichnung als Märtyrer ausführlich analysierte und feststellte, dass das Schicksal der ungarischer Prediger für die aus Frankreich in die Schweiz geflüchteten Hugenotten als Orientierungspunkt galt.

Als Ausgangspunkt beschäftige ich mich im Rahmen der Märtyrer-Problematik mit der Frage, wie die Prediger sich im Spiegel der zahlreichen diesbezüglichen Quellen in den Niederlanden bezeichneten und wie sie durch die Niederländer beurteilt wurden (Selbstbild-Reflexion). Ich gehe auch darauf näher ein, ob diese Beurteilung Einfluss auf ihre Behandlung und ihr späteres Gedächtnis bei dem niederländischen Publikum ausübte. Als Fortsetzung meiner früheren Forschungen untersuche ich die Frage, ob und in welcher Form das Gedächtnis der Prediger in den weltlichen und kirchlichen Archivmaterialien, Büchern, Predigten und in der bildenden Kunst in dem 17. und 18. Jahrhundert in den Niederlanden nachzuweisen ist. Schließlich wird untersucht, ob und wenn ja, in welcher Form die Galeerensklaven-Prediger und die aus Frankreich in die Niederlande geflüchteten Hugenotten füreinander als Orientierungspunkt (als Erinnerungsort) dienen.

Dávid Csorba (Hochschule Nyíregyháza)

Die Rezeption des Märtyrertums der ungarischen kalvinistischen Galeerensklaven

In meinem Vortrag setze ich mich zunächst mit den Begriffen Märtyrer und Märtyrertum auseinander, bzw. mit der Art und Weise ihrer Verwendung in Bezug auf die ungarischen kalvinistischen Prediger. Dabei fokussiere ich aber nicht auf die Gedächtnisgeschichte, sondern auf Dokumente aus der Trauerdekade (z. B. auf die Briefe an Heidegger und auf Erlässe der Mitwelt). Es lebten schon in ihrem kommunikativen Gedächtnis viele Ansichten darüber, wie die Traumata des Leidens erzählt werden könnten. Nicht jeder Leidende ist

Märtyrer oder Galeerensklave geworden, und nicht alle Galeerensklaven haben ihre eigene Lage mit dem Schema des Märtyrertums interpretiert. Die Überlebenden schrecklicher Prozesse konstruierten über ihr Leiden eine Menge von anthropologischen und theologischen Narrativen. Im vorliegenden Beitrag werden zahlreiche Illustrationen und Dokumente analysiert, um diese Vielfalt von Narrativen, Topoi und Metaphern über das Leiden vorzustellen.

Eva Kowalska (Slowakische Akademie der Wissenschaften, Institut für Geschichte, Pressburg)

Exulanten und Galeerensklaven in den Dokumenten und als Erinnerungsorte der slowakischen Lutheraner

Die Historiographie registriert komplizierte Geschichten der Verfolgung in der Trauerdekade, die jedoch in den Werken der slowakischen (Kirchen)Historiker immer nur durch die Optik der Galeerensklaven interpretiert werden. Es handelte sich dabei um einen Bruchteil der Verfolgten, die in heftigem Konflikt mit den „Reversalisten“ standen. Hier öffnet sich ein Raum für Fragen nach den Ursachen dieses Interpretationsschemas und nach der Diskrepanz zwischen den dokumentierten Ereignissen und dem positiven Selbstbild. Es wird auch darauf hingewiesen, wie dieses selektive Gedächtnis in den Krisenzeiten (z. B. in den totalitären Systemen) fungierte.

Gábor Pusztai (Universität Debrecen)

Die Beurteilung von Micheil de Ruyter in Ungarn

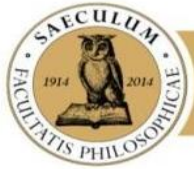
Das Galerensklavendenkmal in Debrecen wurde 1895 errichtet. Auf dem Denkmal ist die Aufschrift „Micheil de Ruyter, niederländischer Admiral, der Befreier“ zu lesen. Das erinnert an die Befreiung der ungarischen Protestanten am 11 Februar 1676 in Neapel. Das Denkmal erinnert neben den ungarischen Protestanten aber auch an den niederländischen Admiral Michiel Adriaanszoon de Ruyter. In dem Vortrag möchte ich auf die Beurteilung von de Ruyter in Ungarn in den letzten ca. 350 Jahren eingehen.

Sektion II: 1848

Wolfgang Häusler (Universität Wien)

Wien - Ungarn 1848/49 – Stätten revolutionärer Erinnerung

Ausgehend vom zündenden Funken der Wiener März-Revolution - die Verlesung von Kossuths Preßburger Landtagsrede im Hof des Niederösterreichischen Landhauses - soll die Wechselwirkung der revolutionären - politischen und nationalen - Prozesse ins Auge gefasst werden. Einen Schwerpunkt wird der österreichisch-kroatisch-ungarische Konflikt im September/Oktober 1848, mit dem Gefecht von Schwechat, bilden. Die Denkmäler der

Revolution, ihrer Protagonisten und Opfer, wie auch die ihrer Gegner, sollen insbesondere am Beispiel von Wien und Budapest kritisch gewürdigt werden. Auf die widerspruchsvolle Vernetzung im Gesamtkomplex des habsburgischen Vielvölkerreiches und im europäischen Kontext wird Bedacht zu nehmen sein.

Márton Szilágyi (Loránd Eötvös Universität, Budapest)

Parallele Zukunftsvisionen. Das *Nationallied* (*Nemzeti dal*) von Sándor Petőfi und seine zeitgenössischen Übersetzungen

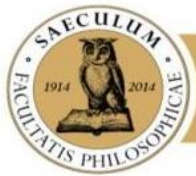
Der Tag der Pester Revolution (15. März 1848) ist traditionell mit einem Gedicht von Sándor Petőfi verbunden. Das *Nationallied* (*Nemzeti dal*) wurde an diesem Tag ohne Zensur als Flugblatt herausgegeben, mehrmals vom Verfasser selbst deklamiert, auch mit Musik versehen und gesungen. Das Gedicht wurde also nicht als ein Kunstwerk, sondern eher als ein historisches Symbol auch in den späteren Jahren im kollektiven Gedächtnis Ungarns aufbewahrt. Die erste Frage meines Vortrags ist deshalb das Folgende: wie und mit welchen sprachlichen Mitteln erreichte dieses „Lied“ diese ungeheure Wirkung? Und wie kann man zur Beantwortung dieser Fragestellung die zeitgenössischen Übersetzungen verwenden? Das Gedicht wurde nämlich noch am 15. März und an den folgenden Tagen mehrmals ins Deutsche (daneben auch ins Slowakische und ins Rumänische) übersetzt, und diese Übertragungen sind natürlich alternative Interpretationen des Werkes von Petőfi.

Pál S. Varga (Universität Debrecen)

„Die Mensensaaten wurden zunichte“. Zum Verhältnis von individuellen und kollektiven Erfahrungen in der ungarischen Lyrik nach dem Freiheitskampf

In seinem Essay über die Entwicklung des deutschen Habitus stellt Norbert Elias die Wechselwirkungen der individuellen und der kollektiven Erfahrungen betreffend Folgendes fest: „Die Kernfrage [...] ist, wie sich das Schicksal eines Volkes im Lauf der Jahrhunderte im Habitus seiner einzelnen Angehörigen niederschlägt. [...] Freud [...] suchte den Zusammenhang zwischen dem individuellen und besonderen dem Tribschicksal eines Menschen und dessen persönlichem Habitus aufzudecken. Aber analoge Zusammenhänge gibt es auch zwischen den langfristigen Schicksalen und Erfahrungen eines Volkes und seinem jeweils gegenwärtigen sozialen Habitus. Auch in dieser Sicht des Persönlichkeitsaufbaus – nennen wir sie [...] die »Wir-Schicht« – sind oft Komplexe, Störungserscheinungen am Werk, die denen der individuellen Neurosen an Kraft und Leidensdruck kaum nachstehen.“

Die Texte der romantischen Lyrik werden – dementsprechend, dass Freud die psychischen Vorgänge als individuelle betrachtete – regelmäßig als Äußerungen individueller Erlebnisse beurteilt. Der Elias'schen Feststellung folgend lässt sich jedoch innerhalb dieser Lyrik ein Textkorpus identifizieren, der nicht auf die Erlebnisse des Einzelnen zurückzuführen ist, sondern auf Erfahrungen, welche eine Zwiespalt in der „Wir-Schicht“ des Persönlichkeitsaufbaus verursachen. Die Auswirkung des Freiheitskampfes auf die ungarische Lyrik bietet eine besondere Gelegenheit zur Untersuchung des Zusammenhangs zwischen den tiefgreifenden Erfahrungen eines Volkes und der Formierung bzw. dem Selbstaussdruck des lyrischen Ichs. Im vorliegenden Vortrag werden die narrativen und metaphorischen Vorgänge

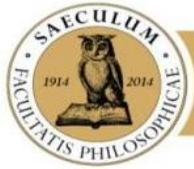
behandelt, die durch diesen Zusammenhang bei Mihály Vörösmarty, János Arany, Mihály Tompa und János Vajda ausgelöst wurden.

Ferenc Velkey (Universität Debrecen)

"Die ungarische Argo": das Dampfschiff „Franz Karl“ in den Erinnerungen von Kossuth Lajos. Zum metaphorischen Stellenwert einer Flussfahrt (und eines Regenbogens) im Erinnerungsdiskurs über 1848

Lajos Kossuth erzählte während seiner Emigration mehrmals die Geschichte der Wiener Fahrt vom 15–17. März 1848. In der vorliegenden Untersuchung werden jene Varianten der Geschichte näher betrachtet, welche Kossuth zur Mitte der 80er Jahre für die Zeitung Pesti Napló aufzeichnete. Anhand der publizierten Textversionen und der handschriftlichen Manuskripte lässt sich feststellen, dass Kossuths Erinnerungen an Stephan Széchenyi eine neue Funktion und Bedeutung erhielten. Der „turinische Einsiedler“ interpretierte nämlich in diesen Erinnerungen die Wendepunkte des Jahres 1848 als gesetzlich, friedlich und loyal. Im Beitrag wird auf folgende drei Fragen eingegangen: 1. Welche große geschichtliche Erzählung determinierte Kossuths Erinnerungen an die Flussfahrt (und wie)?; 2. Wie versuchte Kossuth den aktuellen Diskurs über 1848 (und über Széchenyi) zu erneuern und in welchem diskursiven Kontext stehen seine Erinnerungen?; 3. Was charakterisiert Kossuths Stellungnahme über die Bedeutung der Städte Pest und/oder Preßburg hinsichtlich der ungarischen Nationalgenese?

A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara alapításának centenáriuma alkalmából az egyetem a Debrecen University Symposium keretében

A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉS A HUMÁN TUDOMÁNYOK INNOVÁCIÓI A 21. SZÁZADBAN

címmel, széles nemzetközi részvétellel ünnepi konferenciát rendez.

A konferencia időpontja 2014. október 8–9. (szerda-csütörtök),

helyszíne a Debreceni Egyetem főépülete (4032 Debrecen, Egyetem tér 1.)

A szekció címe: Használat és hatás: a kommunikációkutatás kortárs irányai

Helyszín: Debreceni Egyetem főépülete, I. emelet 133/2-es terem

Szekcióvezető: Prof. Dr. Szirák Péter, tanszékvezető egyetemi tanár

(DE Kommunikáció- és Média tudományi Tanszék)

Üléselnök: Prof. Dr. Kertész András, akadémikus

(DE Germanisztikai Intézet, Német Nyelvészeti Tanszék)

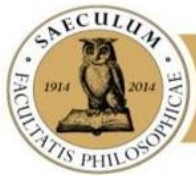
2014. okt. 8.

- 15:30 -- 15:50 Németh T. Enikő: *Intenciók, nézőpontok és a nyelvhasználat társas formái*
- 15:50 -- 16:10 Bódog Alexa: *Az egyéni és a kollektív intenciók kapcsolata a pragmatikában*
- 16:10 -- 16:30 Andor József: *A kulcsszavak szövegkoherencia teremtő szerepéről az írott média nyelvzetében*
- 16:30 -- 16:40 VITA
- 16:40 -- 17:00 SZÜNET
- 17:00 -- 17:20 Kertész András / Rákosi Csilla: *Gondolat kísérletek és valódi kísérletek a pragmatikában*
- 17:20 -- 17:40 Csatár Péter: *A pragmatikától a pragmatikáig. A modern metaforakutatás főbb állomásai*
- 17:40 -- 18:00 Nemesi Attila László: *Melyik pragmatikaelméletnek van a legjobb „humorérzéke”?*
- 18:00 -- 18:10 VITA

2014. okt. 9.

- 9:00 -- 9:20 Ivaskó Livia: *A kommunikációs zavarok természetéről*
- 9:20 -- 9:40 Komlósi Boglárka: *Az ironikus hozzáállás. A verbális ironia szocio-kognitív modellje pragmatikai perspektívából*
- 9:40 -- 10:00 Tóth Enikő / Csatár Péter: *Aktuális témák a kísérletes pragmatikában: deiktikus és indexikális kifejezések*
- 10:00 -- 10:10 VITA
- 10:10 -- 10:30 SZÜNET
- 10:30 -- 10:50 Tátrai Szilárd: *Az interszubjektivitás és az interperszonalitás szerepe a nyelvhasználat funkcionális kognitív leírásában*
- 10:50 -- 11:10 Simon Gábor: *Megszólalás és megszólítás – az interszubjektivitás mintázatai lírai diskurzusokban*
- 11:10 -- 11:30 Árvay Anett: *„Köszönjük, hogy itt lehetünk! Nincs probléma.” Az interkulturális pragmatika szerepe a magyar mint idegen nyelv oktatásában*
- 11:30 -- 11:40 VITA

A tudományos ülésre minden érdeklődőt tisztelettel meghívunk és várunk.

Használat és hatás: a kommunikációkutatás kortárs irányjai

Andor József (Pécsi Tudományegyetem, Magyarország)

A kulcsszavak szövegkoherencia teremtő szerepéről az írott média nyelvezetében

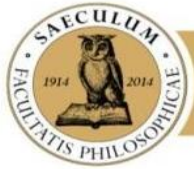
A dolgozat a komparatív lexikális pragmatika tárgykörébe tartozóan vizsgálja azonos (a nemzetközi sajtóban is széleskörűen megjelenített) híryanagra támaszkodó öt újságcikk-reprezentáció szövegkohéziójának és koherenciájának megvalósulását, számba véve az újságszövegekre jellemző releváns, kohézióra és koherenciára vonatkozó eszköztár funkcionalitását, összevető módon vizsgálva az egyes szövegpéldányok strukturális szervezettségét. A vizsgálat főképpen az ún. kulcsszavak szövegszervező szerepének kimutatására irányul. Rámutat a kulcsszavak tematikai szövegszervező funkciójára, az ilyen státusú lexikális egységek belső, az ún. tudáskerethez kötődő hierarchikus viszonyrendszerére és szerveződésére, kollokációs potenciáljuk jellegére. Az elemzés háttéréül a séma-elmélet tárgykörébe tartozó ún. keret-szemantika, ill. keret-pragmatika lakoffi, és schanki modellje szolgál. Az összevető vizsgálat empirikus alapú: a kulcsszói státus azonosításában 30 magyar anyanyelvi felnőtt alany szövegértelmezésére támaszkodott.

Árvay Anett (Károli Gáspár Református Egyetem, Magyarország)

„Köszönjük, hogy itt lehettünk! Nincs probléma.” Az interkulturális pragmatika szerepe a magyar mint idegen nyelv oktatásában

Előadásomban arra keresem a választ, hogy mi a jelentősége az interkulturális pragmatikának a magyar mint idegen nyelv (MID) oktatásban valamint a MID tanárképzésben. A témaválasztást elméleti munkák és az oktatási tapasztalat motiválta: számos magyarul megnyilatkozó külföldi nyelvtanulónál tapasztalható, hogy a nyelvtanilag jól formált mondatokat nem a megfelelő kontextusban használják. A kontrasztivitás fonetikai, lexikai, grammatikai szinten már régóta részét képezte a magyar mint idegen nyelv oktatásának, de a pragmatikai kutatások eredményei csak lassan épülnek be a nyelvkönyvekbe valamint a tanárképzésbe. Fontos tudatosítani a leendő tanároknak, hogy az interkulturális kompetencia fejlesztése és a pragmatikai okok miatt megghiúsult kommunikáció elkerülése csak a pragmatikai tudás explicit tantervi integrációja révén valósulhat meg. Előadásomban először röviden áttekintem a beszédaktuselmülethez és a nyelvi udvariasság elméletéhez kapcsolódó magyar nyelvű interlingvális kutatásokat (Bándli Judit, Maróti Orsolya, Szili Katalin és Suszczyńska Małgorzata munkáit), kutatómódszertanukat, majd pedig érintem a köztesnyelvi pragmatikai kutatások fontosságát.

Kulcsszavak: interkulturális pragmatika, intralinvális beszédaktus-kutatások, nyelvi udvariasság, interkulturális kompetencia

Bódog Alexa (Debreceni Egyetem, Magyarország)

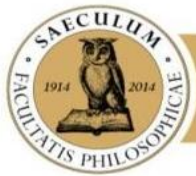
Az egyéni és a kollektív intenciók kapcsolata a kommunikatív nyelvhasználatban

A kommunikatív nyelvhasználat pragmatikájában megkülönböztetünk individuális és kollektív intenciókat. Az individuális intenciók olyan hitek, vágyak és szándékok gyűjtőfogalma, melyek valamilyen propozicionális tartalommal rendelkező kommunikatív aktus, vagy megnyilatkozás létrehozásában konstitutív szerepet töltenek be. A kollektív intenciók ezzel szemben nem a megnyilatkozások tartalmára, hanem a megnyilatkozások társas kontextusában helyet foglaló intézményekre, társas gyakorlatokra irányulnak. Előadásomban a pragmatika e két kulcsfogalmának státusával foglalkozom, a problémakörön belül az individuális és a kollektív intenciók egymáshoz fűződő viszonyáról alkotott elméleteket értékelem. Napjainkban két tendencia érvényesül a pragmatikában az individuális és a kollektív intenciók mibenlétére vonatkozóan: történetileg a korábbi, a Searle nevével fémjelzett nem szummatív elképzelés szerint a társalgás menetét befolyásoló és/vagy meghatározó kollektív intenciók minden esetben redukálhatók a résztvevő felek egyéni hiteire, vágyaira és szándékaira. A searle-i elgondolásra, az interakciós pragmatikában kritikaként létrejött szemlélet ezzel szemben a kollektív intenciókat önálló, az egyéni intencióktól élesen elkülönülő jelenségként kezeli (Kecskés 2008, Haugh és Jaszczolt 2012). Előadásomban amellet érvelek, hogy bár a kollektív intenciók nem szummatív elgondolása számos problémát vet fel, s e problémákat jól tematizálja az interakciós pragmatika vonatkozó irodalma, maga az interakciós megoldás sem tekinthető kielégítőnek, ugyanis nem kínál magyarázatot az egyéni és a kollektív intenciók kapcsolatának természetére vonatkozóan. A kritikai értékelésen túl célokom javaslatot tenni az egyéni és a kollektív intenciók kapcsolatának tisztázására, melyhez Carassa és Colombetti (2009) klinikai pragmatikai modelljét, valamint Costall (2008, 2012) társas affordanciaelméletét veszem alapul.

Csatár Péter (Debreceni Egyetem, Magyarország)

A pragmatikától a pragmatikáig: a modern metaforakutatás főbb állomásai

A metaforakutatás a XX. században lépett ki a retorika területéről és vált a nyelvészeti, elsősorban pragmatikai kutatások tárgyává. A metafora klasszikus pragmatikai felfogását, amelyet alapvetően Searle nevéhez szokás kötni, élesen kritizálta a kognitivisták metaforaelmélet, amely Lakoff és követői munkái nyomán bontakozott ki a 80-as években és vált csaknem két évtizeden át – a fogalmi metaforaelmélet különféle változatainak, valamint a blending-elmélet formájában – a nyelvészeti indíttatású metaforakutatás első számú vonatkoztatási pontjává. A 90-es évektől a fogalmi metaforaelmélet mellett egyre több pszicholingvisztikai metaforaelmélet is megjelent, élesen kritizálva a lakoffiánus elméleti keretet és módszereket. Az utóbbi években azonban a nyelvészeti metaforakutatásban ismételen megjelentek a pragmatikai, mindenekelőtt a relevanciaelméleti alapokon álló elméletek. Ezek a kezdeményezések ugyanakkor nem vegytiszta nyelvészeti elképzelések, hanem olyan integratív modellek, amelyek ötvözni kívánják a lakoffi alapokon álló elméletek

előnyeit a pszicholingvisztika módszertanával egy modern relevanciaelméleti pragmatikai keretben. Előadásomban a modern metaforakutatás történetének ezt az ívét kívánom megrajzolni. Példaelemzések révén elsősorban azt a kérdést vizsgálom, hogy a modern metaforakutatás történetében milyen szerepet játszott az adatok gyűjtéséhez, rögzítéséhez és értékeléséhez való viszony alakulása, azaz hogy van-e összefüggés az adatkezelési és – értékelési, valamint módszertani eljárások innovációi és a kutatási irányok változásai között.

Ivaskó Livia (Szegedi Tudományegyetem, Magyarország)

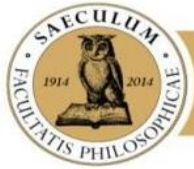
A kommunikációs zavarok természetéről

Az interperszonális kommunikációról való gondolkodásban alapvetően fontos az a szemlélet, mellyel a résztvevő felek közötti sikeres kölcsönös információátadást szokás leírni (Schulz von Thun, 2012). Ebben az előadásban elsősorban olyan interakciókra szeretném a figyelmet néhány példán keresztül ráirányítani, ahol a kommunikátor szándékainak (Sperber – Wilson, 1996) kölcsönös nyilvánvalóvá tétele elsősorban valamilyen veleszületett, vagy szerzett jel- vagy nyelvhasználati deficit miatt nem sikerül maradéktalanul. Az áttekintés alapját az a felfogás adja, melyet Balconi (2010) képvisel az intencionális jelhasználatnak és a humán kommunikációnak az egyéb kognitív képességekkel való viszonyának értelmezésekor. Az előadás célja annak megmutatása, hogy az újabb kognitív idegtudományi és neurolingvisztikai eredmények tükrében mennyiben lehet árnyaltabb képet alkotni az egyes veleszületett és szerzett zavarok természetéről.

Kertész András – Rákosi Csilla (MTA-DE Elméleti Nyelvészeti Kutatócsoport, Magyarország)

Gondolatkísérletek és valódi kísérletek a pragmatikában

A nyelvtudományban jelenleg kiterjedt vita folyik arról a kérdéstről, hogy milyen adatok megengedettek az egyes elméletekben és melyek azok az adatok, amelyek evidenciaként alkalmazhatók hipotézisek alátámasztására vagy elvetésére. E vita egyik hozadéka az a felismerés, hogy nem elegendő az adatok egyetlen típusra való korlátozása. E felismerés különösen érdekes következményekkel jár a pragmatika módszertanára nézve. Ugyanis a pragmatika klasszikusai köztudottan kizárólag gondolatkísérletekkel motiválták hipotéziseiket, ugyanakkor az utóbbi mintegy két évtizedben kibontakozott a valódi kísérleteket alkalmazó kísérleti pragmatika. E változás alapvetően két irányba mutathat. Az első szerint a pragmatikában egy olyan lineáris fejlődési folyamat megy végbe, amelynek eredményeképpen a gondolatkísérleteket mint nem-empirikus adatforrást felváltják korszerű empirikus adatfeldolgozáson alapuló valódi kísérletek (vö. pl. Noveck & Sperber 2007). A második lehetőség az, hogy a valódi kísérletek nem a gondolatkísérletek helyett, hanem azok mellett működtethetők a pragmatikában (Meibauer 2012). E két lehetőség között csakis a

pragmatika jelenlegi helyzetének elemzése révén lehet dönteni. Ezért szükségképpen felmerül az a kérdés, hogy milyen viszony áll fenn a gondolat kísérletek és a valódi kísérletek között a pragmatikában. A jelen előadás erre a kérdésre kíván válaszolni. Az elemzés Kertész & Rákosi (2012) felhasználásával arra az eredményre jut, hogy a jelenlegi pragmatikában a gondolat kísérletek és a valódi kísérletek között bonyolult kölcsönhatás áll fenn. A gondolat kísérletek eredményei a valódi kísérletek kiindulópontjai, a valódi kísérletek eredményei visszamenőlegesen módosíthatják a gondolat kísérletek eredményeit, a gondolat kísérletek a valódi kísérletek komponensei és a valódi kísérleteket megtervezésük során gondolat kísérletek készítik elő.

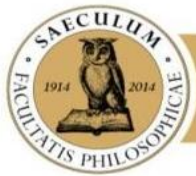
Hivatkozott irodalom

- Kertész, A. & Rákosi, Cs. (2012): *Data and evidence in linguistics: A plausible argumentation model*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Meibauer, J. (2012): Pragmatic evidence, context, and story design. An essay on recent developments in experimental pragmatics. In: Kertész, A., Schwarz-Friesel, M. & Consten, M. (eds.): *Converging data sources in cognitive linguistics* [=Special Issue of *Language Sciences*], 768-776.
- Noveck, I. & Sperber, D. (2007): The why and how of experimental pragmatics. In: Burton-Roberts, N. (ed.): *Pragmatics*. Basingstoke: Pargrave Macmillan, 184-212.

Komlósi Boglárka (Szegeti Tudományegyetem, Magyarország)

Az ironikus hozzáállás. A verbális irónia szocio-kognitív modellje pragmatikai perspektívából

Az ironikus megnyilatkozás nyilvánvalóvá tételének, és felismerésének összetevőit mutatom be az előadásomban. A főbb szocio-kognitív tényezők a fejlődéses és evolúciós irodalom alapján: intencionális hozzáállás, azonosulási képesség, közös figyelmi jelenet, és a szociális bio-feedback. Maguk a szocio-kognitív folyamatok egymással szoros kapcsolatban álló szocio-kognitív képességek (skills) komplex használatát feltételezik. Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az „ironikus hozzáállás” modellje nem csak az iróniára alkalmazható modell, lévén eredetileg általánosabb innát magatartásban (l. intencionális hozzáállás Dennett 1987, Gergely et. al. 1995; pedagógiai hozzáállás Gergely és Csibra 2005) gyökerezik. Ebből következően – egyetértve Tomaselloval (2002: 200, és l. 5.1 fejezet), aki a nyelvhasználatot lehetővé tevő kognitív képességek összerendezését tartja a kulturális fejlődés eredményének, nem pedig az elemi kognitív képességek kifejlődését – az irónia használatához (megértés és produkció) szükséges képességek sem speciálisan az irónia használatát szolgálják. Ezen képességek komplex összerendezése, együttműködése teszi lehetővé az ironikus megnyilatkozás használatát. A kooperatív kommunikációt lehetővé tevő, integráltan működő kognitív képességek két csoportja a szándékolvasó képesség és a mintataláló képesség. Ami speciális az ironikus beszédmódban, hogy speciálisan az ironikus szándékot jelző osztrénzív stimulusok (kulcsingerek) olvasását (vö. szándékolvasó képességek)

kulturálisan tanuljuk, s ezen kulcsingerekre való érzékenység kifejlődését, kulturális elsajátítását az ún. mintataláló képességek segítik.

Nemesi Attila László (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Magyarország)

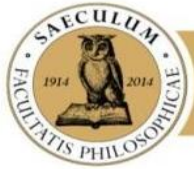
Melyik pragmatikaelméletnek van a legjobb „humorérzéke”?

Amennyire könnyű belátni, hogy a humor mind a beszélői szándék, mind a nyelvi forma, mind pedig a megértés szempontjából az egyik legérdekesebb és leglényegbevágóbb témakör, amivel csak pragmatikakutató foglalkozhat, annyira különös, hogy az elméleti szakirodalom mindezt nem látszik visszatükrözni. Az elmúlt évtizedek meghatározó nyelvészeti modellje a Victor Raskin nevéhez fűződő szemantikai forgatókönyv-elmélet volt annak továbbfejlesztett változataival. Az előadás először ezt a modellt jellemzi röviden – kimutatva, hogy (1) nem tisztán szemantikai elméletről van szó, (2) egyoldalúan a vicc műfajára koncentrált, és emiatt is (3) számos ellenpélda állítja megoldhatatlan feladat elé. Mivel a forgatókönyv-elmélet elégtelennek bizonyul, fölvetődik a kérdés: hogyan boldogulnak a legismertebb pragmatikaelméletek a humorjelenségekkel? Ha John L. Austin szerencsefeltételeire gondolunk, eszünkbe juthatnak humorosnak ható példái azok megsértésére. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a beszédaktusok szerencse- vagy sikerfeltételeinek bárminemű sérülése szükségképpen humoros hatást keltene, ahogyan azt látni fogjuk. A perlokúció fogalmát ugyan segítségül hívhatjuk a humor beszédaktus-elméleti magyarázatához, ám ezzel nem kerülünk közelebb a humor receptjéhez. Lényegesen több szerző hivatkozik H. Paul Grice-nak a társalgási együttműködés alapgondolatára fölfűzött modelljére (a forgatókönyv-elmélet képviselői is), mint a beszédaktus-elméletre. Hogy pontosan mi a státusa ebben a humoros megnyilatkozásoknak, arról Grice sajnos nem foglalt állást, így a vita akörül forog, (1) miféle esete a humor a társalgási maximák be nem tartásának, (2) tulajdonképpen ki nem tartja be valamelyik maximát például egy vicc esetén: az, aki a viccet meséli, vagy a viccbe megszólaltatott karakter, és (3) befér-e egyáltalán az együttműködési alapelv (CP) ernyője alá a humor, vagy olyan „nem jóhiszemű” beszédaktus, amely kivonja az interakciót a CP hatálya alól, de esetleg egy másik szintre helyezett együttműködési elvvel mégiscsak értelmezhető. Az előadás a grice-i elmélet többirányú revíziója mellett kíván érvelni a relevanciaelmélettel szemben is, amely társalgási maximák helyett a kognitív nyereség és befektetett munka gazdaságossági elvével próbálja a megnyilatkozások megértésének folyamatát modellezni. Fontos ugyanis, hogy egy elmélet ne legyen túl általános, tudjon különbséget tenni lényeges dolgok között, és képesek legyünk általa empirikus jóslatokat tenni.

Németh T. Enikő (Szegedi Tudományegyetem, Magyarország)

Intenciók, nézőpontok és a nyelvhasználat társas formái

Az előadás célja az, hogy rávilágítson a nyelvhasználók szándékainak, perspektíváinak és a nyelvhasználat társas formáinak a kapcsolatára. Az előadás empirikus elemzések révén bemutatja, hogy a nyelvhasználók szándékai perspektivikusak, ezért plauzibilis egy

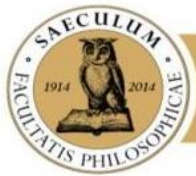

intencionális nézőpontot feltételezni a nyelvhasználók perspektíváján belül. A beszélők saját kezdeti egocentrikus perspektívájuk és partnereik perspektívájának részleges vagy teljes felvétele révén realizálják szándékaikat a nyelvhasználat társas formáiban, a partnerek pedig a beszélők által nyújtott kulcsok segítségével és saját egocentrikus perspektívájuk figyelembe vételével azonosítják a beszélők szándékait. Következésképpen a társas nyelvhasználati formákban a nyelvhasználók szándékainak teljesülése és az interakció sikeressége megjósolható az alapján, hogy a beszélők és partnereik perspektívái mennyire esnek egybe, illetve mennyire különböznek egymástól.

Tátrai Szilárd (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyarország)

Az interszubjektivitás és az interperszonalitás szerepe a nyelvhasználat funkcionális kognitív leírásában

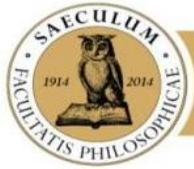
A funkcionális kognitív pragmatika a nyelvet olyan kognitív és szociokulturális feltételek által együttesen, sőt kölcsönösen meghatározott tevékenységként szemléli, amely az egyéb emberi tevékenységek kontextusában válik értelmezhetővé (l. erről Tátrai 2011). E kiindulópontból általánosságban is érdemes szólni azokról az alapvető igényekről, amelyek adaptív kielégítését a különböző diskurzusok megcélazzák (vö. Verschueren 1999). Az előadás a nyelv két fő metafunkciója, az interszubjektív megismerő és az interperszonális kapcsolatteremtő metafunkciók megkülönböztetésére tesz javaslatot, amelyek a diskurzusokban párhuzamosan, egymással szorosan összekapcsolódva jutnak érvényre. Amellett érvel, hogy a nyelvi tevékenység egyfelől azt az igényünket elégíti ki, hogy – a triadikus figyelemirányítás keretében – másokkal megosztozzunk a világbeli tapasztalatainkon, mégpedig annak érdekében, hogy e közös cselekvés (interakció) segítségével egyéb cselekvéseinket összehangoljuk (l. Sinha 1999, Tomasello 2002, Verhagen 2007, Croft 2009). A nyelv ezen alapvető metafunkcióját, amely tehát a világ társas megismerésének, a tapasztalatok perspektivikus megkonstruálásának (megértésének és megértetésének) alapvető igényével függ össze, interszubjektív megismerő metafunkciónak nevezi. Emellett arra is rá kíván mutatni, hogy a nyelvi tevékenység másfelől arra is szolgál, hogy – a diadikus egymásra figyelés keretében – az adott közösségek tagjai személyközi viszonyokat alakítsanak ki egymással, és ezeket a viszonyokat fenn is tartásuk. A nyelvnek ezt a másik alapvető metafunkcióját, amely az egymás iránti szociális figyelem ugyancsak alapvető igényével függ össze, interperszonális kapcsolatteremtő metafunkciónak nevezi. A nyelv két fő (meta)funkciójának az elnevezésére – lényegében a tudás és a cselekvés szembeállítására alapozva – Halliday és Matthiessen (2004: 29–30), akárcsak Halliday (1973) az ideatív – interperszonális (ideational – interpersonal), Habermas (1997 [1979]: 246–252) a kognitív – interaktív, Brown és Yule (1983: 1–4) pedig a tranzaktív – interaktív (transactional – interactional) fogalompárokat használja. Az interszubjektív metafunkció azonban – eltérően a fentiekéntől – egyaránt magában foglalja a tudás és a cselekvés, sőt az érzelem dimenzióját is (vö. Croft 1994). Az interperszonális metafunkció pedig lényegében lefedi az udvariasság kérdéskörét, beleértve a formalitás – informalitás, hatalom – szolidaritás, involváltság – távolítás, konvergencia – divergencia, direktség – indirektség dimenzióit (vö. Bartha–Hámori

2010). Az előadás a fentiekkel összefüggésben értelmezi a nyelv egy további metafunkcióját, a diszkurzív metafunkciót (vö. Halliday és Matthiessen 2004: 29–30), amely a diskurzusok felépítésének és megszervezésének képességére vonatkozik. Ez utóbbi metafunkció a referenciális jelenetek és a személyközi viszonyok megjelenítésével egyaránt összefüggésbe hozható, mivel mindkettőt elősegíti, mégpedig azzal szoros összefüggésben, hogy az emberek képesek nyelvi tevékenységükre reflektálni, vagyis azt metapragmatikai reflexió tárgyává tenni (vö. Verschueren 1999).

Hivatkozások

- Bartha, Csilla – Hámori, Ágnes 2010. Stílus a szociolingvisztikában, stílus a diskurzusban. *Magyar Nyelvőr* 299–320.
- Brown, Gillian – Yule, George 1983. *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Croft, William 1994. Speech act classification, language typology and cognition. In: Tsohatsidis, Savas L. (ed.): *Foundations of speech act theory. Philosophical and linguistic perspectives*. 460–478. London: Routledge.
- Croft, William 2009. Towards a social cognitive linguistics. In: Evans, Vyvyan – Poursel, Stephanie (eds.): *New directions in cognitive linguistics*. 395–420. Amsterdam: John Benjamins.
- Halliday, Michael A. K. 1973. *Explorations in the functions of language*. London: Arnold.
- Halliday, Michael A. K. – Matthiessen, Christian 2004. *An introduction to functional grammar*. Third Edition. London: Arnold.
- Habermas Jürgen 1997 [1979]. Mi az egyetemes pragmatika? In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.): *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. 228–259. Budapest: Osiris Kiadó.
- Sinha, Chris 1999. Grounding, mapping and acts of meaning. In: Janssen, Theo – Redeker, Gisela (eds.): *Cognitive linguistics: foundations, scope and methodology*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 223–255.
- Tátrai, Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába. Funkcionális kognitív megközelítés*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Tomasello, Michael 2002 [1999]. *Gondolkodás és kultúra*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Verhagen, Arie 2007. Construal and perspectivization. In: Geeraerts, Dirk – Cuyckens, Hubert (eds.): *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. 48–81. Oxford: Oxford University Press.
- Verschueren, Jef 1999. *Understanding pragmatics*. London, New York, Sydney, Auckland: Arnold.

Tóth Enikő – Csatár Péter (Debreceni Egyetem, Magyarország)

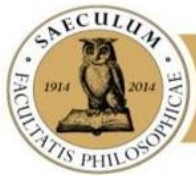
Aktuális témák a kísérletes pragmatikában: deiktikus és indexikális kifejezések

Előadásunkban egy kísérlet eredményeiről számolunk be, amely egyúttal plasztikusan szemlélteti a pragmatikai kutatások egy új vonulatát, a kísérletes pragmatikát. A kísérlet során különböző hipotéziseket vizsgáltunk a közelre, valamint a távolra mutató névmások indexikális, azaz gesztussal kísért használatára vonatkozóan az angol, a holland, és a magyar nyelvben. Az ún. scripted dialogue technikát alkalmazva igazoltuk, hogy a használati kontextus típusa (kontrasztív, illetve nem-kontrasztív) befolyásolja a mutató névmások használatát. Nem-kontrasztív kontextus esetében a távolság faktor játszik döntő szerepet a mutató névmás megválasztásakor. Kontrasztív kontextusokban azonban, ahogy ezt a kísérlet eredményei is alátámasztják, mindez megváltozik. Kontrasztív kontextusokban nem a távolság az egyedüli faktor, amely kihat a mutató névmások megválasztására, hanem versenyhelyzet van a távolság és más faktorok között.

Simon Gábor (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Megszólalás és megszólítás – az interszubjektív mintázatai lírai diskurzusokban

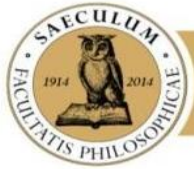
Az előadás arra tesz kísérletet, hogy bemutassa a lírai megnyilatkozások diszkurzív kontextusának jellemzőit a funkcionális kognitív pragmatika (Verschueren 2009, Tátrai 2011) perspektívájából. A felvázolni kívánt líraelmélet legfőbb előfeltevése, hogy a közös és kölcsönös, összehangolt jelentésképzés interszubjektív dimenziója a nyelvi tevékenység alapvető ontológiai közege, amely ily módon a lírai megnyilatkozások befogadásában is döntő szerepet játszik. Az emberi megismerés alapvetően interszubjektív természetű (Bahtyin 1988, Marková 2003), amelynek nem előfeltétele, hanem következménye a szubjektum ontológiai formálódása (Davey 2003). A javaslatba hozott modell eltávolodik tehát a szubjektumcentrikus lírafelfogástól, amely a romantikus irodalmi gondolkodás terméke (Marková 2003: 29), helyébe olyan líraelméletet állít, amely a lírai diskurzusok jellegadó tulajdonságaként azok interszubjektív természetére irányítja a figyelmet. E megközelítésben a líra jellegadó sajátossága a pillanatra történő fókuszáláson (Mellmann 2013: 203) túl az a dialogikus diszkurzív kontextus, amelyben a lírai megszólalás pozícionálódik. A megszólalás tehát előfeltételez egy megszólítási aktust: csak egy konstruált interszubjektív diskurzus keretei között mehet végbe az aposztrofikus fikció (Tátrai 2012) kibontakozása. Másként fogalmazva: a líraiság lényegi természete, hogy a poétikai szubjektum önelvű artikulációja nem bír ontológiai elsőbbséggel, hanem egy interszubjektív diszkurzív kontextus megképzésének és folyamatos rekonstrukciójának eredményeként megy végbe. Ezért a nyelvi szimbólumok referenciális értelmezése szükségessé teszi a diszkurzív kontextus folyamatos letapogatását, amely műveletet az epikai és a drámai megnyilatkozások befogadása nem várja el, lévén a cselekmény kontextuális keretének (Emott 1999) kialakítását követően a befogadó a mű fiktív világának dimenziójában tájékozódik. Ezzel szemben a lírai alkotások értelmezése a fiktív interszubjektív diskurzus és az aposztrofikus fikció együttes és kölcsönös

konstruálásán alapul, amely nagyobb fokú pragmatikai tudatosságot vár el, egyben pedig a hétköznapi és a lírai megnyilatkozások diszkurzív rokonságát is felismerhetővé teszi. Ez a líraelméleti alapvetés napjaink irodalomtudományi kutatásaiban is egyre nagyobb hangsúlyt kap (Lőrincz 2007). Az előadás a javasolt líraelméleti koncepció felvázolását követően megvizsgálja a magyar költészet történetében a romantika korszakától haladva a kortárs költészetig az interszubbektivitás verbális mintázatit, a kognitív nyelvészet eszközeivel (Verhagen 2005). Vagyis azokat a poétikai megoldásokat mutatja be, amelyek közreműködnek a poétikai szubjektum és a befogadó mentális műveleteinek diszkurzív összehangolásában (Simon 2013), illetve a kontextusalkotásban. A kutatás hipotézise, hogy ezek a mintázatok a befogadói szubjektumra irányulás hallgatólágos, implicit megformálásától terjednek a befogadó explicit megszólításáig és szóval tartásáig, kontinuum jelleggel. A szisztematikus vizsgálat révén lehetővé válik interszubbektivitás és aposztrófé árnyalt megkülönböztetése és viszonyba hozása, különösen olyan kanonizálódott lírai diskurzustípusoknál, mint az önmegszólító verstípus.

Hivatkozások

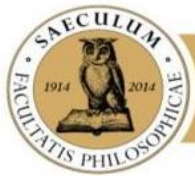
- Bahtyin, Mihail 1988. A beszéd műfajai. In: Kanyó Zoltán – Síklaki István (szerk.): *Tanulmányok az irodalomtudomány köréből*. Budapest: Tankönyvkiadó. 246–280.
- Davey, Nicholas 2003. The subject as dialogical fiction. In: Grant, Colin B. (ed.): *Rethinking communicative interaction. New interdisciplinary horizons*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 53–68.
- Emott, Catherine 1999. Embodied in a constructed world. Narrative processing, knowledge representation, and indirect anaphora. In: Van Hoek, Karen–Kibrik, Andrej–Noordman, Leo (eds.): *Discourse studies in cognitive linguistics*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. 5–28.
- Lőrincz Csongor 2007. *A költészet konstellációi. Adalékok a modern líra történetéhez és elméletéhez*. Ráció Kiadó: Budapest.
- Marková, Ivana 2003. Dialogicality as an ontology of humanity. In: Grant, Colin B. (ed.): *Rethinking communicative interaction. New interdisciplinary horizons*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 29–52.
- Mellmann, Katja 2013 [2007]. *A feszültség fogalmának érzelemszichológiai megközelítése*. Helikon 69 [2]: 202–220.
- Simon Gábor 2013. A líra interszubbektivitása. Az én mint poétikai konstrukció Ady költészetében. In: Kugler Nóra – Laczkó Krisztina – Tátrai Szilárd (szerk.): *A megismerés és az értelmezés konstrukciói. Tanulmányok Tolcsvai Nagy Gábor tiszteletére*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 320–340.
- Tátrai Szilárd 2011. *Bevezetés a pragmatikába. Funkcionális kognitív megközelítés*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Tátrai Szilárd 2012. Az aposztrófé és a dalszövegek líraisága. In: Szikszainé Nagy Irma (szerk.): *A stilisztikai-retorikai alakzatok szöveg- és stílusstruktúráját meghatározó szerepe*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 197–207.

Verhagen, Arie 2005. *Constructions of intersubjectivity. Discourse, syntax, and cognition.* Oxford University Press: Oxford.

Verschueren, Jef 2009. Introduction: The pragmatic perspective. In: Verschueren, Jef–Östman, Jan-Ola (eds.): *Key notions for pragmatics.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 1–27.

CULTURAL HERITAGE AND THE INNOVATION OF HUMANITIES IN THE 21ST CENTURY

„Learning, Intellect and Social Roles: the Changing Character of Aristocracy”

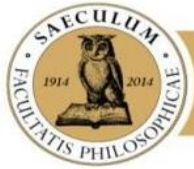
MEDIEVAL SESSION

University of Debrecen, Institute of History

VENUE

Institute Library, Room 314, 3rd Floor, Main Building

- 11.00 – 12.30 **Session I** Chair: Attila Györkös, Institute of History, University of Debrecen
- 11.00 – 11.20 **Jean-Luc Fray** Université Blaise Pascal, Clermont-Ferrand, Centre d'Histoire « Espaces et Cultures »
Le mécénat artistique des ducs de Bourbon (XVe et début XVIe siècles) : entre culture du Nord, Italie et France centrale
- 11.30 – 11.50 **Roman Czaja** Instytutu Historii i Archiwistyki UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), Toruń
The patriciate in the Hanseatic towns in the late Middle Ages: social mobility and social identity
- 12.00 – 12.20 **László Solymosi** professor emeritus, Institute of History, University of Debrecen
Konfliktuskezelés Vetési Albert egyházi és Ujlaki Miklós világi földbirtokain
[Conflict treatment in the estates of Albert Vetési, an ecclesiastical and Miklós Ujlaki, a lay landlord]
- 12.30 – 13.30 **Lunch**
- 13.30 – 15.30 **Session II** Chair: Attila Bárány, Institute of History, University of Debrecen
- 13.30 – 13.50 **Attila Györkös** Institute of History, University of Debrecen
Aventurier sans scrupule ou héros national? La carrière de Christophe Frangepan, aristocrate de la Renaissance
- 14.00 – 14.20 **Antonín Kalous** Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, Olomouc
Nobility and Moravian estates in later Middle Ages
- 14.30 – 14.50 **Klaus van Eickels** Lehrstuhl für Mittelalterliche Geschichte unter Einbeziehung der Landesgeschichte, Otto-Friedrich Universität Bamberg
Military Orders and their importance for the demonstration of noble status in the later Middle Ages
- 15.00 – 15.20 **László Pószán** Institute of History, University of Debrecen
Ritterliche Kultur in spätmittelalterlichen Litauen
- 15.30 – 16.00 **Coffee Break**
- 16.00 – 19.00 **Session III** Chair: Attila Bárány, Institute of History, University of Debrecen
- 16.00 – 16.20 **István Draskóczy** Institute of History, ELTE / Loránd Eötvös University, Budapest
Wirtschaftspolitik des Hochadels? Wirtschaftspolitik der Familie Szapolyai vor Mohács. Die Familie Szapolyai und der Handel in Oberungarn um die Wende des 15. und 16. Jahrhunderts
- 16.30 – 16.50 **Borbála Kelényi** Doctoral School of Medieval Studies, Loránd Eötvös University, Budapest / Hungarian Academy of Sciences
ELTE Research Group of University History
Hungarian Aristocratic Women's Last Wills from the Late Middle Ages
- 17.00 – 17.20 **Măria Makó Lupescu** Departamentul de Istorie în limba maghiară, Facultatea de Istorie și Filozofie, Universitatea Babeș-Bolyai, Kolozsvár-Cluj
Pious donations of the Transylvanian Noble Testators in the Late Middle Ages
- 17.30 – 17.50 **Adám Novák** Doctoral School, Institute of History, University of Debrecen
The usage of seals of Hungarian aristocrats in the 15th century
- 18.00 – 18.20 **Radu Lupescu** Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem / Universitatea Sapientia, Kolozsvár-Cluj
Társadalmi rétegződés és heraldikai kultúra Erdélyben a 15-16. században
[Social strata and heraldic culture in 15-16th c. Transylvania]
- 18.30 – 18.50 **Attila Bárány** Institute of History, University of Debrecen
The Western Relations of the Hungarian Aristocracy in the Age of King Sigismund
- 19.00 **Dinner**

Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepe Középkori szekció (Bárány Attila)

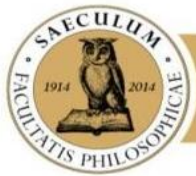
Attila Bárány (University of Debrecen, Hungary)

A magyar arisztokrácia nyugati kapcsolatai a Zsigmond-korban

Tanulmányomban azt vizsgálom, a 14-15. században születő nyugat-európai arisztokrácia fejlődési sajátosságai milyen hatással voltak a magyar bárói társadalomra. Elsősorban ikonográfiai források – a döntően sírköveken megjelenő címerábrázolások, fejedelmi lovagrendi dinasztikus devizák, rendjelvények, insigniumok, emblémák – alapján tekintem át, mennyiben voltak hatással a bárók életmódjára, anyagi kultúrájára, mit jelentett például egy-egy nyugati uralkodóház adománya, hogyan váltak azok a magyar Sárkányrendnél is magasabb státusszimbólummá – gondolok itt például az Aranygyapjas-rendre. Körbejáróm, mentalitás- és életmód-történeti szempontból hogyan kezdték követni a magyar arisztokraták a nyugat-európai mintákat, miért és hogyan ábrázoltattak különösen dinasztikus emblémákat címerpajzsokon, sírköveken. A fejedelmi rendeken kívül maga egy-egy Magyarországon tartózkodó nyugati arisztokrata is hatással lehetett címerhasználatával a magyar heraldikai gyakorlatra – erre lehet példa a budai ún. Châtillon-sírkő. A Zsigmond udvarában tartózkodó nyugati, francia, itáliai, hispániai arisztokraták hatással lehettek a magyar arisztokrata kultúrára is – például Dom Pedro portugál herceg vagy Pomerániai Erik dán király. E kapcsolatok azonban írásos források szűkössége miatt döntően ikonográfiai források alapján kutathatóak.

The Western Relations of the Hungarian Aristocracy in the Age of King Sigismund

I seek to explore the how the mainstream developments of later medieval Western European aristocracy affected Hungarian higher nobility, especially in the field of representation and status, through the medium of the usage of the insignia of monarchical orders, dynastic devizes, liveries, emblems, badges. The paper investigates the progress of status consciousness in the spheres of material culture and way of living. Prime focus will be given to iconographic evidence on e.g. coats of arms on e.g. tombstones (“the Châtillon one”), residences, weapons etc. A major issue is how and in what way Hungarian nobles started to follow Western European patterns, shedding light to different models of self-representation. The roots of the change in self-consciousness and behavioral development can be traced back to royal visits to Western European courts, mainly in the 15th century, where members of entourages spent several weeks on missions in courts from Westminster to Paris. The effects of personal perception and experience is laid great stress on.

Roman Czaja (Nicolaus Copernicus University, Poland)

The patriciate in the Hanseatic towns in the late Middle Ages: social mobility and social identity

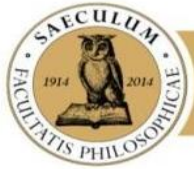
The aim of this article is explanation the extent to which the ruling groups in the hanseatic towns tried to mark their social distinctiveness. In the first part of the article presented a problem of the accuracy of the term “patriciate” to refer to ruling classes in medieval hanseatic towns. In the older research was negated the existence of the patriciate in hanseatic towns due to significant mobility among families whose members belonged to town councils and a lack of legal limitations. Autor stressed the historical nature of the term social mobility. In the research of this problem next to the statistical analysis should also be taken into account the social image of the group and perception of social mobility. According to the author the real social mobility had no significant influence on the formation of the patriciate. The decisive role in the process of forming ruling classes has been ascribed to forms of creating a community. Author analyzes the role of so-called elitist patriciate associations. During 15th c. increased the significance of social fraternities in marking of social the separation of the ruling group. However, it must be remembered that the social function of this form of association was dynamic and the image of the institution in its later form differed from its original image. It should be noted, however, that the patriciate guilds were not in the cities of the Hanseatic widespread. The greater impact on the formation of social identity of patricians had own representation of the town council as a community in the town social space. Its expression was communication processes, religious activities, and social life. The paper also identifies a process of formal (legal) distinction of social marking patricians, this phenomenon on a larger scale appears in the sixteenth century.

István Draskóczy (Eötvös Loránd Universität, Ungarn)

Die Familie Szapolyai und der Handel in Oberungarn um die Wende des 15. und 16. Jahrhunderts

Wirtschaftspolitik des Hochadels? Wirtschaftspolitik der Familie Szapolyai vor Mohács
(Főnemesi gazdaságpolitika? A Szapolyaiak gazdaságpolitikája Mohács előtt)

Der Beitrag prüft die Frage, wie die Familie Szapolyai den Außenhandel in Ungarn beeinflusste. Es ist zu sagen, dass die Maßnahmen der Familie die Entwicklung des Außenhandels zwischen Polen und Ungarn fördern. Die Familie hatte in Oberungarn (heute Slowakei) enorme Grundbesitze. In den Jahren 1490 besaß István Szapolyai einen bedeutenden Teil der Dreißigstämter in Ungarn. Davon sind die oberungarischen Hauptdreißigstämter in Trentschin und Arwa ganz bestimmt in der ersten beiden Jahrzehnten des 16. Jahrhunderts in den Händen der Familie geblieben. Zu dem Hauptdreißigstamt in Trentschin gehörten so wichtige Städte, Zollstätten, wie Tyrnau, Skalitz und Sillein, deren Dreißigstämter die

Ausfuhr von Vieh und Kupfer verzollten. Durch Arva wurden Blei und Salz aus Polen nach Ungarn eingeführt, und Kupfer aus Ungarn nach Polen exportiert. Die Unternehmung Fugger-Thurzó transportierte Kupfer nach Schlesien und Polen durch die Dreißigstbezirke Trentschin und Arwa. Am Ende des 15. und am Anfang des 16. Jahrhunderts erhöhte sich der Außenhandel über diese zwei Gegenden, der das Vermögen der Familie Szapolyai bereicherte. István Szapolyai und seine Witwe, Hedwig gewährten der Unternehmung Fugger-Thurzó verschiedene Zollvergünstigungen. In den Jahren 1510 ließ János Szapolyai eine neue Strasse durch Arva nach Polen bauen, durch die auch die großen Troßwagen (mit Kupfer) verkehren konnten. Das verletzte die Stadt Kaschau (im nordöstlichen Teil Oberungarns). Kaschau hatte nämlich ein Stapelrecht mit Strassenzwang, mit deren Hilfe sie den Warentransport zwischen Polen und Ungarn kontrollierte. Gegen der Szapolyais konnte die Stadt keine Bautätigkeit in Arva verhindern. So benutzten die Polen die neue Strasse, und sie fuhren durch diese Strasse in die Hauptstadt, nach Ofen leichter, als früher.

Klaus van Eickels (University of Bamberg, Germany)

Military Orders and their importance for the demonstration of noble status in the later Middle Ages

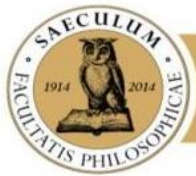
(A katonai lovagrendek és a jelentőségük a nemesi státusz demonstrálásában a későközépkorban)

Jean-Luc Fray (Université Blaise Pascal, France)

Le mécénat artistique des ducs de Bourbon (XVe et début XVIe), entre culture du Nord, Italie et France centrale

Issus d'une famille de petits seigneurs implantés dès la fin du Xe siècle aux confins des diocèses de Clermont, Autun, Bourges et Nevers, devenus dès la fin du XIIe siècle des auxiliaires zélés de la royauté capétienne pour le contrôle de la France centrale, les Bourbon accèdent au premier plan de l'aristocratie française par le mariage, en 1272, de l'héritière avec Robert de Clermont, l'un des fils de saint Louis, et par l'élévation de la seigneurie, en 1327, au rang de duché. Une politique matrimoniale habile permet ensuite aux ducs de Bourbon de mettre la main sur le Forez, le Beaujolais et l'Auvergne et de constituer ce que l'on a pu appeler « l'Etat bourbonnais », une des dernières – au côté de « l'Etat flamand bourguignon » et des possessions angevines - principautés territoriales princières au sein du royaume de France : les Etats de Charles III de Bourbon seront confisquées en 1523 par le roi François Ier sous l'accusation de trahison.

Moins riches et moins brillants que leurs voisins bourguignons – une principauté qui tombe en 1477 avec la mort brutale de Charles le Téméraire – moins « européens » que la

« construction angevine », les Etats de Bourbon et leur capitale - la modeste ville de Moulins, sur l'Allier - vont toutefois se révéler parfaitement intégrés aux courants culturels et artistiques qui caractérisent l'Europe occidentale du XVe et du début du XVIe siècle. Voisins de la Bourgogne, souvent présents à Paris pour le service du roi, les ducs savent attirer à eux une part de la circulation des artistes du Nord (flamands, brabançons, limbourgeois) au XVe siècle et des artistes florentins au début du XVIe siècle. Leur exemple influe sur leurs officiers, voire sur les plus novateurs des bourgeois de leurs villes, dont les initiatives, si elles paraissent plus modestes et plus tardives que celles de l'entourage des ducs de Bourgogne, contribuent à acclimater de nouveaux goûts dans une partie du royaume longtemps considérée comme vivant à l'écart.

Attila Györkös (Université de Debrecen, Hongrie)

Kalandor vagy nemzeti hős? Frangepán Kristóf, egy reneszánsz főúr a 16. század elején

Frangepán Kristóf ama későközépkori magyar arisztokraták közé tartozik, akik a reneszánsz életideált nem külföldi egyetemi tanulmányokban elmélyedve, humanista tudósként, hanem sokkal hétköznapibb módon, katonaként valósították meg.

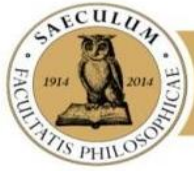
Horvát-magyar főúrként, a dalmát-szlavón Veglia, Modrus és Zengg grófjaként igen mozgalmas karriert futott be. Habsburg-párti hadvezérként részt vett a Velence-ellenes cambrai-i liga háborúiban, majd éveket töltött a Signoria fogságában, de máig rejtélyes körülmények között megszökött onnan. Harcolt Németalföldön V. Károly oldalán a franciák ellen, majd megbízást kapott I. Ferenc királytól egy Habsburgok elleni hadsereg felszerelésére. Mindeközben mecénásként támogatta Albrecht Dürer tanítványát, Jan van Scorelt egy oltárkép elkészítésére ausztriai várában, Obervellach-ban. Ennek köszönhetően ő az egyike azon kevés korabeli magyar arisztokratáknak, akikről sematizálástól mentes, hiteles portréval rendelkezünk. Megvádolták azzal, hogy a törökkel szövetségbe Ausztria déli tartományaira tört, de ő volt az, aki felmentette Jajca várát a boszniai pasa ostroma alól. Habsburg pénzen védelmezte tartományait, de Mohács után mégis Szapolyai oldalára állt, s János király ügyéért halt meg 1527-ben.

Személyét a magyar történetírásban azóta is ellentmondásos véleményekkel illetik: „a kor egyik legtehetségesebb zsoldosvezére”, „a 16. századi condottierinek példányképe”, nemzeti hős, aki a mohácsi csata után egyedül biztosította seregével a Dunántúl védelmét.

Egy bonyolult kor ellentmondásos személyisége. A későközépkori arisztokrácia változó arcainak, szerepeinek egyik reprezentánsa.

Aventurier sans scrupule ou héros national? La carrière de Christophe Frangepan, aristocrate de la Renaissance

Christophe Frangepan fut un des rares magnats hongrois qui ont vécu l'idéal de la Renaissance en leur temps sans avoir fait de longues études universitaires en Italie ou touché

à la bibliophilie humaniste, mais qui ont réalisé une carrière militaire et une façon à vivre que l'on pourrait facilement décrire comme machiavélique.

Aristocrate croato-hongrois, comte de Veglia, Modrus et Zengg en Dalmatie, il a conduit une carrière très mouvementée. Chef de guerre aux côtés des Habsbourg, il participa aux combats de la Ligue de Cambrai, passa des années dans les prisons de la Seigneurie vénitienne d'où il réussit enfin à s'enfuir. Il lutta, soldé par Charles Quint, aux Pays-Bas contre les Valois, puis François Ier l'engagea dans sa campagne de Pavie. Mécène, il commanda à Jan van Scorel, peintre de l'atelier d'Albrecht Dürer, un triptyque pour la chapelle de son château autrichien, Obervellach. Grâce à lui, nous possédons un des rares portraits réalistes d'un aristocrate hongrois de l'époque. Accusé de s'allier aux Turcs pour ravager les parties méridionales de l'Autriche, c'est pourtant lui qui libéra la ville de Jajca du siège mis par le pacha de Bosnie. Il défendit ses territoires contre les Ottomans en profitant de l'aide financière de Ferdinand Ier mais, après la bataille de Mohács, il devint partisan de Szapolyai et trouva la mort en 1527 luttant pour la cause de Jean Ier de Hongrie.

Son personnage, malgré tout mal connu, suscita dans l'historiographie hongroise des avis forts contradictoires: „un des meilleurs *Landsknechts* de l'époque”, „l'exemple des *condottieri* du XVIe siècle”, „héros national”, étant le seul à protéger efficacement la Trans-Danubie après la bataille perdue à Mohács.

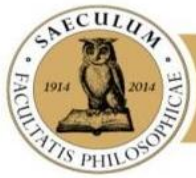
Un personnage contradictoire dans une époque mouvementée. Un des meilleurs représentants de la transformation des attitudes de l'aristocratie hongroise de l'époque de la Renaissance.

Antonín Kalous (Palacky University, Czech Republic)

Bohemian and Moravian higher nobility in the confessional conflicts of the fifteenth century. Role of estates and confessional and social context

(Cseh és morva főnemesség a 15. század vallási konfliktusaiban. A birtokok szerepe a vallási és társadalmi kontextusban)

The political and social situation of the Czech lands after the Hussite revolution was very specific in the context of the late medieval European society, but not exceptional. Still, the development of the Estates in Bohemia and especially in Moravia was linked to various, not only religious, element, which formed the political institutions of the lands in the fifteenth century. The even more specific situation of Moravia was not linked only to the Hussite revolution and Hussite wars, but also to the fact, that the land was missing a resident landlord since 1411. The result was an improved position of the Estates and after the troubled 1460s it was absolutely clear that the most important element was the land consciousness, which formed all the common actions of the Estates, as might be seen with the government of Matthias Corvinus in Moravia as well as the external relations of the Estates. The paper will be dedicated to the development of such political arrangement in Moravia.

Borbála Kelényi (Eötvös Loránd University, Hungary)

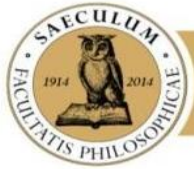
Magyar arisztokrata asszonyok végrendeletei a késő középkorból

A nőtörténet kutatása magyar viszonylatban nem tartozik a legnépszerűbbek közé, szemben a nyugat-európai gyakorlatban oly elterjedt gender studies műfajával. Kiemelendő, hogy a témával már a 20. század elején foglalkozott Takács Sándor Magyar nagyasszonyok c. mára kevésbé ismert művében, melyhez hazai és bécsi levéltári kutatásait használta fel. Manapság a nők történetének vizsgálata általában az egyes családok történetének kutatása kapcsán kerül elő, illetve polgárság és városok történetének elemzői (ld. Szende Katalin) foglalkoznak vele. Jelen előadásban közel húsz késő középkori magyar arisztokrata asszony végrendeletén keresztül szeretném bemutatni életüket és mindennapjaikat, vallásosságukat, illetve családi és társadalmi kapcsolataikat. A legismertebb közülük a mohácsi csata magyar áldozatait eltemettető Kanizsai Dorottya, aki nemcsak saját családjá, de két nádori tisztet betöltő férje (Geréb Péter, Perényi Imre) révén is a legrangosabbak közé számított. Az asszonyok testamentumai egyes szerencsés esetekben összevethetők férjeikével, vagy a család más férfitagjával. Ezen felül a kifejezetten nőkhöz kapcsolódó források között megemlítendő hozományjegyzékek (a legismertebb Drágfi Mária magyar nyelvű lajstroma) segítik a kutatást.

Hungarian Aristocratic Women's Last Wills from the Late Middle Ages

Researches into women's history do not belong to the most popular themes in Hungary however gender studies are very widespread in the West-European practice. It must be emphasized that the matter was dealt in the early 20th century by Sándor Takács, whose book, *Hungarian Noble Women* is less-known nowadays, nevertheless, it was based on his archival researches in Hungary and Vienna. Nowadays the examination of women's history generally appears in genealogical works and in the researches into citizens and cities (f.e. Katalin Szende).

This presentation describes the aristocratic women's life, their everyday and religiosity or their familiar and social relationships via almost twenty testaments. The best-known among them is Dorottya Kanizsai, who made the Hungarian victims of the battle in Mohács buried. She belonged to the most prestigious circles not only because of her own family but also because of her two husbands' (Péter Geréb, Imre Perényi), both of them were palatines. In some lucky cases the wife's last will can be compared with the testament of her husband or of another member of the family. The researches can be supported with dowry lists (the best-known of them is Mária Drágfi's in Hungarian), which must be mentioned as the sources connected exclusively with women.

Lupescu Makó Mária (Babeş-Bolyai Egyetem, Románia)

Nemesi testálók kegyes adományai a késő középkori Erdélyben

A középkori végrendelkező egyaránt gondolt szeretteire és saját lelki üdvére, amikor testamentumát elkészít(t)ette. Ez utóbbit illetően különösen gondos volt, nagy figyelmet fordított arra, hogy a túlvilági életét jelentős mértékben befolyásolni tudó személyek, pontosabban a szerzetesek megfelelő mértékben részesüljenek hagyatékából. Jól tudott, hogy a leghatékonyabb közvetítők a késő középkorban a koldulórendi szerzetesek voltak, és nem volt ez másként Erdélyben sem. Ezért a testálók ingó és ingatlan javakat egyaránt hagytak a kolostorokra és lakóikra. Előadásomban az erdélyi domonkos kolostorok nemesi testálóit és adományait vizsgálom, különös hangsúlyt fektetve az adományok későbbi sorsának elemzésére.

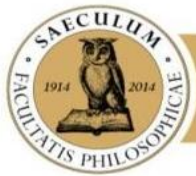
Pious donations of the Transylvanian Noble Testators in the Late Middle Ages

Last wills and testaments in medieval Transylvania expressed people's wishes, attitudes and intentions with respect to both worldly and otherworldly matters. They reflected attitudes towards other family members, to property, to life and death, and to communities. Most wills contained bequests for the soul which were to assist the deceased's passage into the world beyond. Making implicit, testators created a donations contract under which they both offered and received certain benefits. In offering different gifts to the mendicants, the most efficacious intercessors in the Middle Ages, the testators demonstrated their belief that such pious acts were themselves a useful way to gain entrance to Heaven. Thus, in my paper I shall focus on the analysis of the Transylvanian noble testators and on the bequests made by them to the mendicants in the Middle Ages.

Lupescu Radu (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Románia)

Társadalmi rétegződés és heraldikai kultúra Erdélyben a 15-16. században

A 15. század a középkori címerhasználat teljes palettáját felölelő korszakát jelentette. A heraldika látványos intenzitással tört magának utat a nemesség mindennapjaiba és az írásos ügyintézés hitelesítésén túlmenően immár a reprezentáció fontos eszközévé vált. A címerek használata nem csak széles körben elterjedt, hanem egyre bonyolultabb kompozíciók formájában a középkori nemesi és egyházi társadalom rétegződését és strukturáját volt hivatott képi formában megjeleníteni. Dolgozatomban a címerhasználatnak ezen útját követem nyomon a 14. század végétől egészen a 16. század elejéig Erdély területén.

Ádám Novák (University of Debrecen, Hungary)

A 15. századi magyar főúri pecséthasználat margójára

A 15. században az írásbeliség tömegessé vált, az országos méltóságot betöltő főurak pecséthasználatára differenciálódott, ezért felvetülhet az autentikusság kérdése. Tudjuk, hogy az országos bírák közül például az országbíró nevében párhuzamosan több pecsétet is használhattak, hasonlóan a területi hatalommal rendelkező bánokhoz. Ez nehezíti az ilyen személyek itineráriumának elkészítését. Amennyiben csak olyan iratokat vizsgálunk meg, amelyek nem bírói hatáskörben keltek, akkor a pecsétek azonosítása könnyebbé válik. Ilyenek a sokpecsétetes oklevelek, melyeket a jelenlévő urak hatalmuk és befolyásuk jogán erősítettek meg, nem pedig hivataluknál fogva.

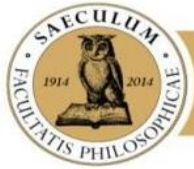
Korábbi előadásomban az 1439 és 1457 közötti sokpecsétetes oklevelek pecsétmutatóját a tártam a nagyközönség elé. Jelen előadásomban ennek tanulságát újabb kutatások tükrében összevetem egy-egy főúr nevében kelt összes oklevélen lévő pecséttel. Nádorok és országbírók pecséthasználatának vizsgálata túlnyúlna az előadás keretén, ezért regionális bírói hatalmat gyakorló főurak pecsétjeit vizsgálom. Korábban ezt már elvégeztem Perényi János tárnokmesterrel (1438-1458), most Rozgonyi János tárnokmester (1434-1437), Újlaki Miklós macsói bán (1438-1472), Kórógyi János macsói bán (1440-1456) és Garai László macsói bán (1431-1447) pecsétjeit vizsgálom meg.

Arra keresem a választ, hogy megfigyelhető-e következetesség pecséthasználatukban irattípus, vagy politikai pártállás tekintetében. Rámutatok arra, hogy az országnagyok pecséthasználatukon keresztül politikai pártállásukat is reprezentálhatták.

The usage of seals of Hungarian aristocrats in the 15th century

In the 15th century the literacy became widespread, the seal using of barons who hold statewide office is differenced, that is why the question of the authenticity is not clear. We are know, that in the name of some statewide judges, for example the Magister Judex Curie, were used more seal in the same time, like the banus who had local authority. This fact make difficult to create the itinerary of these barons. If we examine only kind of charters, which were dated by them personality not them authority, we can identify more easier the seals. The charters with lot of seals are kind of document, what the present magnates confirmed by them power and potency and not by them office.

In my former lecture I presented the index of charters with lots of seal between 1439 and 1457. Now I compare the result of this – in the light of the latest researching – and some charters which were dated in the name of some barons. The examine of the seal use of Palatinus and Magister Judex Curie will be to long for the lecture, so I will analyze seals of local authority barones. Former I executed this with John Perényi Magister Tavernicorum Magister (1438-1458), now I will examine John Rozgonyi Magister Tavernicorum Magister (1434-1437), Nicolas Újlaki (1438-1472), John Kórógyi (1440-1456) and Leslie Garai (1431-1447) Banus Machoiensis.

I would like to answer, there were consistency of the seal using in point of type of the document or the barons's political affiliation. I will point at barons can presented them political party affiliation with their seal using.

Pósán László (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Ritterliche Kultur in spätmittelalterlichen Litauen

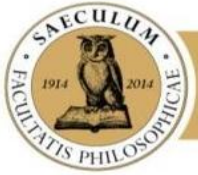
(Lovagi kultúra a középkori Litvániában)

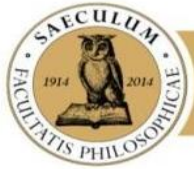
Solymosi László (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Konfliktuskezelés Vetési Albert egyházi és Újlaki Miklós világi földesúr birtokain

Vetési Albert veszprémi püspök (1458–1486), Korvin Mátyás király jeles diplomatája és Újlaki Miklós (1417–1477), a korszak egyik meghatározó bárója jelentős birtokállomány földesura volt. A főpapi uradalmat két vár (Veszprém, Sümeg), a püspöki székváros egy része, 74 birtok vagy birtokrész, öt pusztát és egy budavári kúria alkotta. Az uradalomban mintegy 1100 adózó jobbágy élt. A számos méltóságot viselő Újlaki Miklós ennél jóval nagyobb birtokállománnyal rendelkezett. Mintegy 30 vár volt a kezén, adózó jobbágyainak száma négyszerese lehetett a veszprémi püspökének. A két földesúr birtokai Veszprém megyében a három Újlaki kézben levő vár (Palota, Öskü és Esegvár) tájékán érintkeztek egymással. Ebben a régióban számos konfliktus alakult ki a két földesúr familiárisai és jobbágysai között. A földesúri bíróságok, a vármegye hatósága és a királyi udvar bíróságai nem tudták orvosolni a nézeteltéréseket. Ezért Vetési Albert és Újlaki Miklós 1468-ban az általuk választott bírákra bízta az ítélezést. A három egyházi és nyolc világi személy alkotta választott bíróság jegyzőkönyvben örökítette meg döntéseit. Az előadás ezt a páratlan jegyzőkönyvet elemzi.

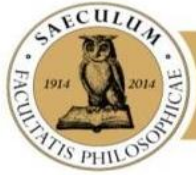
MŰVELTSÉG ÉS TÁRSADALMI SZEREPEK: AZ ARISZTOKRÁCIA VÁLTOZÓ TÁRSADALMI SZEREPEI KORA ÚJKORI ALSZEKCIÓ

2014. október 8. Főépület 316. könyvtár
Levezető elnök: Papp Klára professzor

- 15,30-15,50 Orosz István akadémikus, DE, Történelmi Intézet
Szőlőbirtokos arisztokraták Tokaj-Hegyalján
- 15,50-16,10 Barta János professor emeritus, DE, Történelmi Intézet
Arisztokraták Mária Terézia mezőgazdasági társaságaiban
- 16,10-16,30 Papp Imre professor, DE, Történelmi Intézet
A francia arisztokrácia a régi rend alkonyán
- 16,30-16,50 Kónya Annamária adjunktus, Eperjesi Egyetem Történelmi Intézet
Néhány adat az arisztokrácia szerepéhez a rekatolizációban
- 16,50-17,10 Kónya Péter rektorhelyettes, professor, Eperjesi Egyetem, Történelmi Intézet
Királyhelmecek arisztokrata birtokosai
- 17,10-17,20 Kávészünet
Levezető elnök: Pál Judit docens
- 17,20-17,40 Horn Ildikó docens, ELTE BTK, Kora Újkori Magyar Történelmi Tanszék
Az erdélyi arisztokrácia mecenatúrája a 16. században
- 17,40-18,00 Oborni Teréz az MTA BTK Történettudományi Intézet tudományos titkára, docens, ELTE BTK
Udvar, udvartartás és udvari társadalom kérdései az Erdélyi Fejedelemségben
- 18,00-18,20 Varga Szabolcs főiskolai docens, Pécsi Hittudományi Főiskola
Erdődyek, Kerecsényiek, Rátkayak. A szlavóniai arisztokrácia felemelkedése és bukása a 16. században
- 18,20-18,40 Jeney-Tóth Annamária docens, DE, Történelmi Intézet
I. Rákóczy György familiárisai

2014. október 9. Főépület 316. könyvtár
Levezető elnök: Orosz István akadémikus

- 9,00-9,20 Balogh Judit docens, Miskolci Egyetem Történettudományi Intézet
Apor István, a 17. század végi erdélyi arisztokrata prototípusa.
- 9,20-9,40 Papp Klára professzor, DE, Történelmi Intézet
Egy arisztokrata család politikájának megalapozója: Jósika Antal kolozsi főispán tervezetei az oktatásról, az adózásról...
- 9,40-10,00 Sipos Gábor az EME elnöke, docens, BBTE, Magyar Történelmi Tanszék
A 18. századi erdélyi református arisztokrácia vallási öntudatáról.
- 10,00-10,20 Egyed Emese professzor, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, BBTE, Magyar Irodalomtudományi Tanszék
Művelt nemesek és tudós pártfogoltak könyvkiadási szokásai a XVIII. századi Erdélyben.
- 10,20-10,30 Kávészünet
Levezető elnök: Barta János professor emeritus
- 10,30-10,50 Egyed Ákos az MTA külső tagja, Kolozsvár
Gróf Mikó Imre erdélyisége
- 10,50-11,10 Pál Judit docens, BBTE Magyar Történelmi Tanszék
Arisztokraták a császár és király szolgálatában: Erdély két „kormányzója” a 19. század közepén.
- 11,10-12,30 Szendrei Ákos tudományos titkár, BTT
Hajdúsági és bihari arisztokrata politikusok a dualizmuskori képviselőházban
- 11,30-11,50 Schrek Katalin PhD hallgató
K. A. Lieven herceg, a tondoni orosz nagykövet és az angol politikai elit kapcsolatrendszere (1821-1834)

Műveltség és társadalmi szerepek: az arisztokrácia változó társadalmi szerepei Kora újkori szekció (Papp Klára)

Orosz István (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Szőlőbirtokos arisztokraták Tokaj-Hegyalján

A szőlő a legfontosabb ingatlanok közé tartozott, különösen így volt ez a kiváló minőségű tokaji szőlővidéken.

Az ország minden tájáról származó arisztokraták igyekeztek birtokot szerezni ott, ennek azért nem volt akadálya, mert a szőlő a szabad birtokok közé tartozott.

Az előadás azokkal a szőlőbirtokosokkal foglalkozik, akik a 16-18. században voltak a Tokaj-Hegyalján birtokosok.

Oborni Teréz (Magyar Tudományos Akadémia, Magyarország)

Udvar, udvartartás és udvari társadalom kérdései az Erdélyi Fejedelemségben

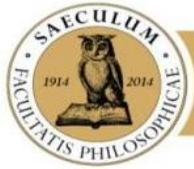
Az erdélyi udvar szervezetét, ahogy Trócsányi Zsolt megfogalmazta, a realitások igénye hozta létre. Trócsányi az udvar alapvető struktúráját a kiépült kormányzat sajátosságából vezette le, ami statikus és némiképp leegyszerűsített képet adott. Mára, az udvartörténeti kutatásoknak köszönhetően számos kérdés vetődött föl a fejedelmi udvar fogalmával, funkcionalitásával, összetételével kapcsolatban. Az udvar elvi feladatait a gyakorlatban ellátó udvartartás személyi összetételén belül jól elkülöníthető csoportokat alkotnak a hatalom gyakorlásában tevékenyen részt vevő magas rangú személyek, a ceremóniákhoz szükséges udvari alkalmazottak, valamint a mindennapi életfunkciók ellátását biztosító ún. kiszolgáló személyzet. Az előadás körüljárja az erdélyi fejedelmi udvarok és udvartartás tisztázatlan kérdéseit, inkább a kérdésfelvetés, mintsem a biztos megoldások nyújtásának igényével.

Horn Ildikó (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyarország)

Az erdélyi arisztokrácia mecénatúrája a 16. században

Az erdélyi arisztokrácia mecénatúrája kapcsán nem a hagyományos irodalom- és művészettörténeti megközelítést követem, amely egyedi, sokszor egyszeri kapcsolatként vizsgálja a patrónus és a kliens közti viszonyt, egy-egy konkrét szellemi vagy művészi termék létrejötte kapcsán. A 16. századi erdélyi arisztokráciának, mint társadalmi csoportnak a mecénási környezetét és gyakorlatát szeretném röviden bemutatni. Kiemelten figyelek a patrónusi személyiségre, motivációra és az anyagi háttér kínálta lehetőségekre.

Külön kitérek a patrónusi körökre és az egyéni mecénásokra. Legjelentősebbek a családi patrónusi körök, de összehangolt, komplex mecénatúra néhány jelentősebb család (Báthory, Kendy, Bánffy) esetében létezik csak. Emellett eseti, alkalmi patrónusi körök alakulnak ki

egy-egy cél (pl. könyvkiadás, külföldi taníttatás) anyagi háttérének előteremtésére. Izgalmasabb az olyan patrónusi kör, amely nem szponzorként működik, tehát a tagok nem pénzt adnak össze valamilyen közös cél érdekében, hanem egyfajta munkamegosztás alakul ki, s különböző részfeladatokat teljesítenek: itt elsősorban a kapcsolatrendszer, befolyás vagy speciális szaktudás érvényesítéséről van szó.

Az egyéni patrónusok döntő többsége nem a magasan kvalifikáltak közül kerül ki, hanem pl. a katonai elitből, erre markáns példa: Geszty Ferenc, Hagymássy Kristóf. Általában az egyéni patrónusok korlátolt tevékenysége figyelhető meg: kevés az erős egyéni patrónus, tevékenységük nem folyamatos s csak a mecénatúra egyes területein érvényesül. Az előadásban ennek okaira és következményeire is szeretnék röviden kitérni.

Varga Szabolcs (Magyarország)

Erdődyek, Kerecsényiek, Ráttkayak

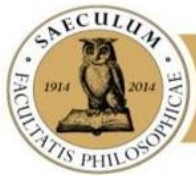
A szlavóniai arisztokrácia felemelkedése és bukása a 16. században

1559. május 30-án egyszerre kapott bárói rangot kányaföldi Kerecsényi László, rátkai Ráttkay Pál és Péter valamint Horváth-Štančić Márk. Négyüket az köti össze, hogy mindannyian Szlavóniából származtak és katonai szolgálataikkal kerültek be az arisztokrácia tagjai közé. Ez az együttes rangemelés páratlan volt a 16. században, ezért megéri a külön vizsgálatot. Főleg, ha ehhez hozzávesszük, hogy Ferdinánd címei között ezekben az években jelent meg a „Rex Sclavoniae” titulus, Habsburg (I.) Miksa 1563. évi koronázásán pedig Szlavónia korábban sosem volt zászlaját Dobó István tartotta a kezében, akkor elmondhatjuk, hogy a 16. század közepén a Dráva-Száva köz nyugati felében található Szlavónia nemesi társadalma hangsúlyosan megjelent az udvari kormányzatban és ezt áttételesen is megjelenítve az uralkodói reprezentációban. Alig egy emberöltővel később mindez már elenyészett. A szlavóniai arisztokrata családok kihaltak, eljelentéktelenedtek, vagy identitást szűkítve a magyar vagy horvát natio tagjának vallották magukat. A referátum a szlavóniai arisztokrácia sorsát kívánja bemutatni a királyi adományok és az országos adóösszeírások alapján.

Kónya Péter (Eperjesi Egyetem, Szlovákia)

Királyhelme arisztokrata birtokosai

Királyhelme mezőváros Zemplén vármegye déli részén terjed el, és a középkor óta Bodrogköz központja volt. Nagyságára és gazdasági jelentőségére nézve a kisebb mezővárosok közé tartozott. A 15. századtól a környékbeli településekkel együtt egy kisebb uradalmat alkotott, amely több arisztokrata család tulajdonában volt: Pálóczy, Perényi, Báthory, Rákóczi. Ezek a családok nagy mértékben befolyásolták a város fejlődését, s néhány emlék (Perényi-vár, Lorántffy-kastély) és hagyomány mindmáig emlékeztet rájuk.

Jeney-Tóth Annamária (Debreceni Egyetem, Magyarország)

I. Rákóczy György familiárisai

Az előadásban vizsgálom a familiáris fogalmának változását Rákóczy elődjéhez, Bethlen Gábor udvarához képest, ekkor ugyanis már több csoportra osztják őket az udvarban. Az udvari familiárisok számát kívánom meghatározni, valamint amennyiben a források alapján lehetséges, kideríteni azt, hogy hányan tartózkodtak közülük egyidejűleg az udvarban. Emellett vizsgálom a származásukat, különös tekintettel arra, hogy I. Rákóczy György már kialakult udvarral jött be az Erdélyi Fejedelemségbe, tehát jó néhány felső-magyarországi család képviselőinek közöttük kellene lennie. Azt is vizsgálat tárgyává teszem, hogy milyen feladatokat láttak el, volt-e más egyéb tisztségük a familiárisival egy időben, hogyan alakult karrierjük, valamint, hogy közülük ki tartozott a generosus, esetleg a magnificus kategóriába az erdélyi nemességben belül.

Balogh Judit (Miskolci Egyetem, Magyarország)

Apor István, a 17. század végi erdélyi arisztokrata prototípusa

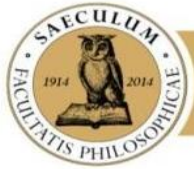
Az előadás a 17. sz. második felének talán leggrandiózusabb karrierjét befutó Apor Istvánt mutatja be. A székely nemesből lett erdélyi főnemes hatalomépítési technikái, kapcsolati hálózatainak kiépítése valamint azok működtetése, illetve a rendkívül tudatosan felépített önreprezentáció nemcsak egyediként érdekes. Apor István életútjának a vizsgálata azért releváns a korban, mert egyrészt összefoglalja a kora újkori erdélyi karrier-építési tradíciókat, ám emellett túl is lép azon, mintegy megteremtve a 18. századi katolikus erdélyi arisztokrata prototípusát.

Az általa betöltött tisztségek, viselt társadalmi szerepek jól mutatják azt, hogy Apor két korszak határán állva zseniálisan találta meg a végnapjait élő Erdélyi Fejedelemségben a felemelkedés útjait csakúgy, mint az alakuló guberniumban, ahol Bécsig nyúló kapcsolatrendszerét kiépítve az új erdélyi kormányzat kulcsfigurájává válik. A hatalmához kötődő külsőségek, szertartások, katolikus egyházi szerepvállalásai egy Erdélyben korábban ismeretlen arisztokrata modelljét teremtik meg, amit a következő század arisztokratái követni fognak.

Kónya Annamária (Eperjesi Egyetem, Szlovákia)

Néhány adat az arisztokrácia szerepéhez a rekatolizációban

A rekatolizáció folyamatában és eredményes véghezvitelében mondhatni kulcsfontosságú szerepe a katolikus, illetve a rekatolizált arisztokrata családoknak lett. Terjedelmes birtokaikon jelentős számú jobbágyaik visszatérítésével a katolikus hithez, a tömeges rekatolizáció kezdődött el. Ez a folyamat Pázmány Péter, magyarországi primás és esztergomi

érsek tevékenységéhez kötődik, aki felismerte ezt a „lehetőséget,” és sikeresen elindította ezt a folyamatot. A referátum célja ennek a folyamatnak konkrét példákon való bemutatása és közelebbről való megvilágítása a térségben, főleg Felső Magyarország északi vármegyéiben, Sáros, Zemplén és Ung területén. A referátum be kívánja mutatni a helyi katolikus, vagy rekatolizált arisztokrata családok (Drugethek, Barkóciak, Báthory Zsófia) módszereit a rekatolizáció terjesztésében birtokaikon, azok eredményit és más azzal összefüggő eseményeket.

Sipos Gábor (Erdélyi Múzeum-Egyesület, Románia)

A 18. századi erdélyi református arisztokrácia vallási öntudatáról

Az előadás a védekező helyzetbe került református főúri családoknak a saját vallásukhoz való hűségüket veszi vizsgálat alá, azt, hogyan élték meg és milyen véleményük volt a vegyes házasságokról, a házasság miatti vallásváltoztatásról. A 18. század első felében ez erdélyi közéletben, a hivatalok elosztásában hangsúlyosan szerepelt a vallási hovatartozás, arra a kérdésre is keresem a választ, hogy miként ítélték meg a karrier miatti áttéréseket.

Papp Imre (Debreceni Egyetem, Magyarország)

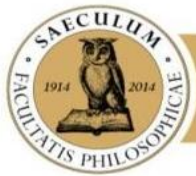
A francia arisztokrácia a régi rend alkonyán

Az előadás a francia arisztokrácián belüli változásokat elemzi a 18. sz. második felére vonatkozóan. Az arisztokrácia nem volt egy statikus, változatlan társadalmi csoport. Ezért a fogalmát nehéz körbehatárolni. Az előkelő származás, a hatalmas vagyon, a társadalmi befolyás és a különleges életmód azonban megkülönböztette a nemesség többi rétegétől. A 18. sz. második felében az udvari arisztokrácia mellé felzárkózott a parlamenti arisztokrácia (a legfelsőbb királyi bíróságok vezetői) és a "pénzemberek" csoportja. A folyamattal szemben a régi, származási (udvari) arisztokrácia - pozícióit féltve - arra törekedett, hogy a származás alapján külön privilégiumokat szerezzen. Ez a politikai-hatalmi elit meghasonlásához, csoportokra darabolódásához vezetett, előkészítve a rendszer végső válságához vezető utat.

Egyed Emese (Erdélyi Múzeum-Egyesület, Románia)

Művelt nemesek és tudós pártfogoltak könyvkiadási szokásai a 18. századi Erdélyben

Az előadás tárgya a köszöntő funkciójú nyomtatott ajándék időzítése és a nyilvánosság elé vitt biográfia. Az ajándékok sorában a nyomtatott esküvői verset és a tanulmányi idő jeles napjához köthetően publikált, tudós munkát úgy mutatjuk be, mint a művelt Európához való kapcsolódás hagyományos szövegtípusait. Az életrajzot pedig, mint a szintén tradicionális gyászkönyvek referenciális narratívumát. Ezek nemcsak a nemesi reprezentáció szöveges kellékei, hanem az emlékezet alakításának is tudatos meghatározott szerepű formái.

Barta János (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Arisztokraták Mária Terézia mezőgazdasági társaságaiban

Mária Terézia az örökös tartományokban megalakított mezőgazdasági társaságoktól elsősorban természetesen az agrárgazdálkodás segítségét várta el. E társaságok azonban eszközül szolgálhattak ahhoz is, hogy az ő révükön az adott terület (ország, tartomány vagy kisebb közigazgatási egység) nemességét is bevonja a közéletbe. Az osztrák és cseh örökös tartományokban létrejött mezőgazdasági társaságok vezetői arisztokraták lettek, s több főnemes taláunk tagjaik között is. Jelenlétük vonzást gyakorolhatott a köznemességre is. Az arisztokraták aktivitása természetesen társaságonként eltérően alakult, a legaktívabb főurak mezőgazdasági művek írásával, saját birtokuk gazdálkodásának javításával igyekeztek a környezetükben folyó földművelést és állattenyésztést segíteni.

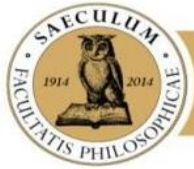
A királynőnek ez a kísérlete az arisztokrácia aktivitásának fokozására a Magyar Korona országaiban nem járt sikerrel. Az arisztokraták még attól az egyetlen működő társaságtól is távol tartották magukat, amely az Erdélyi Fejedelemségben jött létre.

Papp Klára (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Egy arisztokrata család politikájának megalapozója: Jósika Antal kolozsi főispán tervezetei az oktatásról, az úrbéri kérdéstről

A 19. századi Erdély történetében a Jósika család férfitagjai igen jelentős szerepet játszottak: Jósika János főkormányzó tanácsos, majd a gubernátor helyett kinevezett főkormányzó elnök lett. Fiai közül Samu császári és királyi aranykulcos tanácsos, Lajos Torda vármegyei főispán lett, valamennyien konzervatív politikusok lettek.

Jósika Antal Csáky János után volt Kolozs vármegye főispánja, aki fiatal korában jezsuita volt, majd Nagyszombatban az egyetemen tanult, ám a rend feloszlatása után megnősült, Teleki Ferenc húgát, Mária Josephát vette feleségül. Bánffy Györggyel, Teleki Ádámmal és Aranka Györggyel együtt tagja lett a szebeni Szent András szabadkőműves páholyának, s a felvilágosult eszmék követőjévé vált. 1790/91 táján készítette el kéziratát az erdélyi katolikus ifjúság oktatásáról. Ugyancsak az országgyűlés tárgyalásaihoz kapcsolódott az úrbéri kérdéstről írott tervezete is. Az előadás azt vizsgálja, mennyiben alapozta meg Jósika Antal tevékenysége utódai politikai pályáját.

Schrek Katalin (Debreceni Egyetem, Magyarország)

K. A. Lieven herceg, a londoni orosz nagykövet és az angol politikai elit kapcsolatrendszere (1821-1834)

A történettudományi kutatások vonatkozásában a hagyományos politikatörténeti jellegű vizsgálódások mellett egyre inkább teret nyernek az adott problémákat új szempontból megközelítő elképzelések. Ez a tendencia az egyetemes történeti témák esetében is megfigyelhető. A nemzetközi kapcsolatok területén folytatott kutatásaim alapját a Nagy-Britannia és az Orosz Birodalom diplomáciai kapcsolatrendszerének tanulmányozása képezi, amelynek meghatározó részproblémája a két állam formális és informális összeköttetéseknek kontaktológiai aspektusból történő feltárása. Mind a hivatalos, mind a magánúton történő információ szerzés és átadás tekintetében kiváló kiindulási pontként szolgálhat a diplomaták tevékenységének megfigyelése. Ennek megfelelően jelen előadásom középpontjába egy londoni orosz nagykövet – K. A. Lieven herceg (1774-1839) – munkásságát helyezném.

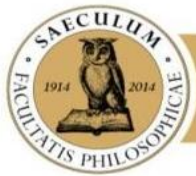
A balti német származású diplomata családi kapcsolatainak és összeköttetéseknek köszönhetően kiterjedt ismeretségi körrel rendelkezett nem csupán Oroszországban, hanem szerte Európában. Lieven 1809-től állt az Orosz Külügyminisztérium szolgálatában és 1812-ig berlini követként képviselte a szentpétervári kormányzat érdekeit. Lieven karrierjének legmeghatározóbb állomását azonban a több mint két évtizedig tartó (1812-1834) angol küldetés jelentette, amely a brit-orosz kapcsolatok alakulásának egy rendkívül izgalmas időszakát ölelte fel.

Alapvető célom K. A. Lieven hercegnek, mint az angol-orosz tárgyalások lebonyolításáért felelős diplomata pozíciójának, befolyásának, kapcsolatrendszerének mélyreható tanulmányozása. Arra keresem a választ, hogy a milyen szerepet játszott Lieven herceg a két állam közötti viszonyrendszer alakításában, mekkora mozgásteret volt az angol és az orosz kabinet közötti feszültségek feloldásában, valamint a kompromisszumos magállapodások létrehozásában. Illetve milyen viszonyt ápolt az angol politikai elit vezető személyiségeivel. A kutatás során Lieven tevékenységének középpontba állítása mellett a londoni orosz nagykövet feleségének – Dorothea Lievennek – az igencsak szertágazó ismeretségi körét és a nagypolitikára való hatását is vizsgálat tárgyává teszem, amely további kiegészítést biztosíthat az angol-orosz diplomácia módszerének tanulmányozásához. A Lieven házaspár működésének és összeköttetések feltárásával ugyanis információt szerezhetünk az angol arisztokrácia nemzetközi kapcsolatokra gyakorolt impressziójának bizonyos szegmenseiről.

Egyed Ákos (Erdélyi Múzeum-Egyesület, Románia)

Gróf Mikó Imre erdélyisége

Gróf Mikó Imrét Erdély Széchenyijének nevezték már kortársai is. Ezzel minden bizonnyal azokra a megvalósításokra próbáltak utalni, amelyek hasonlítottak Széchenyi műveire. Mikó olyan jellegű feladatokra vállalkozott Erdélyben a neoabszolutizmus, liberalizmus s a

dualizmus korában, amelyek Magyarországon már nagyrészt a reformkorban létrejöttek a gazdaságfejlesztés és a polgári élet területén (vasútépítés, a gazdasági egyesületek alapítása, illetve az akadémia-jellegű Erdélyi Múzeum-Egyesület létrehozása). Mikó erdélyisége sajátos koncepción alapult, feltételezte a Magyarországgal való szoros együttműködést. Híve volt a kiegyezésnek s az uniónak. Célja Erdély fejlesztése és civilizációjának modernizációja volt.

Pál Judit (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia)

Arisztokraták a császár és király szolgálatában: Erdély két "kormányzója" a 19. század közepén

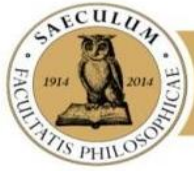
Előadásomban azt vizsgálom, hogy mennyire vettek részt az arisztokraták a politikában, mennyire domináltak az elit-pozíciókat. Erdélyben magasabb volt-e az arány, mint a szűkebb Magyarországon és milyen különbségek voltak az egyes régiók között, illetve hogyan változott ez időben.

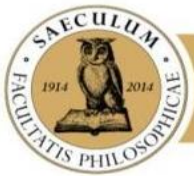
Szendrei Ákos (Debreceni Egyetem, Magyarország)

Hajdúsági és bihari arisztokrata politikusok a dualizmuskori képviselőházban

Az előadást megelőző vizsgálat során az 1884 és 1910 közé eső 8 általános választás adatait dogoztuk fel. Az adatokat áttekintve az a sajátosság tárult elénk, hogy a dualizmuskori országos választási adatokhoz képest Bihar és Hajdú vármegyékben csak nagyságrendekkel kevesebb arisztokrata szerzett képviselői mandátumot. Az előadás első felében megvizsgáljuk, hogy milyen szerepet töltött be az arisztokrácia a dualizmuskor politikai életében, ezen belül pedig a politikai szférát leginkább reprezentáló képviselőházban (arisztokraták aránya kb. 15%). Ezt követően áttekintjük Bihar és Hajdú vármegye, valamint Debrecen és Nagyvárad 1884 és 1910 közötti választási adatait (arisztokraták aránya kb. 3%), az adatsorokat egybevetjük, majd történeti és társadalmi okokat találva próbáljuk feltárni a jelentős eltérés okait.

COMPARATIVE EDUCATION RESEARCH IN THE 21ST CENTURY

WEDNESDAY, October 8, 2014

15.30–18.30 *Comparative education research in the 21st Century – Part 1*

Chair: Prof. Dr. Szabó László Tamás

Room IX.

Prof. Dr. Jürgen Schriewer (Humboldt Egyetem, Berlin)

Meaning Constellations and Path-Dependencies in Comparative Education Research

Prof. Dr. Kozma Tamás– Dr. Márkus Edina Learning Regions in comparative perspective

Dr. Erdei Gábor Workplace learning in clusters: the “engine” of adult learning in (post) modern time

Dr. Juhász Erika Non-formal and Informal Dimensions of the Adult's Learning

Dr. Engler Ágnes Die Wirksamkeit der Studentinnen in der Hochschulbildung

Dr. habil. Rébay Magdolna Die schulische Erziehung der Aristokraten in Ungarn zur Zeit der Donaumonarchie

THURSDAY, October 9, 2014

9.00–12.00 *Comparative education research in the 21st Century – Part 2*

Chair: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

Room IX.

Dr. Jani Ursin (Jyväskylä Egyetem) Comparative assessment of higher educational outcomes

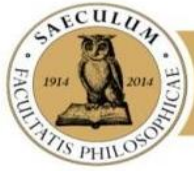
Prof. Dr. Pusztai Gabriella Effects of institutional integration on student achievement in higher education

Dr. habil. Györgyi Zoltán Students' success in secondary education

Dr. habil. Buda Mariann Faces of School Violence in different school environments

Dr. Chrappán Magdolna Milestones to become teacher

Dr. Fenyő Imre Attempts to identification of the modern teacher education: Debrecen 1924–1949

Comparative Research on Educational Outcomes

Keynote speakers

Part 1 Prof. Dr. Jürgen Schriewer (Humboldt University, Germany)

Part 2 Dr. Jani Ursin (University of Jyväskylä, Finland)

Program

Part 1

Jürgen Schriewer: Not Identity, but Research-Framing Problematiques: Revisiting Comparative and International Studies in Education (30 minutes)

Magdolna Rébay: Die schulische Erziehung der Aristokraten in Ungarn zur Zeit der Donaumonarchie (15 min)

Ágnes Engler: Non-traditional students in Higher Education (15 minutes)

Gábor Erdei: Workplace learning in clusters: the “engine” of adult learning in (post) modern time (15 minutes)

Erika Juhász: Non-formal and Informal Dimensions of the Adult’s Learning (15 minutes)

Tamás Kozma – Edina Márkus: Learning Regions in Comparative Perspective (15 minutes)

Part 2

Jani Ursin: Measuring Learning Outcomes in an International Context - Echoes from AHELO Study (30 minutes)

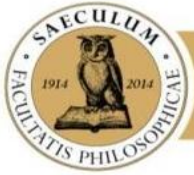
Gabriella Pusztai: Effects of institutional integration on student achievement in higher education (15 minutes)

Zoltán Györgyi: Student success in primary and secondary education and its social background (15 minutes)

Mariann Buda: Different faces of school bullying (15 minutes)

Magdolna Chrappán: The milestones on the way of becoming a teacher (15 minutes)

Imre Fenyő: Functional Analysis of the Modern University (The University of Debrecen 1912-1942) (15 minutes)

Jürgen Schriewer (Humboldt University, Germany)

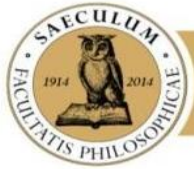
Not Identity, but Research-Framing Problematiques: Revisiting Comparative and International Studies in Education

The issue of the presumed “identity” of Comparative Education as a field of study or a discipline has been discussed for decades. Nonetheless, what remains open to question, is a kind of systematic structure that would provide the basic principles for a coherent exposition of the field. My contention is that “Comparative Education” can no longer be conceived in terms of an imaginary field’s coherence – let alone consistency – but, rather, in terms of distinct branches of comparative and international studies in education and their underlying problematiques. Such an understanding is fostered through a deepened awareness of the basic problems, and successive problem solutions, constitutive of the emergence and further conformations of the comparative approach in education and the social sciences. This requires analyses informed by the sociology and the history of the sciences. Thus, drawing some inspiration from the thought-provoking theses formulated by historical sociologist Friedrich H. Tenbruck, and building on some of my earlier works concerning the history and theory of comparative study, I shall try, in this essay, to untangle the structural distinctions accounting for what I propose to call the “epistemo-logic” of comparative social enquiry proper, the “socio-logic” of reform-orientated international studies on education, and the “globo-logic” of investigating inherently trans-national and/or world-spanning educational phenomena and organisations.

Magdolna Rébay (University of Debrecen, Hungary)

Die schulische Erziehung der Aristokraten in Ungarn zur Zeit der Donaumonarchie

In der Forschung hatten wir das Ziel, die präferierten höheren Schulen der Aristokraten zu finden, um über die schulische Erziehung der Aristokraten mehr zu erfahren. Wir haben drei Städte ausgewählt, in denen während des 19. Jh. ein Magnatenviertel entwickelt hatte: Budapest, Preßburg und Wien. Nicht nur deshalb, sondern weil diese drei gleich Bildungszentrale waren, gab es in jeder Stadt mindestens eine Eliteschule – in beider Sinne des Wortes. Diese waren das Jesuitenkolleg Kalksburg (in der Nähe von Wien, gehört heute zu Wien), das Gymnasium der thesesianischen Akademie in Wien, das Piaristengymnasium in Budapest, bzw. das ungarische königliche katholische Gymnasium in Preßburg. Wir haben uns mit der Geschichte dieser Schulen befasst, um zu erfahren, warum diese Anstalten von den Aristokraten gewählt wurden, wie sie sich zu ihren Bedürfnissen angepasst haben. Als zweiter Schritt haben wir die Liste der Zöglinge aus ungarischen Aristokratenfamilien zusammengestellt. Wir haben dann die schulische Erziehung der Jungen i.a. per Familien analysiert. Uns haben die folgenden Fragen interessiert: wo und wie haben sie vor dem Einschreiben gelernt, wie lange sind sie in der Schule geblieben, wie waren ihre Ergebnisse,

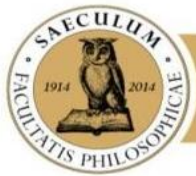
haben sie was spezialles (also nicht obligatorisches) in der Schule gelernt, wo haben sie weitergelernt usw. Wir haben in der Analyse unterschiedliche Quellenmaterialien benutzt: u. a. Jahresberichte, Klassenstammlätter, Schülerverzeichnisse, Schülerzeitschriften, welchen in Archiven und Bibliotheken, bzw. in den Schulen zugänglich waren. Als Methode haben wir die Quellenanalyse gewählt. Wir konnten feststellen, dass für die Jungen aus Aristokratenfamilien zur Zeit der Donaumonarchie die öffentlichen Gymnasialstudien typisch geworden sind. Das Erlernen von mehreren modernen Fremdsprachen war weiterhin unablässig für sie. Sie haben solche Schulen bevorzugt (Kollegium Kalksburg und das Theresianum sind ein gutes Beispiel dafür) welche für verschiedene Sporttätigkeiten geeignet waren. Sie haben nach dem Ablegen des Abiturs auf unterschiedlichen Gebieten des Hochschulbereichs studiert: sie wählten oft das Jura- bzw. das Wirtschaftsstudium. Gern haben sie sich nacheinander an mehreren Hochschulen verkehrt. Viele haben auch als Soldat gedient – manchmal nur für kürzere Zeit.

Ágnes Engler (University of Debrecen, Hungary)

Non-traditional students in Higher Education

The formal learning among adults appears mostly on a higher level, the percentage of the adult learners in the training grows parallel with the increase of the educational level. Thought, the changes in higher education (expansion, Bologna process) had an effect on the application tendency of adult students, the correspondent work schedule continues to remain the most attractive for those who would like to continue learning. In our presentation we are interested in what kind of motivational factor made them start their studies, what kind of professional and private life events caused their investment in learning. Analyzing the learning activity and motivation of the adults, we tried to circumscribe life events, student milestones that affected their choice of career and further education.

The *Learning Regions in Hungary: From Theory to Reality* study examines the different methods of learning (formal, non-formal, personal, social learning). One of the keystones of the study is formal learning, herein we deal with the non-traditional students of the higher education, and thus we did a survey about adult learners. The quality and quantity survey happened in three higher educational institutes of the North region of the Great Hungarian Plain in 2013. In these three institutes – University of Debrecen (UD), College of Nyíregyháza (CNY) and College of Szolnok (CSZ) – we arranged the questionnaire survey with the recording of structured interviews. The questionnaire survey was a full-scale survey among part-time students, the number of answered surveys were 1092.

Gábor Erdei (University of Debrecen, Hungary)

Workplace learning in clusters - the “engine” of adult learning in (post) modern time -

Theoretical background. Knowledge economy and learning society are not only metaphors but at the same time reality in our recent time. Learning has become more important in the knowledge- and technology-driven society (Piore-Sabel 1984). More and more learning needs arising from the labor market and its content and more closely at workplaces (Eraut et al 1998, Perry 1976). Hence, workplace learning (work-based learning, work related learning etc.) has gained greater importance in adult learning and also in lifelong learning in general (Rainbird et al 1998).

Therefore, there is a growing awareness of the importance of the workplace as a site for learning ((Billett 2004, Evans 2004). Thus, workplace could be seen as one of the most important catalyst of learning (Fuller-Unwin 2004, Lave-Wenger 1991).

Aim of the research. Our research aim is to analyze workplace learning occurring in clusters. In the last two decades clusterization is a strong movement of cooperation form amongst companies and other organizations in the industrially developed world (Martin-Sunley 2001). Cluster research support and help to understand some directions of the current research mainstreams in lifelong learning (e.g. learning through network, the importance of non-formal and informal learning, knowledge management, learning organization, learning through horizontal networks etc.) (Markusen 1999). Besides that, cluster research is rather a new approach and method in the Hungarian research activities on the field of educational research. Applied methodology. The research has applied a wide range of empirical tools. Case studies, interviews and online questionnaire method have supported to get answers for the research questions. Interviews with the owners, managers and leaders of the organizations, applying online questionnaire for the employees of the investigated companies and organizations, and some case studies will sum up the research process.

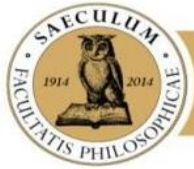
Research findings. The research findings help us to understand not only the phenomena of learning processes and forms in organizations and clusters, but also to apply the results in other learning context and environment. Research results can identify the agencies of supporting learning, and the barriers of it at workplaces.

Clusters create a very special entity for learning. Having analyzed the results, we could have further approaches to the following segments: innovation and learning, learning and social capital, learning in networks, horizontal linkage and the success of learning.

Erika Juhász (University of Debrecen, Hungary)

Non-formal and Informal Dimensions of the Adult’s Learning in Hungary

The study is part of and carried out in the framework of the „*Learning Regions in Hungary: From theories to reality*” research project lead by Kozma Tamás and financed by the Hungarian Scientific Research Fund (K-101867). Within the ‘Personal Learning’ working group of this project special attention was placed on non-formal and informal learning activities. The *Deutscher Lernatlas* as a methodological tool provided an ideal opportunity to

identify the common forms of informal and non-formal learning activities and contrast them with learning activities conducted within the formal and non-formal vocational educational system. The *Deutsches Lernatlas*, which can be considered as a learning map indicating dimensions of personal learning was further elaborated by adapting indicators of other relevant studies (Composite Learning Index (CLI), Lifelong Learning Indicators (ELLI) etc.) to the Hungarian conditions.

Within this framework the paper aims to highlight how personal learning relates to the socio-economic status of certain regions in Hungary. To reach this aim forms of informal learning and their institutional support was investigated. The paper can be located in more recent accounts of Peter Jarvis, Jaques Delors, Janette Griffin, Lynda Kelly, Judith Van Evra, George Comstock.

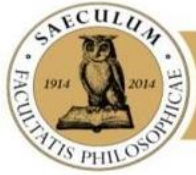
The study was focused on four scenes of personal learning:

- Scenes of professional development
- Scenes of cultural consumption (libraries, museums, institutions of community leaning and development)
- Scenes of non-professional, amateur sport activities
- Scenes of media consumption (internet, mass media)

In this way a selection of accredited institutions of adult education, institutions of community leaning and development, music schools, hiking clubs and local TVs was made in different parts of the North-Great Plain Region of Hungary. The sample contained 680 institutions half of which was examined by a statistical survey. In the light of the data a socio-economic status index (SES) and a personal learning index (PLI) was built and the way they were related to each other was analysed.

Findings suggest that the forms of personal learning are prevalent in all studied regions with unquestionable importance; their impact is more significant, however, in regions with disadvantaged socioeconomic status. Personal learning acts in these regions as compensatory factors. The evidence uncovered is in accordance with our previous findings indicating the relevance of cultural and social capital and the applicability of cultural and social capital theories in the underprivileged regions.

Keywords: informal learning, nonformal learning, personal learning, learning map, learning region

Tamas Kozma, Edina Markus (University of Debrecen, Hungary)

Learning Regions in Comparative Perspective

The term 'learning region' can be interpreted as a geographical, a political and an educational concept. Learning as a social activity is the common core of these various approaches. The author of the present paper proposes a different approach. According to him, 'learning regions' (learning cities or communities) can be interpreted as the spatial distribution of social learning. The advantage of the suggested interpretation is its empirical (statistical) character. Some Hungarian empirical studies show that the 'spatial distribution of social learning' can be measured, and on this statistical basis, learning regions can be described in Hungary.

Key words: learning region, social learning, regional study, lifelong learning

Part 2

Jani Ursin (University of Jyväskylä, Finland)

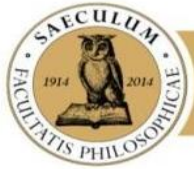
Measuring Learning Outcomes in an International Context - Echoes from AHELO Study

Over the past decade a strong emphasis has been put on assessing and studying learning outcomes of higher education graduates in many countries. One of the most recent efforts has been the Organization for Economic Co-operation and Development's (OECD) International Assessment of Higher Education Learning Outcomes (AHELO) in which the aim was to establish a scientifically reliable cross-national instrument to measure learning outcomes in economics, engineering and generic skills in seventeen countries. The aims of the presentation are to present the key findings and challenges of AHELO and to discuss the (pedagogical) consequences of assessing students' learning outcomes.

Gabriella Pusztai (University of Debrecen, Hungary)

Effects of institutional integration on student achievement in higher education

The aim of our presentation is to argue for the interpretational capacity of the social capital theory in connection with the student achievement differences in HE. It was revealed in our former studies that social capital is not only a family resource but it can be interpreted as institutional capital based on embeddedness of students in the campus community. In current analyse we wish to distinguish social capital rooted in formal and informal relationships in HE institutional context and we compare the effects of some representative social capital indicators based on intergenerational and intragenerational relationships. How important is our question? In Hungary the quick expansion of the secondary education of the 90s was followed by the first wave of the expansion of the tertiary education almost immediately. In

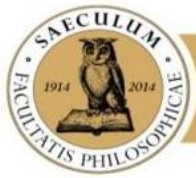

most families students' parents had no experience with the HE, and students have difficulties to combat the problems of attendance and persistence in the tertiary education. In our region whole campuses emerged with student-communities coming from middle and lower strata, and their dispositions are in interaction. Because of the continued shrinking volume of traditional students, increase of student achievement and persistence is a prominent institutional interest. The theoretical background of our analysis is based firstly on the Colemanian social capital hypothesis, according to which social capital from relational resources can compensate the reproductive impact of social status on school career. Educational researchers highlighted that schools can have some kind of institutional characteristics in compulsory education (stable relationships in school community, mutual trust of actors and expanded faculty role models), that can serve as resource of social capital (Bryk-Lee 2002). Recent changes in HE and increasing diversity in student population turned the scientific interest towards the HE students and communities. Astin, Tinto, Pascarella and Terezini advocated the statement: that students' institutional integration and institutional social context-attributes have strong effect on student achievement (for example their attendance persistence) also in Higher Education (Tinto 1993, Pascarella-Terenzini 2005). The effect can be called as „institutional social capital” (Pusztai 2011a) but according to Lin (2007) we have to differentiate resource and type of capital as well as benefit. Resource can be interpreted as social relationships, type of social capital Integrative experiences and dispositions, information and norms in connection with HE studies, and the benefit can be identified as a good achievement. Students' relationships can be distributed into two main types in this respect, and it is based on integrative and malintegrative relationships. According to Tinto external connections and time weaken the student persistence and good achievement, but according to Coleman (1988) membership of a strong external community can promote the good achievement, when it can mediate supportive information for HE studies. Also inner relations are different, first part of inner relationships are formal (academic, official) contacts, and the other part contains all informal contacts, and all of the two can be inter- and intragenerational.

Zoltán Györgyi (University of Debrecen, Hungary)

Student success in primary and secondary education and its social background

Competence based learning, which has spread in the last decades, or at least many experts focus on it (Gordon et al. 2009), has highlighted special student assessments, like PISA survey. These assessments permanently are discussed, the researchers cannot agree, whether they indicate real performance of students, schools and national school education systems or not. It cannot predicate, they would show exactly what they want, but they can indicate some problems and e.g. social problems as well. So they can suitable to picture how inequities are in an education system, so between schools and between regions. Every modern education system wants to avoid extremely big effect of power, income and well-being on participation in schooling (Levin 2003).

The Hungarian Competence Survey (HCS) is carried out each year. It shows not only the achievement the students, and the schools, but indicates the social background of achievements and its differences between schools and regions. On basis of it we can find effects on results of the socially homogeneous and inhomogeneous schools.

The presentation analyses the HCS data of some small regions in 2008 and 2012 by statistical methods, and makes a comparison between the results of HCS and the experiences of qualitative methods.

References:

Gordon, Jean et al. (2009): Key Competencies in Europe: Opening Doors for Lifelong Learners across the School Curriculum and Teacher Education. CASE – Center for Social and Economic Research, Warsaw, 2009. [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1517804. Accessed: 27.01.2014.]

Levin, Ben (2003): Approaches to Equity in Policy for Lifelong Learning. Paper for the OECD. University of Manitoba, Winnipeg. [<http://www.oecd.org/edu/school/38692676.pdf> Accessed: 27.01.2014.]

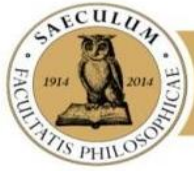
Mariann Buda (University of Debrecen, Hungary)

Different faces of school bullying

My presentation has a dual purpose. A short overview will be given – based on research of the last 30 years – of the results of the most significant international researches relating to bullying at school. I will also discuss the most recent subjects of scientific discourse, i.e. the different faces of bullying. I will present the most important results of our previous research and I am also going to introduce our current research.

Research into bullying first started in the late 70s (Olweus, 1978). Researches in the 80s mainly aimed at clarifying the notion of bullying and developing the methodology. Today, the generally accepted definition was coined by Olweus: deliberate malicious intent, repetition, lack of power balance. The basic types of bullying (direct, indirect) and also the basic roles (bully, victim, bully-victim and bystander) have been identified. It has been established that bullying is present in every culture and every school, however the number of participants and the methods used vary significantly (5-35%) (Kaltiala-Heino et al. 2000, Varhama, Björkqvist 2005, Nansel et al. 2001, HBSC researches).

It is important to clarify the background and consequences. The phenomenon of bullying is a very complex, multi-layered process. Instead of causes, it is more expedient to talk about risk and protective factors, which can also be identified on all the different levels (individual, family, peers, school, neighbourhood and society/culture) (Barboza et al., 2009, Veenstra et al, 2005, Analitis et al., 2009). The consequences of bullying are damaging for the victim and they often have an effect on their adulthood. The bully is more likely to become an addict or a criminal later on in life. (Rigby 2007, Undheim 2013, Smith, 2003, Hawker, Boulton 2000; Piquelo 2013)

In the 21st Century there are three main directions in bullying research: Longitudinal researches aim to discover the a) temporal patterns of bullying and its long term consequences; b) the effectiveness of preventative programs (Pepler et al. 2008, Sijtsema 2010, Kärnä et al. 2012, Smith 2012). A new type of bullying is cyber-bullying, which is different from “traditional” bullying in many ways; it is more difficult to discover, treat and prevent. Its consequences are more damaging. (Li, Cross, Smith (eds) 2012). There are more and more qualitative studies, which research the deeper connections and the effect of cultural context. (Thornberg et al. 2012, Shakoor 2012, Espelage, 2013). Our previous questionnaire based research in Hajdu-Bihar County (1000 5th and 7th grade student participants) was an exploratory research. The ratio of children involved in bullying was 26% (twice as many boys than girls) and the ratio of victims was 14% (no difference between boys and girls). There are more boys involved in direct bullying (Buda, 2010). There is a reverse connection between the climate of the classroom and the level of violence (Buda 2012). In order to be able to understand the processes, we need to explore the cognitive schemas (Tapper, Boulton, 2000). In our current research we aim to discover the violence-narratives of high school students using a focus-group method. During the interviews we will be using a new, projective tool called Story Cubes (Pataki, 2013)

Magdolna Chrappán (University of Debrecen, Hungary)

The milestones on the way of becoming a teacher

In the past few years in Hungary there has been more focus on the innovation potential of teachers in public education, and also the professional skills of teachers as well as continuously up-dating and improving them.

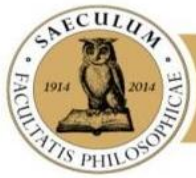
In Hungary besides the general European professional trends, the significant changes in education policy taking place after 2010, especially professional requirement system of the „teacher’s life career model” have put even more emphasis on teachers’ in-service trainings and also the research of active teachers whose ambition is to gain doctorate degree.

At the University of Debrecen there has been research in teachers’ in-service training attitude for three years: in the fall of 2011 and spring of 2014 surveys of 1400 were carried out. The data of 2011 represent the features of a previously decentralized system which was being centralized at the time, however, the surveying of 2014 shows the condition of centralized public education under state control.

The main purpose of the research is the followings: based on the answers, to make proposals for restructuring the in-service system of public education and our institute as well, and also public education research going on at our university as well as improving the theme of the PhD program focusing on active teachers.

The method of the research was a surveying questionnaire, completed by the qualitative analysis of the current rules of law.

Data processing has been carried out by SPSS 17. Software, the results have partly confirmed our previous research on teachers’ in-service trainings (they confirm the Green theory, and the

fact that teachers prefer those methodological trainings related to their own majors in the first place), however, the survey has resulted in new findings related to teachers' research ambitions and scientific careers. The data show clusters of typical ages and research ambitions on the basis of which more purpose oriented trainings may be worked out.

The differences between the data of 2011 and 2014 already show the changes of professional priorities influenced by the process of centralization, and the priority of those trainings indispensable for professional promotion as opposed to those only inspired by the needs of self-development or personal interests.

Imre Fenyő (University of Debrecen, Hungary)

Functional Analysis of the Modern University (The University of Debrecen 1912-1942)

There are several aspects of the national and international researches dealing with the history of higher education that would be worth considering as a basic research. In the period of modernity there are for example the works of Immanuel Kant (about the conflict of the faculties), Martin Heidegger (The self-assertion of the German university: Address delivered on the solemn assumption of the University of Freiburg), Jacques Derrida (the case of College International de Philosophie), Richard Rorty (the problem of humanist intellectual) or Wilhelm Humboldt's vision of a new university.

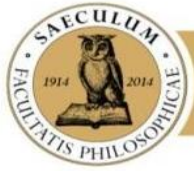
The institutions, acts and regulations, the development of science, the changes in education history could be seen as the centers of the researches known to us that are based on historical documents.

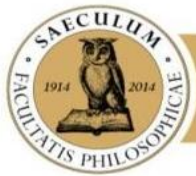
Our research makes an attempt to reveal the self-definitional attempts of the University of Debrecen as it could be discovered in the texts of the ceremonial speeches of the University. Reading the texts we can clearly see the functions which were articulated by the rectors: on one hand university is a place for educating intellectuals - people with skills and knowledge, scientists of the next generation, or elite of the society.

However, on the other hand the university (the University of Debrecen as well) has to deal the task of the professional mission for which it came into being. And that mission is to fulfill the regional tasks of special training: to educate qualified teachers, jurists, priests, physicians.

The influence of the university in Debrecen on the training of educators and their trainers, as well as on the development of the pedagogical, academic environment and intellectuality could hardly be questioned. We want to examine the values represented by the educational sciences and the activity of the teacher training center.

The research focuses on the time period between 1912 and 1942, which was rich in changes – system and educational political ones –, but at the same time encompassable regarding regional and institution historical aspects.

Cultural Heritage and the Innovations of the Humanities in the 21st Century

Memory of Culture and Cultural Diversity

Oktober 8, 2014. DE Main Building, room 346.

15.30–15.45 *Opening speech by Prof. Dr. Elek Bartha*

15.45–16.10

Vilmos Voigt: *On Proxy Cultural Memory*

16.10–16.35

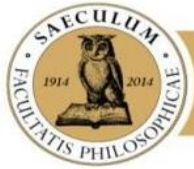
Veikko Anttonen: *Intangible cultural heritage as a means of identity politics: some ethnographic observations*

16.35–17.00

László Felföldi: *Dance a scultural heritage*

17.00–17.25

Mihály Hoppál: *Cultureas Memory and Sustainable Cultural Diversity*

Memory of Culture and Cultural Diversity

Veikko Anttonen (University of Turku, Finland)

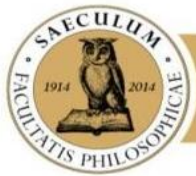
Intangible cultural heritage as a means of identity politics: some ethnographic observations

I shall look at recent discussions revolving around forms of selecting and representing intangible cultural heritage as a means of maintaining identity in the midst of increasing cultural diversity. What is recognized as tangible or intangible cultural heritage does not concern only elements of culture that need to be memorized and sustained by the authorized memory organizations. Instead, the agreement of intangible cultural heritage approved by UNESCO in Paris in October 2003, emphasize safeguarding cultural heritage as a living tradition. The agreement accentuates the meaning of traditional skills and cultural expressions for the sense of belonging of individuals, communities and social groups to their own ethnic, social, religious or ideological heritage that they cherish as the foundation of their identity. Due to linguistic and cultural diversity brought by migration, ethnic and religious identifications have become arenas of symbolic struggles over citizenship and accepted ways of belonging to a national or sub-national community in societies the world over. Local and global cultures are inescapably linked by media and by moving people in creating hybrid socio-cultural formations in new ways. In modern, multicultural societies distinct population groups, often in political tension and conflict with one another, struggle for keeping up their distinctive cultural traditions. Religious identifications play a significant role in everyday expressions of belonging to a nation. As Rogers Brubaker writes, profane attitudes toward membership in a nation, ethnic or other cultural groups are profoundly inappropriate: people have to fulfill certain conditions and perform certain 'sacred acts' in order to become naturalized by the state. In present-day secularized societies in the West, we religion scholars need to sharpen our pens in the face of issues ranging from religious or anti-religious rhetoric, fanaticism and fundamentalism, whether they are vernacular or elite, Christian or non-Christian, provoked by lay or by highly educated citizens.

László Felföldi (Hungary)

Dance as cultural heritage

Presentation clarifies the content of the concept of cultural heritage and the closely related notions in present-day scientific discourse, like tradition, collective memory, local knowledge, indigenous culture etc. Each of them is relating to the same thing, but they focus on its different aspects. Cultural heritage is not a new concept in social sciences. Ethnography and mainly historical anthropology is dealing with it most. One of its frequently used definition:a huge proportion of human knowledge and ways of doing things, that is aquired, learned and constructed, that is not innate to a newborn child. Thus, while the capacity fo language maybe inborn, the specific language, that the child learns to speak is not, and as learned knowledge, its particular grammar and idiosyncratic classification of the world become a crucial part of his or her (pepeople's) own cultural heritage. Nigel Rapport and Joanna Overing: Social and Cultural Anthropology. Key Concepts. Routledge, 2000. 93.

In this spirit, presenter tries to interpret Hungarian traditional dances as local knowledge, social practice and cultural heritage. He gives a survey of the ways, how the existing forms of our dance heritage - living knowledge and practice in local communities; archival documents of the earlier appearances of the dance practices and their transmission into new context - are treated and safeguarded. He presents, how scientific research, dance art education and popular culture contribute to this activity.

Mihály Hoppál (Hungarian Academy of Sciences, Hungary)

Culture as Memory and Sustainable Cultural Diversity

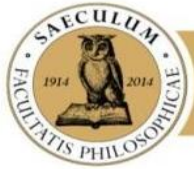
In the more recent ethnosemiotic theory of culture it is clearly stated that for each society culture serves as a long term memory of the given community. That makes sense in the present context of a global world since the cultural memory makes possible for every ethnic group to maintain their distinctive cultural traits. Cultural diversity will be sustainable by the help of recent efforts of the UNESCO.

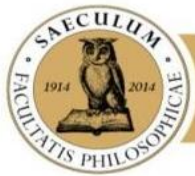
Vilmos Voigt (Eötvös Loránd University, Hungary)

On Proxy Cultural Memory

Intellectuals and (following them) peoples remember their origins. The cultural memory contains references to factual and historical past, but also to mythical origins, or connections with old (often extinguished) peoples. Virgil heroized the Trojan origin of the Romans. The identity of France includes the Gauls. Moscow labelled herself as „third Rome”. There are specific forms of cultural memory: finding glorious or lost ancestors. Hungary is a clear case of searching for „intermediate” forefathers. Hungarians were connected (outside and inside of the country) with the Huns, their tragic history was compared to Old Testament Israel. 18th and 19th century historians tried to proof the „oriental” bases (Persian, Turanian etc.) of Hungarian language and culture. I call this tendency as „proxy cultural memory” – presenting one’s own culture through a creative reference to different and old cultures. The proxy identity is not one’s actual one, but it is a constructed image about something else.

DEBRECEN SYMPOSIUM

With and without sounds. With and without words.
Interdisciplinary studies of communication

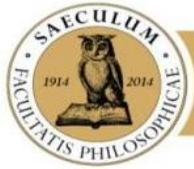
Workshop 8th–9th October 2014

Wednesday, 8th October

- 15:30 István Sziklai, Ildikó Pongrácz, Marianna Sziklainé Héjja, Ferenc Kunkli, Judit Szilvássy, József Tamás Batta (Dept. Otorhinolaryngology and Head & Neck Surgery, University of Debrecen): *Speech perception and speech production after cochlear implantation in prelingually deaf children*
- 15:55 László Czap, J. M. Pintér (Institute of Electrical Engineering, University of Miskolc): *Development of Audio-visual Transcoding in a Speech Assistant System*
- 16:10 László Hunyadi (Dept of General and Applied Linguistics, University of Debrecen): *Is hearing through vision possible?*
- 16:20 Ervin Berényi (Department of Biomedical Laboratory and Imaging Science, Faculty of Medicine, University of Debrecen), K. Kovács, (Department of Biomedical Laboratory and Imaging Science, Faculty of Medicine, University of Debrecen), Miklós Emri (Institute of Nuclear Medicine, Faculty of Medicine, University of Debrecen): *Connectome and hodology, structure and function – and plasticity of the brain*
- 16:45 Break
- 17:00 Susan L. Denham (Cognition Institute, University of Plymouth): *Is your world the same as mine? Stable individual differences in perception*
- 17:25 István Winkler (Research Centre for Natural Sciences, Hungarian Academy of Sciences, Budapest): *Auditory processing capabilities supporting communication in preverbal infants*
- 17:50 Zoltán Bánréti (Research Institute for Linguistics, HAS (MTA), Budapest), Ferenc Kemény (Department of Cognitive Science, Technical University, Budapest), Bence Kas (Research Institute for Linguistics, HAS (MTA), Budapest), Enikő Ladányi (Research Institute for Linguistics, HAS (MTA), Budapest): *SYNTACTIC AND LEXICAL PARADIGMS FOR ARTIFICIAL GRAMMAR LEARNING*
- 20:00 Reception

Thursday, 9th October

- 09:00 Nick Campbell (Center for Language and Communication Studies, Trinity College Dublin): *MILLA - a Multimodal Interactive Language Learning Agent*
- 09:25 Tapio Seppänen (Dept. of computer science and engineering, University of Oulu, Finland): *Multimodal emotion recognition*
- 09:50 Mária Gósy (Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, Budapest): *Challenges of a large annotated Hungarian speech database*
- 10:15 Break
- 10:30 Tamás Váradi (Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, Budapest): *The HuComTech Corpus as an Asset in the European Language Resource Infrastructure*
- 10:55 László Hunyadi (Dept of General and Applied Linguistics, University of Debrecen): *Prosody enhances cognitive infocommunication. Materials from the HuComTech corpus*
- 11:20 From work in progress
István Szekrényes (Dept of General and Applied Linguistics, University of Debrecen): *Automatic prosody annotation for the analysis of conversations*
Ágnes Abuczki (Dept of General and Applied Linguistics, University of Debrecen): *Discourse-pragmatic functions and nonverbal features*
Ghazaleh Esfandiari (Dept of General and Applied Linguistics, University of Debrecen): *What do observers observe? A view at conversations from the outside*
- 12:00 Lunch

With and without Sounds. With and without Words. Interdisciplinary Studies of Communication

Zoltán Bánréti (Hungarian Academy of Sciences, Hungary)

Syntactic and Lexical Paradigms for Artificial Grammar Learning

In the standards of the Artificial Grammar Learning (AGL) paradigms we investigated, in addition to the implicit learning of sequential/word order rules, the properties of multiple embedding, i.e., recursion. For syntactic recursion: we prepared an artificial grammar stimulus material involving a formal representation of syntactic recursion with double embedding. In accordance with international standards, this material consisted of meaningless pseudo words of a single CVC syllable each. These stimuli were of three types: N (noun), V (verb), and R (“relater”, i.e., subordinating conjunction). For lexical recursion: the AGL stimulus material contained formal representations of maximally triple lexical recursion. We used another set of meaningless pseudo words (independent of those used in the syntactic test). The N and V classes had 5 members each. The R class had a single item of CV shape, in particular, *szé*. To the best of our knowledge, systematic testing of the ability of lexical recursion in an AGL setting has not been undertaken so far.

The test procedures had three phases:

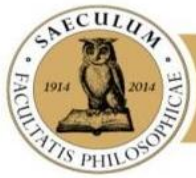
- (a) Associative phase: implicit learning of the associations between N1 and V1 and between N2 and V2 (in syntactic AGL) and implicit learning of the difference between the N and V classes (in lexical AGL)
- (b) Teaching phase: regular syllable sequences representing a recursive pattern are presented.
- (c) Test phase: The subjects had to decide whether the stimulus they hear was of the type they had learned or not (where learning was of course implicit). Each subject had to make 2*36 decisions.

Preliminary results in syntax and lexical tasks will be presented.

Ervin Berényi (University of Debrecen, Hungary)

Connectome and hodology, structure and function – and plasticity of the brain

Network based approaches to study the human brain structure and function have a relatively short history in the last two decades. Network analysis is an interdisciplinary approach utilizing methodologies from the mathematical, informatics and neuroscience domains. Among the most recent techniques of clinical MRI we highlight the resting-state functional MRI, which forms the basis for determining functional connectivity. Structural connectivity can be modeled by using diffusion tensor MR imaging acquisitions. An elegant mathematical framework to analyze the connectome as a whole is graph theory. Such methodology enables the calculation of metrics that describe the brain connectome on the global scale, modular and local scale or reveal sub-domains with coherent connectivity profiles. The public imaging

datasets would allow us to correlate measures higher cognitive functioning (affection, motivation) or language functions (handedness, language lateralization) with the overall patterns of the connectome. We hypothesize that the models regarding the relationship of functional and structural connectivity during development provide applicable insights when modeling reorganization of functional networks caused by neurodevelopmental disabilities, such as autism or sensorineural hearing loss. In such cases, graph theoretical analysis of the brain connectome can bring quantitative information about the altered mechanism of information exchange in the macroscopic scale, which is measurable by the altered quantitative parameters of the structural or the functional connective topology.

László Czap (University of Miskolc, Hungary)

Development of Audio-visual Transcoding in a Speech Assistant System

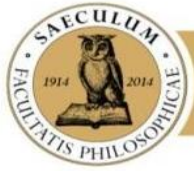
Hearing impaired children need specialised training to improve their speech production and perception. In addition to existing traditional classroom training, we propose a speech assistant system based on the idea of transcoding speech into graphical representation. Requirements for the above two purposes are different. For the improvement of speech production, an off-line methodology is used: the teacher presents for comparison the still image of the previously transcribed reference utterance side by side with the still image of the transcribed utterance of the corresponding one actually produced by the student in the class. For the improvement of speech perception, however, the transcoder is expected to visualise speech online, in real time.

During the development of the speech assistant several visualising approaches have been designed, implemented, tested and evaluated. Further development is still ongoing based on the observations.

Susan L. Denham (University of Plymouth, United Kingdom)

Is your world the same as mine? Stable individual differences in perception

There are potentially many different ways in which sensory information can be assigned to different causes; thus perceptual decisions frequently have to be made under conditions of ambiguity and incomplete knowledge. How do biological systems deal with this problem? Theoretical considerations backed up by computational modelling suggest that the strategy adopted is to construct many different interpretations of the sensory scene that engage in some form of competition with each other for dominance and consequent emergence into perceptual awareness. Switching between these representations occurs intermittently and allows the system to explore different ways of viewing the world. In this talk I will discuss insights into visual and auditory perceptual organisation obtained from experimental studies of perceptual multi-stability and of the relationship between perceptual behaviour and individual cognitive

style. The somewhat surprising finding that stochastic perceptual switching between different interpretations of a sensory scene can be individually distinguishable and related to executive processes may provide a useful probe for investigations of cognitive development.

Mária Gósy (Hungarian Academy of Sciences, Hungary)

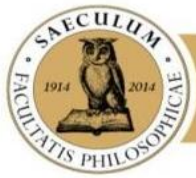
Challenges of a large annotated Hungarian speech database

In diverse areas of linguistics, the demand for studying language use is on the increase. The aim of developing a phonetically-based multi-purpose database of Hungarian spontaneous speech (BEA), is to accumulate a large amount of spontaneous speech of various types together with sentence repetition and reading. Presently, the recorded material of BEA amounts to 294 hours produced by 345 present-day Budapest speakers (aged between 20 and 85), providing also annotated materials for various types of research and applications. Properties and multi-level annotation of the BEA database will be described, and some speech research results, where the database was used, will be reported in the paper.

László Hunyadi (University of Debrecen, Hungary)

Is hearing through vision possible?

We obtain information about the physical objects of the surrounding world by various senses, such as vision, hearing, smelling, touching etc. It is often the case that input from multisensory sources results in more complete information. Also, it is possible that the lack of one source can, in one way or other, be substituted by some other one. For example, even though the visual environment is most efficiently available to us through vision, still, when it is unavailable (e.g. in darkness), we can get some points of orientation through hearing based on our inherent echo perception. In the inverse case of substituting hearing by vision, however, we cannot rely on such an inherent competence. The question then arises: can it be made possible at all that the lack of hearing (e.g. its permanent loss) be substituted by vision? And, more specifically, can one successfully capture the difference between the perception of noise and speech sounds? The talk presents the results of a series of perception experiments aimed at testing such questions. It addresses some theoretical and technical issues related to the audiovisual transcoding of speech sounds, the perception of the representation of sounds and sound sequences, as well as the perception of individual words and speech segmentation through audiovisual transcoding.

Tapio Seppänen (University of Oulu, Finland)

Multimodal emotion recognition

Automatic emotion recognition is one of the most important areas of affective computing, the study and development of systems and devices that can recognize, interpret, process, and simulate human affects. Measuring affective cues with more than one modality offers opportunities to improve system performance. For example, integrating measurement information from facial expressions (video camera), speech (microphone) and physiological signals (sensor devices) is studied in an Oulu-based research group. The presentation will provide examples of related projects and applications.

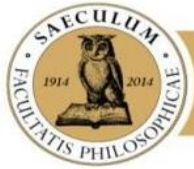
István Sziklai (University of Debrecen, Hungary)

Speech perception and speech production after cochlear implantation in prelingually deaf children

Cochlear implantation is an advent in speech and language acquisition for prelingually deaf children. Intensive investigations are performed worldwide to establish those dependent variables in the function of independent variables which may decide the quality and speed of the language acquisition process. Independent variables are e.g. age at implantation, duration of implant use, additional handicap, bilinguality, etiology, familiar background etc. All these should be accounted in calculating the potential expectation reality in speech development and should be classified in term of predictive value for developmental characteristics. Dependent variables are a.g. number of functioning electrodes of the implant, segregated or integrated education, density of training etc.

A retrospective study was performed in prelingually deaf children (n=32) who received cochlear implant in the age range of 1-7 years. The patients received Med-El and Nucleus 24 implants. The effect of the following dependent variables were examined on speech perception and speech production: 1. Number of functioning electrodes, 2. Integrated or segregated education, 3. Intensity of training on speech development in the functions of age at implantation and duration of implant use. The control group was consisted of age matching normal hearing listeners (n=50, 10 in all age groups between 2 yrs old to 6 yrs old). Speech and language skills were measured by the same speech therapist. Closed and open set word and sentence recognition as perceptive language skill measurements were performed. Expressive language skill was measured by picture naming and word and sentence intelligibility established by naive listeners.

Prelingually deaf children acquire language faster under the age of 3 yrs old than after this age. Integrated education is preferable for better speech production skill acquisition. Speech production lags behind speech perception. Accordingly, new methods of audiovisual support should be introduced in the habilitation to support expressive speech development. A new

cross-modal (vision for audition) training system is aimed to accelerate the language acquisition.

Tamás Váradi (Hungarian Academy of Sciences, Hungary)

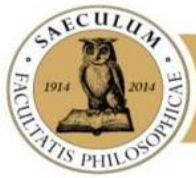
The HuComTech Corpus as an Asset in the European Language Resource Infrastructure

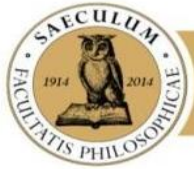
Modern day digital communication has raised the challenge of modelling human linguistic competence in machine systems, particularly in the ubiquitous mobile communication device. An essential component in researching linguistic competence and modelling it in computer systems is *language resources*, i.e. large-scale datasets like corpora, lexical databases etc. The paper will discuss the multimodal HuComTech corpus as an invaluable language resource not just for Hungarian language technology but by international comparison. Indeed, HuComTech has become part of the European language resource infrastructure as it has been selected for distribution by the META-NET network of Excellence (www.meta-net.eu) through the META-SHARE distribution system (www.meta-share.eu).

István Winkler (Hungarian Academy of Sciences, Hungary)

Auditory processing capabilities supporting communication in preverbal infants

It is well-known that infants can enter dialogues using sounds well before they learn to speak and that communication with adults is essential for socio-cognitive development. The theory of *natural pedagogy* postulates the existence of a human-specific form of teaching in which adults convey to infants precise information about objects in the environment and solutions to various problems (ostensive communication). This type of information transfer contrasts the goal-oriented learning observed in animals (with the possible exception of dogs, but not non-human primates). Ostensive communication requires infants to carry dialogues with adults, detecting when being addressed, marking understanding, consent, etc. In the talk, I suggest that the advanced auditory processing capabilities observed in preverbal infants are precisely the ones needed to support dialoguing by allowing infants to a) segregate concurrently active sound sources, b) represent speaker identity, c) categorize messages (speech vs. non-speech), d) detect whether or not a message has been directed to them, e) determine whether some action or answer is required, and f) reply or interject with correct timing.

A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉS A HUMÁN TUDOMÁNYOK INNOVÁCIÓI A 21. SZÁZADBAN

A DEBRECENI EGYETEM BTK CENTENÁRIUMI SZIMPÓZIUMA 2014. OKTÓBER 8–9.

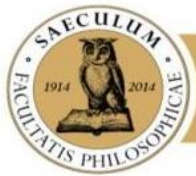
Anyanyelvi örökség – digitális archiválás – interdiszciplinaritás c. szekció

Nyelvi örökség és digitális archiválás Október 8. 15.00–19.00, DE főépülete, XIV. terem

- Üléselnök: Keresztes László, prof. emeritus (DE)
- 15.00–15.20 Lars-Gunnar Larsson, ny. egyetemi tanár, a DE díszdoktora (Uppsala)
A hagyományos levéltár és a modern korpuszok mint tudományos források
- 15.20–15.40 Bakró-Nagy Marianne, egyetemi tanár (Szeged)
Obi-ugor nyelvek digitális adatbázisa
- 15.40–16.00 Bátorfi István, ny. egyetemi tanár (Koblenz)
Az Urali Etimológiai Adatbázis mint dokumentáció és mint az etimológiai kutatás eszköze
- 16.00–16.20 Hozzászólások, vita
- 16.20–16.40 Kávészünet
- 16.40–17.00 Madas Edit, az MTA lev. tagja, egyetemi tanár (OSzK, PPKE)
A magyar nyelvemlékek digitalizálása és az OSZK nyelvemlék-honlapja
- 17.00–17.20 É. Kiss Katalin, az MTA rendes tagja, egyetemi tanár (MTA Nyelvtud. Int., PPKE)
Magyar nyelvű kódexek digitális alapú feldolgozása
- 17.20–17.40 Juhász Dezső, egyetemi tanár (ELTE)
Dialektológiai vizsgálatok digitális háttérén
- 17.40–18.00 Hozzászólások, vita
- 18.00–18.10 Kávészünet
- 18.10–18.30 Ittész Nóra, tud. főmunkatárs (MTA Nyelvtud. Int.)
A magyar nyelv nagyszótárának metamorfózisai
- 18.30–18.50 Károly László, egyetemi tanár (Mainz)
A rovás emlékek informatikai feltárásáról
- 18.50–19.00 Hozzászólások, vita

Nyelvi örökség és interdiszciplinaritás Közelítések a Kárpát-medence 11. századi nyelvi-etnikai összetételének kérdéséhez Október 9. 9.00–12.00, DE főépülete, XIV. terem

- Üléselnök: Maticsák Sándor, egyetemi docens (DE)
- 9.00–9.20 Révész László, egyetemi docens (SZTE)
Régészeti hagyaték a 10-11. századi Kárpát-medencében
- 9.20–9.40 Zoltán András, egyetemi tanár (ELTE)
Szláv-magyar nyelvi kapcsolatok a 11. században
- 9.40–10.00 Hoffmann István, egyetemi tanár—Tóth Valéria, egy. docens (DE)
A nyelvi és az etnikai rekonstrukció kérdései a 11. századi Kárpát-medencében
- 10.00–10.20 Hozzászólások, vita
- 10.20–10.40 Kávészünet
- 10.40–11.00 Szentgyörgyi Rudolf, egyetemi adjunktus (ELTE)
11. századi nyelvemlékeink nyelvtörténeti felülvizsgálatáról
- 11.00–11.20 Szőke Melinda, tudományos munkatárs (MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoport)
A bizonytalan kronológiájú oklevelek nyelvtörténeti forrásértéke
- 11.20–11.40 Rác Anita, egyetemi adjunktus (DE)
A népnévi helynevek nyelvi típusai a régi magyar helynévadásban
- 11.40–12.00 Hozzászólások, vita

Anyanyelvi örökség – digitális archiválás – interdiszciplinaritás

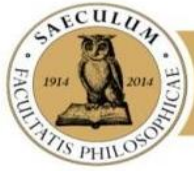
A nyelvtudomány majd két és fél évszázados történetének legtöbb tudományos irányzata és a nyelvtudomány legtöbb ágazata a nyelvi adatok elemzésén alapul. Az empirikus nyelvészet számára az adatok gyűjtésének és feldolgozásának módszertana mindig is központi tudományos problémának számított. Tudománytörténeti szempontból ezen a területen két nagyobb áttöréssel számolhatunk: egyrészt azzal, hogy a történeti források mellé bevonták a vizsgálatba az élőnyelvi adatokat is, másrészt pedig egy nyelvészeti technológiai jellegű újítással: az adatgyűjtés és -feldolgozás digitális alapokra való helyezésével.

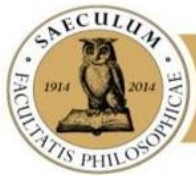
A szekció első ülészaka azt a kérdést járja körül, hogy az uráli nyelvek vizsgálatában ma milyen jelentősége van a különféle adatbázisoknak. E nyelvek körében az első nagyobb nyelvi adatállományok kialakítása már a 19. század végén megkezdődött, s e munka a legkülönbözőbb területeken napjainkig folyik. A modern tudomány nem mondhat le a régebbi adatállományok felhasználásáról sem, ezek – különösen a kevésbé dokumentált nyelvek esetében – ma is igen nagy jelentőséggel bírnak. Felhasználásukra elsősorban a lexikológia és a lexikográfia terén került sor, de merítettek belőlük a hang- és helyesírás-történeti és a morfológiai kutatások is. Újabban az etimológiai és a mondattani vizsgálatok is igyekeznek minél szélesebb körű adatbázisokra támaszkodni. A modern digitális archiválás és adatbázis-építés minőségi tekintetben nyújt új perspektívákat az empirikus nyelvészet különböző területei számára. A legutóbbi időkben e lehetőségek a térinformatika eszközeivel bővültek, amelyek elősegítik a nyelv területi változatainak vizsgálatát. A digitális archiválás jelentősége messze túllép a nyelvtudomány határain azon nyelvek esetében, amelyek nyelvhasználói közössége rohamosan fogy, s így e nyelveket a kihalás veszélye fenyegeti.

A fent jelzett témakörrel foglalkozik a szekció főelőadója Lars-Gunnar Larsson (ny. egyetemi tanár, Uppsala), valamint az ülészak további előadói: Bakró-Nagy Marianne, (egyetemi tanár, Szeged), Bátor István (ny. egyetemi tanár, Koblenz), É. Kiss Katalin (az MTA rendes tagja, egyetemi tanár, MTA Nyelvtud. Int., PPKE), Ittész Nóra (tud. főmunkatárs, MTA Nyelvtud. Int.), Juhász Dezső (egyetemi tanár, ELTE), Károly László (egyetemi tanár, Mainz), Madas Edit (az MTA lev. tagja, egyetemi tanár, OSzK, PPKE), Maticsák Sándor (egyetemi docens, DE), valamint Tóth Valéria (egyetemi docens) és Hoffmann István (egyetemi tanár, DE).

A szekció második ülészaka az anyanyelvi örökség és az interdiszciplinaritás kérdését tárgyalja a 11. századi Kárpát-medence nyelvi-etnikai összetételének vizsgálati lehetőségei kapcsán. E forráshiánysnak nevezhető korszak nyelvi-etnikai képe egy-egy tudományterület eszköztárával nem vázolható fel: a nyelv- és névtörténeti, a történettudományi és a régészeti ismeretek egymással való szembesítése, az eredmények egymáshoz való viszonyítása azonban hozhat némi eredményt e téren is. Ehhez azonban ugyancsak szükség van arra is, hogy az érintett tudományterületek az adott korra vonatkozóan korszerű, a mai tudományos ismeretek alapján felülvizsgált adatbázisokból nyerjék eredményeiket, s a felhasznált tudományos módszerek is támadhatatlanok legyenek.

Az ülészakon az alábbi előadók szerepelnek: Rác Anita (egyetemi adjunktus, DE), Révész László (egyetemi docens, SzTE), Solymosi László (az MTA levelező tagja, egyetemi tanár, ELTE, DE), Szentgyörgyi Rudolf (egyetemi tanársegéd, ELTE), Zoltán András (egyetemi tanár, ELTE), valamint Hoffmann István (egyetemi tanár, DE) és Tóth Valéria (egyetemi docens, DE).

**INTERNATIONALES SYMPOSIUM DER GEISTESWISSENSCHAFTLICHEN
FAKULTÄT DER UNIVERSITÄT DEBRECEN**

8–9.10. 2014

**Philosophische Sektion
Von den Geisteswissenschaften zu den Kulturwissenschaften
Ort: Hörsaal X**

Programm

8. 10. (Mittwoch)

16.00–16.05 Eröffnung: Erzsébet Rózsa (Universität Debrecen, Institut für Philosophie bzw. WWU Münster)

16.05–16.45 Christoph Jamme (Leuphana Universität Lüneburg, Institut für Kulturwissenschaften):
Kulturwissenschaften und Europa

16.45–17.15 Attila Simon (ELTE Budapest, Lehrstuhl für Vergleichende Literatur- und Kulturwissenschaft bzw.
Universität Debrecen Juristische Fakultät):
Logos – in die Seele geschrieben. Zu Platons Schriftkritik im Phaidros

17.15–17.30 Pause

17.30–18.00 Tamás Valastyán (Universität Debrecen, Institut für Philosophie):
Von der Einheit bis zur Vielfalt

18.00–18.30 Krisztián Kukla (MODEM Zentrum für moderne und zeitgenössische Kunst, Debrecen):
Malerei und Aufmerksamkeit

18.30–19.00 Gábor Biczó (Universität Miskolc, Institut für Kulturanthropologie):
Zeitgenössische Theorien in der Anthropologie und ihre philosophische Bewertung

19.00–19.40 Diskussion

20 Uhr Empfang

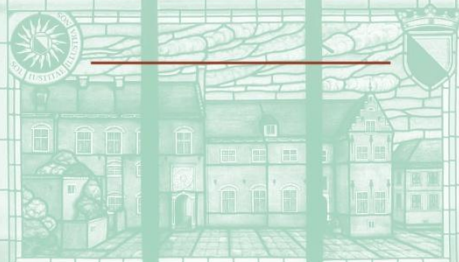
9. 10. (Donnerstag)

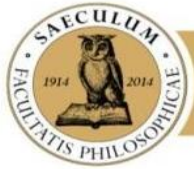
10.00–10.40 Paul Cobben (Universität Tilburg, Institut für Philosophie):
Der Geist als Volk

10.40–11.10 Csaba Olay (ELTE Budapest, Institut für Philosophie):
Kunst und Massenkultur im Anschluß an die Frankfurter Schule und Hannah Arendt

11.10–11.40: Erzsébet Rózsa (Universität Debrecen, Institut für Philosophie bzw. WWU Münster):
*Historische Innovation, kulturelle Transformationen und historische Erfahrungen
am Beispiel der „subjektiven Freiheit“ „im europäischen Sinne“*

11.40–12.00 Diskussion

Geist, Geisteswissenschaften, Kulturwissenschaften. Herausforderungen und Chancen für die gegenwärtige Philosophie

Gábor Biczó (Universität Miskolc, Ungarn)

Zeitgenössische Theorien in der Anthropologie und ihre philosophische Bewertung

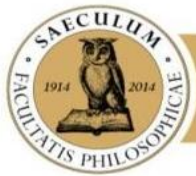
Nach Clifford Geertz, der einer der einflussreichsten Theoretiker um die Tausendwende war, waren die disziplinären Beziehungen zwischen Philosophie und kultureller Anthropologie immer problematisch. Aus der Perspektive des gelehrten Philosophen behauptet er, dass das wechselseitige Misstrauen einfach erklärbar ist. Die Philosophen neigten sich oft zum Gedanken, dass die anthropologischen Theorien bedrohlich sind, insofern sie sich wie „maskierte“ Philosophie darstellen. Auf der anderen Seite ist es auch ganz charakteristisch, dass die Anthropologen das Interesse der Philosophie für sie wie einen Angriff gegen ihre eigene disziplinäre Autonomie auffassen.

In meinem Vortrag werde ich mich mit dieser Ambiguität beschäftigen. Nach dem so genannten postkritischen Zeitalter kristallisierten sich neue theoretische Herausforderungen in der Anthropologie heraus. Einerseits wurde es klar, dass die fundamentalen Themen der zeitgenössischen Anthropologie alte Begriffe/Kategorien der Philosophie sind wie Zeit, Raum, Wissen, Fremde, Verantwortlichkeit. Andererseits folgt daraus, dass die theoretische Begründung der kritischen Anthropologie den Einfluss der Philosophie nicht vermeiden kann. Auf der Basis der latenten Beziehungen zwischen Bernhard Waldenfels und Johannes Fabians philosophische Anthropologie werde ich die vielseitigen interdisziplinären Wechselwirkungen zwischen Anthropologie und Philosophie aufzeigen. Dies bezieht sich auf Gianni Vattimos berühmte These über die Über-Komplexität von zeitgenössischer Weltgesellschaft. Der praktische Nutzen der philosophisch-anthropologischen Kenntnis sei bemerkenswert und beachtlich. Mit anderen Worten: es ist zu behaupten, dass die anthropologische Erkenntnis der Mikrogesellschaften an sich möglich ist, ausgenommen wenn wir eine philosophische Makroperspektive für eine angemessene Deutung von (über)komplexen Phänomenen brauchen.

Paul Cobben (Universität Tilburg, Die Niederlande)

Der Geist als Volk

Obwohl eine genaue Bestimmung der europäischen Kultur schwierig bleibt, kann man doch wenigstens behaupten, dass die universelle Freiheit die mit der Freiheit und Gleichheit der Französischen Revolution politische Bedeutung bekommen hat, der zentrale Begriff in dieser Kultur ist. Der Kosmopolitismus, der mit dieser universellen Freiheit verbunden ist, scheint zu den Idealen der heutigen Europäischen Union zu gehören. In vielen Ländern der Union begegnet diesem Kosmopolitismus jedoch eine Gegenbewegung in der Form eines

Nationalismus und Populismus. In meinem Beitrag wird erörtert, wie Hegels Begriff des Geistes und die objektive Verwirklichung des Geistes im Volke das Verhältnis zwischen universeller Freiheit und besonderer Verwirklichung bedeutungsvoll thematisieren kann, ohne in die Bedürftigkeit eines engen Nationalismus zurückzufallen.

Christoph Jamme (Leuphana Universität Lüneburg, Deutschland)

Kulturwissenschaften und Europa

Der Vortrag fragt nach einer kulturellen Idee von Europa und beleuchtet dabei Konzeptionen dieser Idee seit der Romantik. Insbesondere Nietzsche, Husserl und Heidegger sowie Derrida stehen hier im Zentrum.

Krisztián Kukla (MODEM. Zentrum für moderne und zeitgenössische Kunst, Ungarn)

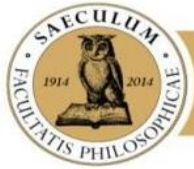
Malerei und Aufmerksamkeit

Die Vorlesung nimmt vor einerseits anhand der Fragen der Phänomenologie der Aufmerksamkeit (B. Waldenfels) andererseits mit der Hilfe der historischen Untersuchungen über das Problem der Aufmerksamkeit (J. Crary) die vielfältigen Beziehungen zwischen Malerei und Phänomenologie nachzuweisen und nachzugehen. Die Aufmerksamkeit wurde im Verlauf der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts Crary zufolge zu einer Möglichkeitsbedingung der Wahrnehmung und zugleich zur Idee einer leistungsorientierten und steuerbaren Subjektivität. Die zwei entgegengesetzten Normen der Aufmerksamkeit: die der freien, kreativen und der gehorsamen Subjektivität dienen in einem als Befragungen der gängigen wahrnehmungstheoretischen Ansätze der modernen Kultur. Aus diesem Blickwinkel heraus möchte ich die neuen Werke von Ákos Birkás, seine so genannte Kehre zur figurativen Malerei deuten. Wie und in welchem Sinne könnten diese narrativen Bilder als eine Dekonstruktion des Politischen interpretiert werden?

Csaba Olay (Eötvös Loránd Universität, Ungarn)

"Kunst und Massenkultur im Anschluss an die Frankfurter Schule und Hannah Arendt"

Kultur ist ein verwirrend mehrdeutiger Begriff, der in verschiedenen Disziplinen mit stark abweichenden Bedeutungen verwendet wird. Der Beitrag fokussiert auf eine philosophische Analyse der Kunst und der Kultur unter der Bedingung der Massengesellschaft, wie sie in der Frankfurter Schule und Hannah Arendt entwickelt wurde. Im Ausgang der Kritik der Kulturindustrie bei Horkheimer und Adorno werde ich versuchen, mit Hannah Arendts Typologie menschlicher Tätigkeiten und mit ihrer Unterscheidung von Kunst und

Unterhaltung die Frankfurter Kritik an der Massenkultur zu mildern und in ihren wesentlichen Aspekten zu bewahren.

Erzsébet Rózsa (Universität Debrecen/Münster, Ungarn/ Deutschland)

Historische Innovation, ihre kulturellen Transformationen und historische Erfahrungen – im Anschluß an Hegels systematische Überlegungen über das Leitideal der Freiheit im modernen Europa

Im Vortrages wird folgenden Fragen nachgegangen, 1. welche grundlegende Kennzeichnungen die kulturellen Transformation dieses Ideals im Westen Europas aufzeigen (dazu wird Hegels Modell in Anspruch genommen) und 2. welche vom Westen wesentlich *abweichende* Züge die osteuropäischen Transformationen dieser Innovation (H. Joas Termini) bezeichnen, die zugleich als *Spezifika dieser Region* auszulegen sind?

Attila Simon (Universität Debrecen, Ungarn)

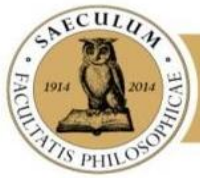
Logos – in die Seele geschrieben. Zu Platons Schriftkritik im *Phaidros*

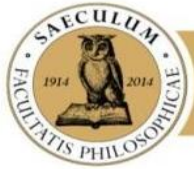
Bei der Erörterung der Schriftkritik im *Phaidros* kommt, einigermaßen überraschend, die Formulierung „in die Seele schreiben“ zweimal vor. (276a1–9, 277e9–278a5) Sokrates spricht hier über *logoi*, die sich in die menschliche Seele einschreiben, und diese Form der Schrift sei vollkommen oder zumindest die beste, die der Mensch erreichen kann. Wie lässt sich diese positive Verwendung der Metapher 'Schrift' in diesem schriftkritischen Kontext erklären? Ich versuche diese Frage in zwei Schritten zu beantworten: 1. Aufgrund der Interpretation der Metapher „in die Seele schreiben“ im *Phaidros* und in anderen Dialogen; 2. aufgrund einiger Parallelstellen (Aischylos, Sophokles, Pindar usw.), die als Spuren des Übergangs von Mündlichkeit zur Schriftlichkeit Platons Formulierung beeinflusst haben könnten.

Tamás Valastyán (Universität Debrecen, Ungarn)

Von der Einheit bis zur Vielfalt

Die Figuren der Einheit und der Vielfalt erscheinen wechsellvoll in der deutschen idealistischen Philosophie und in der transzendentalen Dichtung. In meiner Vorlesung interpretiere ich von diesen Figuren die Repräsentationen der Fremdheit im Roman von Novalis' *Ofterdingen*. Ich appliziere besonders die Kulturhermeneutik von Jacob Taubes und die phänomenologische Theorie von Bernhard Waldenfels in der Untersuchung. Meiner Hoffnung nach können wir dabei ein paar Sequenzen der Bewegung vom Geist bis zur Kultur erfahren.

РОССИЯ В XXI-ОМ СТОЛЕТИИ – ОТВЕТЫ НА ВЫЗОВЫ НОВОГО МИРОУСТРОЙСТВА

08 октября (среда)
Аудитория 247

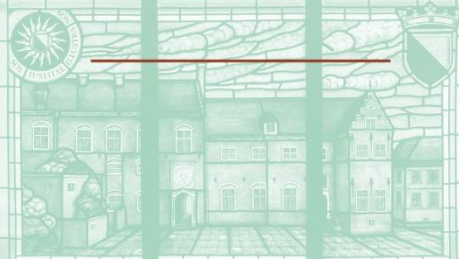
Председатель: Золтан Хайнади

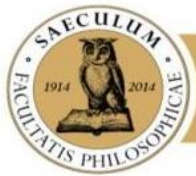
- 15.30 – 16.15 Тарасов, Борис Николаевич (Литературный институт им. М. Горького, Москва):
Актуальное значение русской историко-философской мысли 19 века в эпоху глобализации
- 16.15 – 17.00 Иванова, Наталья Борисовна (журнал «Знамя», Москва):
Русская проза, XXI век: ответ на вызов классики
- 17.00 – 17.30 Кофе-пауза
- 17.30 – 18.00 Горетить, Йожеф (Дебреценский университет, Дебрецен):
«Новый реализм» как особое продолжение русской классической литературы
- 18.00 – 18.30 Сёке, Каталин (Сегедский университет, Сегед):
Оценка и интерпретация русского символизма в русском и зарубежном литературоведении последних десятилетий (тенденции и направления)

09 октября (четверг)
Аудитория 247

Председатель: Йожеф Горетить

- 09.00 – 09.30 Платонов, Валерий Викторович (Российский культурный центр, Будапешт):
Международное гуманитарное сотрудничество как эффективное средство внешней политики Российской Федерации
- 09.30 – 10.00 Ольга Сюч (Дебреценский университет, Дебрецен):
Общее и специфическое в попытках легитимации гуманитарных наук – опыт России в начале XXI-го века
- 10.00 – 10.30 Хайнади, Золтан (Дебреценский университет, Дебрецен):
Душан Маковицкий – посредник венгерской культуры в Ясной Поляне
- 10.30 – 10.45 Кофе-пауза
- 10.45 – 11.15 Сабо, Тюдде (Западно-венгерский университет, Сомбатхель):
Меняющаяся роль Софии
- 11.15 – 11.45 Регеци, Ильдик (Дебреценский университет, Дебрецен):
Диалог между текстами XIX и XX веков на уровне метафорических пространств. Людмила Улицкая и Иван Гончаров
- 11.45 – 12.15 Вашш, Аннамария (Дебреценский университет, Дебрецен):
Ремейк «Накануне» Тургенева. О романе Евгения Попова «Накануне накануне»

Россия в XXI-ом столетии – ответы на вызовы нового мироустройства

Йожеф Горетить (József Goretity)

«Новый реализм» как особое продолжение русской классической литературы

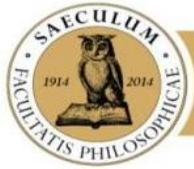
В последнее десятилетие в современной русской литературе направлению так называемому «новому реализму» отделяется все более важная роль. В докладе рассматриваются самые характерные свойства этого вовсе не единого литературного направления. «Новый реализм» оказывается, как нам представляется, не единым течением из-за множества причин. Авторы, имеющие кое-какие отношения к этому направлению, во-первых, по-разному стремятся к изображению действительности. С одной стороны, некоторые представители «нового реализма» (как например Аркадий Бабченко) остаются в рамках документаризма и, в строгом смысле понятия, перестают быть художниками слова. С другой стороны, встречаются писатели нового поколения (как например Олег Павлов), которые в своих сложных, метафоричных произведениях изображают не эмпирический мир как таковой, а какую-то сверхреальность. Многие из «новых реалистов» интересуются резкими изменениями российского общества, новыми вызовами постсоветской провинциальной и городской жизни (Роман Сенчин, Сергей Шаргунов), у некоторых писателей с усиленным сатирическим взглядом на мир (Юрий Поляков). Важное место занимает в произведениях «новых реалистов» тема чеченских войн (Герман Садулаев, Захар Прилепин, Владимир Маканин), как своеобразное продолжение «военной прозы» классической русской и советской литературы. Совсем по-разному «новые реалисты» относятся к понятию литературного реализма. Но как бы они не определяли свою литературу («сентиментальным реализмом», «литературой протеста», «трансавангардом, «метареализмом»), большинство «новых реалистов» сознательно или бессознательно сходятся друг с другом в том, что литературное произведение как таковое является фикцией, следовательно, изображение действительности в прямом смысле слова невозможно. Литературное произведение является продолжением предыдущих произведений, таким образом произведение «нового реализма» в первую очередь оказывается произведением не о реальности, но о предыдущих классических литературных произведениях.

Золтан Хайнади (Zoltán Hajnády)

Душан Маковицкий – посредник венгерской культуры в Ясной Поляне

Творчество великого художника составляют не только написанные и напечатанные произведения, но и его устные высказывания. Исходя из этих соображений, автор анализирует 4-томный дневник У Толстого (1904-1910). „Яснополянские записки” Д.П. Маковицкого с венгерской точки зрения. Душан Маковицкий (Dušan Makovický) родился в многонациональной и многоязычной Австро-Венгрии, прекрасно владел

90

венгерским языком. Шесть последних лет жизни Толстого был его врачом, другом и секретарем, а одновременно и посредником венгерской культуры в Ясной Поляне, безустанно записывая каждое слово мастера, как то делал Эккерманн вслед за Гёте.

В преклонном возрасте Толстого интересовали главным образом вопросы, связанные с религией и обществом. Разговоры на венгерскую тему в основном происходили по двум темам: положение живущих в Австро-Венгрии наций и венгерская секта назаренов. В то же время мы получаем сведения и о литературной жизни тогдашней Венгрии. Дневник Душана Маковицкого позволяет взглянуть в сложную и противоречивую личность Толстого, этого универсального гения. Одновременно это и важный исторический документ, бесценный источник мира искусства, культуры и манеры поведения общества той эпохи.

Наталья Иванова (Natalja Ivanova)

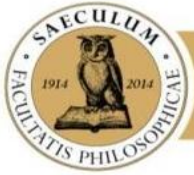
«Русская проза, XXI век: ответ на вызов классики» Резюме

Один из главных вызовов современной русской литературе — это русская классика: золотой век (Пушкин, Гоголь, Достоевский, Толстой), серебряный век (от Блока до Ахматовой), произведения нового времени, вошедшие в канон XX века (упомяну пятерку русских нобелиатов: Бунин, Пастернак, Солженицын, Бродский). Современная литература испытывает постоянное давление, синдром сравнения ее с классикой, само-сравнения — и сравнения читательского.

Большинство литературных премий сегодня (а их — более полутысячи) названо именами классиков или их великих произведений: от Пушкина (Пушкинская премия, Новая пушкинская), Пастернака, Шолохова, Ахматовой до «НОС» (игра с названием знаменитой повести Гоголя — другая линия развития русской литературы, полемически-инновационная).

Постмодернизм с его интертекстуальностью продемонстрировал особое взаимодействие с классическим наследием — деконструкцию (В. Сорокин в прозе, разрушение канона сначала соцреалистического, затем — русского реалистического; В. Шаров — «Возвращение в Египет». Дм.А. Пригов, Т. Кибиров в поэзии), пародию, пастиш и т.д. Покушение не на сакральность, а на саму реальность судьбы и образа русского поэта (М. Елизаров — «Пастернак», Т. Катаева — «Антиахматова») некоторыми исследователями (А. Жолковский) квалифицируется как реакция на сверх-канонизированность классики, чуть ли не религиозное ей поклонение.

Другая тенденция: попытка продолжения русской классики в ее русле, ее же методами, сознательное встраивание в канон: З. Прилепин — «Обитель», ср. с «Архипелагом ГУЛАГ» Солженицына и «Колымскими рассказами Шаламова; Л. Улицкая —

«Зеленый шатер», ср. с романом В. Гроссмана «Жизнь и судьба». Самостоятельное высказывание, но на полях классики — роман Е. Водолазкина «Лавр». Важное направление — «новые реалисты», реакция на постмодернистские игры с классикой, возвращение к литературе как прямому отражению реальности (Р. Сенчин, С. Шаргунов).

Особое направление прозы нового века — это портретирование классиков путем создания их новейших биографий, полемических по отношению к предыдущим версиям и интерпретациям. Актуализация классики в современном театре: ср. последние театральные интерпретации «Театрального романа» («Записки покойника») М. Булгакова в двух московских театрах-студиях, П. Фоменко и С. Женовача. Упрощенное, сериальное использование классики в качестве реплики в новейшей политической ситуации («Бесы» Достоевского на российском телеэкране, режиссер В. Хотиненко).

Валерий Платонов (Valerij Platonov)

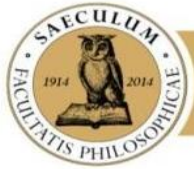
Международное гуманитарное сотрудничество как эффективное средство внешней политики Российской Федерации

Ильдико Регеци (Pldikó Regécsi)

Диалог между текстами XIX и XX веков на уровне метафорических пространств

Людмила Улицкая и Иван Гончаров

Произведения Людмилы Улицкой привязаны исследователями одновременно к многим направлениям современной русской литературы, но сходство ее текстов с повествованием XIX века неоспоримо. Во многих случаях в ее романах появляются сюжеты или персонажи, имеющие отношение к мифологии; кроме того мифическая основа ощутима и в временном и в пространственном восприятии её романов. В романе «Медея и ее дети» (1996) дом Медеи, находящийся на Крымском полуострове, является символом силы сцепления семьи, пространственного характера. Этот владеющий сакральными чертами пространственный элемент представляет собой мифический центр, который в то же время вызывает в памяти и поэзию усадебной жизни XIX века. Подобно этому, идиллическое содержание привязано к пространству Крыма и в романе «Казус Кукоцкого» (2000). Отношения Тани и Сергея, особо музыкального характера, тоже начинаются на месте, напоминающем о крымском берегу моря в «Медее и ее детях» и Таня видит себя во сне после рождения своей дочери там же. Возникает вопрос, в какой степени положительный ассоциативный ряд, сочетающийся с крымским пространством в вышеупомянутых произведениях, уподобляется «идиллическому хронотопу» (термин М. Бахтина) классических романов

и в какой мере уклоняется от него, в первую очередь, имея в виду роман Гончарова «Обломов» (1859).

Тюнде Сабо (Tünde Szabó)

Меняющаяся роль образа Софии

В свое время Ю. Лотман назвал символ «геном сюжета». Но в таком смысле символ выступает в произведении скорее как «хромосома», содержащая несколько генов, которые, переходя в другие произведения, создают между ними родственную связь. Такой «хромосомой» можно считать эпизод *убийства* в романе Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание», определенные «гены» которого обнаруживаются в разных произведениях русской литературы 20-го века.

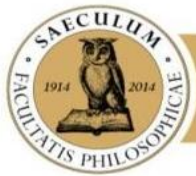
В докладе устанавливается родственная связь между тремя несхожими на первый взгляд произведениями русской литературы начала и конца 20-го века (Е. Замятин: «Наводнение», В. Ерофеев: «Русская красавица» и Л. Улицкая: «Сонечка») на основе их сближения с романом Достоевского. При этом рассматривается, каким образом меняется роль и восприятие образа Софии по сравнению с общим источником, романом «Преступление и наказание».

Каталин Сёке (Katalin Szőke)

Оценка и интерпретация русского символизма в русском и зарубежном литературоведении последних десятилетий (тенденции и направления)

В докладе прослеживается оценка и интерпретация феномена русского символизма в русском и зарубежном литературоведении, с 1990-х годов до наших дней. В этот период уже без ограничений исследуются и русская эмигрантская литература и работы западных славистов. Даже можно сказать, что литература т. н. «Серебряного века» популяризировалась, стала «модой».

Исследования русского символизма в наши дни охватывают следующие области литературоведения: текстология, история литературы, поэтика, семиотика, герменевтика и культурология. Интересно отметить, что создалось здоровое равновесие, своеобразное «распределение труда» между российскими и зарубежными исследователями; текстологические работы и работы по поэтике и истории литературы в большинстве случаев ведутся русскими учеными, а работы по семиотике и герменевтике – представителями зарубежной славистики.

Я считаю очень плодотворными те новые исследования, которые связывают интерпретацию русского символизма с социокультурными факторами, формированием общественного сознания российской культурной элиты рубежа XIX-XX веков.

Ольга Сюч (Olga Szűcs)

Общее и специфическое в попытках легитимации гуманитарных наук – опыт России в начале XXI-го века

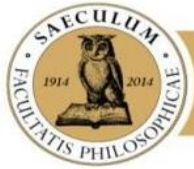
В соответствии с общей тематикой конференции, поставящей перед собой задачу анализа состояния гуманитарных наук в наше время, в лекции предпримется попытка общего обзора проблем стоящих перед т.н. *humanities*. Затрагиваются предположительные теоретические причины стереотипизации дискурсов по вопросам роли и задачи гуманитарных наук. В качестве примера приводятся некоторые распространенные нарративы современной эстетической мысли. В лекции ставится особый акцент на попытках осознания и интерпретации российскими учеными вызовов, стоящих перед современными гуманитарными науками. Автор попытается наметить общие и специфические для современной российской идентификации данной проблематики, характерные черты мышления и перспективы возможных решений.

Борис Тарасов (Boris Tarasov)

Актуальное значение русской историософской мысли 19 века в эпоху глобализации

В выступлении рассматриваются основные антропологические и историософские проблемы творчества Чаадаева, Тютчева, Достоевского, К. Леонтьева, В. Соловьева, В. Розанова и других русских писателей и мыслителей, духовные подходы и критерии которых могут служить мерилем оценки текущих и грядущих социально-исторических процессов, результатов господства панэкономизма, сциентизма, гедонизма и утилитаризма, обожествления в эпоху глобализации материальной сферы как исчерпывающей цели человеческого существования.

Раскрывая "невидимую" взаимосвязь между "тайной человека" и тайной истории, между качеством ценностей, душевно-духовных состояний личности и действительным содержанием "прогресса", эти писатели и мыслители понимали, что всевозможные метаморфозы и конечные итоги любых гуманистических идей обусловлены состоянием умов и сердец культивирующих их людей. Именно духовное начало играет в истории первостепенную роль, предопределяя направление и характер творческой деятельности, цели и задачи использования тех или иных «внешних» достижений. Следовательно, восходящее или нисходящее развитие истории зависит не столько от изменяющихся социальных учреждений, научных открытий или технических

революций, сколько от «внутренних» установок сознания, своеобразия нравственных принципов и мотивов поведения, влияющих по ходу жизни на рост высших свойств личности, или, напротив, на их угасание.

Аннамария Вашш (Annamária Vass)

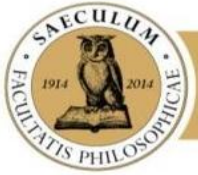
Ремейк «Накануне» Тургенева

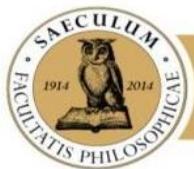
О романе Евгения Попова «Накануне накануне»

Название романа «Накануне накануне» Евгения Попова, очевидно, намекает на тургеневский роман «Накануне». Поповская манипуляция с классическим текстом осуществляется не только на уровне сюжета, но и на разных слоях текста. Попов оставил сюжет в неприкосновенности (он почти без изменений следует действию тургеневского романа), но время и пространство действия, имена героев он творчески изменил.

Возникает вопрос: обязательно ли читателю перечитывать роман Тургенева «Накануне», чтобы полностью понять авторский замысел? Но также мы можем задать и противоположный вопрос: достаточно ли перечитать лишь одно «Накануне» Тургенева, чтобы полностью обнажить поповские аллюзии и реминесценции? Воспроизведением русских «проклятых вопросов» (касающихся, например, мессианской роли и будущей миссии России) Попов не может обойти произведения русской литературной истории XIX и XX вв., которые хоть и в извращенных, но узнаваемых цитатах возникают в его романе. В «Накануне накануне» цинично вывертываются наизнанку не только классический тип мышления и тургеневские реалистические писательские приемы, но также пародируются постмодернские методы, так как Попов даже свою постмодернистскую писательскую фигуру выставляет посмешищем в тексте.

A (HAZAI) PSZICHOLÓGIA JÖVŐJE

A szekcióban a hazai pszichológus-képző intézmények vezetői és az akadémia meghívott vezető pszichológusai tartanak kerekasztal megbeszélést a pszichológia jövőjéről.

A jövőre vonatkozó elképzelések kitérnek az oktatás különböző szintjeire (BA, MA, PhD, szakképzés, tanárképzés), a kutatási célokra és lehetőségekre, továbbá a képzőhelyek közötti lehetséges együttműködésekre, nemzetközi kapcsolatokra.

A kerekasztal beszélgetés résztvevői:

- Dr. Habil Szabó Éva
- Prof. Dr. Bagdy Emőke
- Prof. Dr. Czigler István
- Prof. Dr. Hunyady György, az MTA rendes tagja
- Prof. Dr. Demetrovics Zsolt
- Dr. Habil Pataky Ilona
- Prof. Dr. Vass Zoltán
- Prof. Bereczkei Tamás
- Dr. Balogh László
- Prof. Dr. Münnich Ákos

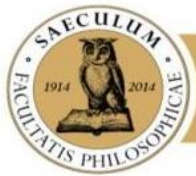
A kerekasztal beszélgetés helye:

Debreceni Egyetem BTK Pszichológiai Intézet P/6-os termében.
Levezető elnök: Prof. Dr. Münnich Ákos

Idéje:

2014. október 08. 15:30–17:00

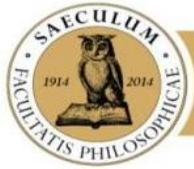
A (hazai) pszichológia jövője

A szekcióban a hazai pszichológus-képző intézmények vezetői és az akadémia meghívott vezető pszichológusai tartanak kerekasztal megbeszélést a pszichológia jövőjéről. A jövőre vonatkozó elképzelések kitérnek az oktatás különböző szintjeire (BA, MA, PhD, szakképzés, tanárképzés), a kutatási célokra és lehetőségekre, továbbá a képzőhelyek közötti lehetséges együttműködésekre, nemzetközi kapcsolatokra. A megbeszélésre nagy szeretettel várjuk a pszichológia és annak jövője iránt érdeklődő kollégákat, és más szakterületek képviselőit.

A kerekasztal beszélgetés résztvevői:

- Dr. Habil Szabó Éva
- Prof. Dr. Bagdy Emőke
- Prof. Dr. Czigler István
- Prof. Dr. Hunyady György, az MTA rendes tagja
- Prof. Dr. Demetrovics Zsolt
- Dr. Habil Pataky Ilona
- Prof. Dr. Vass Zoltán
- Prof. Bereczkei Tamás
- Dr. Balogh László
- Prof. Dr. Münnich Ákos

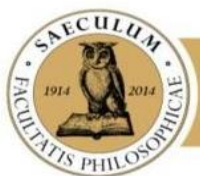
Plenáris záróelőadó / Closing speaker:

Tamás Bényei (Department of British Studies, University of Debrecen)

The arts of memory

The lecture, drawing upon the recent research project that brought about a collaboration between the different departments of this faculty for the first time, will be concerned with a primary function of the humanities (arts): remembering – which Heidegger called “the gathering of thinking back into what must be thought”. One lesson taught by the humanities is that true innovation is never possible without this gathering, and that this gathering is inseparable from the artful nature of remembering. The art of memory may be seen, on the one hand, as an alien technology that distances experience, but, on the other hand, as something that enables us to appropriate experience as our own. I shall discuss this artfulness with reference to texts that address the necessity and difficulty of remembering at times of crisis: the Greek legend of Simonides that stages the puzzling need for an ‘art’ of memory, Book VIII of *Odyssey*, and British memorial texts about the Great War – an event that was crucial in redefining modernity itself as a crisis of memory.

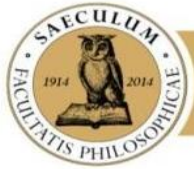

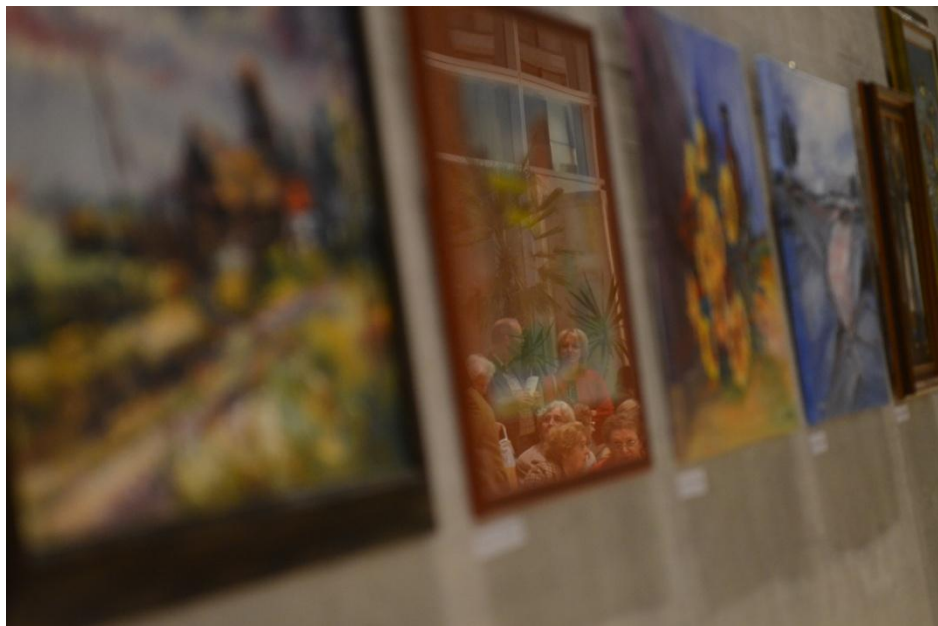
Kísérőprogramok:

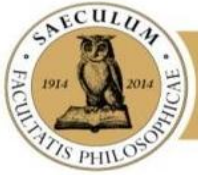
Hagyomány és megújulás kiállítás

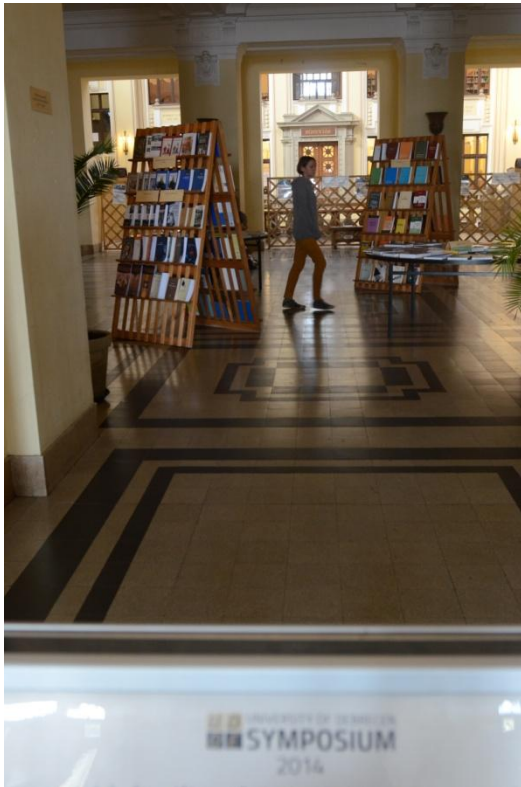

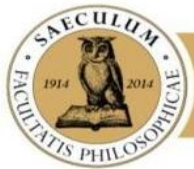
VI. Egyetemi Művészeti Tárlat

Könyvkiállítás

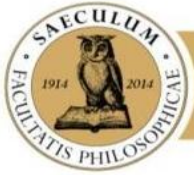

DE SYMPOSIUM 2014.10.08.-09. költségvetés

szállító	időpont	tárgy	mennyiség	nettó egységár	bruttó összeg	reprezentációs adó	összesen
Divinus, Postás, Fényház, Centrum, Villa H.		szállások összesen					2 016 490 Ft
Nagyerdei Étterem	2014.10.08-09.	menzaebéd	360	660 Ft	301 752 Ft	154 406 Ft	456 158 Ft
Printart Kft.		mappa	1000	337 Ft	427 990 Ft	0 Ft	427 990 Ft
Printart Kft.		nyakpassz	350	140 Ft	62 230 Ft	0 Ft	62 230 Ft
Printart Kft.		kiadvány	1000	218 Ft	277 114 Ft	0 Ft	277 114 Ft
Printart Kft.		meghívó	200	181 Ft	46 076 Ft	0 Ft	46 076 Ft
Printart Kft.		megállító tábla	4	2 960	15 037 Ft	0 Ft	15 037 Ft
Printart Kft.		nyakpassz grafikai tervezése	200	41 Ft	10 414 Ft	0 Ft	10 414 Ft
Printart Kft.		programfüzet	200	322 Ft	81 788 Ft		81 788 Ft
Printart Kft.		programfüzet	100	312 Ft	39 624 Ft		39 624 Ft
Printart Kft.		névtábla	228	41 Ft	11 872 Ft		11 872 Ft
Center-Print Nyomda		roll-up	16	15 740 Ft	319 837 Ft	0 Ft	319 837 Ft
		vonatjegyek					113 230 Ft
Neckermann		repülőjegy	11				1 424 395 Ft
Neckermann		repülőjegy átírása			75 000 Ft		75 000 Ft
Agora, Cívistranszfer		transzfer					129 890 Ft
Golding Kft.		toll	1000	60 Ft	75 998 Ft	0 Ft	75 998 Ft
Ajándékbolt		dísztasak	30	307 Ft	11 700 Ft	5 987 Ft	17 687 Ft
Expo System Kft.		stand építés		27 000 Ft	34 290 Ft	0 Ft	34 290 Ft
Bódi Sándor		fotódokumentáció készítése	1	40 000 Ft	40 000 Ft	0 Ft	40 000 Ft
Major Sándor		honlap készítése		140 000 Ft	140 000 Ft		140 000 Ft
Szabó László		video készítése	1	30 000 Ft	38 100 Ft	0 Ft	38 100 Ft
Universitas Kft. Díja							540 000 Ft

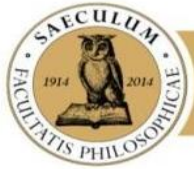
ÖSSZESEN FELMERÜLŐ KIADÁS bruttó	6 393 220 Ft						
BEVÉTELEK							
Szponzorok bevétel (FAG, Hunép)	150 000 Ft						
Pályázati bevétel nettó TÁMOP423-2012-0060	3 432 598,43 Ft	4 359 400,00 Ft					
BTK Kari keret	2 310 620,00 Ft						
MTA	500 000 Ft						
ÖSSZESEN BEVÉTEL	6 393 218 Ft						
		különbözet összesen:		-1 Ft			

További bevételi források:

A Magyar Nemzeti Bank 500.000 ft-os támogatása, melyből a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar története II. kötet nyomdai költségeit fedezzük.

A Debreceni Egyetem Művészeti és Közművelődési Bizottságához benyújtott pályázat 340.000 ft-os nyert el, melyből a Hagyomány és megújulás című kiállítás installációs és dekorációs költségeit fedeztük.

A Bölcsészettudományi Kar centenáriumi rendezvényeinek sajtóvisszhangja:

<http://www.unideb.hu/portal/node/13877>

<http://www.unideb.hu/portal/node/13870>

<http://www.unideb.hu/portal/node/13916>

<http://www.unideb.hu/portal/node/13833>

<http://www.naplo.hu/helyi/2014/10/08/a-bolcsesztudomanyi-kar-immar-szazeves.naplo>

<http://www.haon.hu/a-szazeves-bolcseszkar-unnepeltek/2670906>

<http://www.haon.hu/szem-elott-a-szazeves-debreceni-bolcseszkar/2669887>

<http://www.haon.hu/alkoto-tanarok-tarlata-az-elettudomanyi-galeriaban/2671826>

<http://www.haon.hu/tag/100-evfordulo>

<http://www.dehir.hu/dtv/esti-kozelkep-2014-10-07/>

<http://www.haon.hu/a-debreceni->

[iskola/2546230?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+haon%2Fmegye+%28Hajd%C3%BA+Online+Megyei+h%C3%ADrek%29](http://www.haon.hu/a-debreceni-iskola/2546230?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+haon%2Fmegye+%28Hajd%C3%BA+Online+Megyei+h%C3%ADrek%29)

<http://www.hajdupress.hu/hirek/cikk/38720-napvilagra-kerult-a-bolcseszettudomanyi-kar-100-eves-tortenete>

<http://www.hajdupress.hu/hirek/cikk/40853-a-mi-egyetemunk--ilyen-a-bolcsesz-centenarium-unnepe>

<http://www.dehir.hu/debrecen/szaz-eves-jubileumot-unnepel-a-bolcseszettudomanyi-kar/2014/10/08/>

<http://www.dehir.hu/kultura/kiallitassal-koszontottek-az-alkoto-tanarok-a-100-eves-egyetemi-kar/2014/10/10/>

http://ujkor.hu/content/debrecen_university_symposium_2014

<http://ujkor.hu/content/orszagjaro/arisztokracia>

<http://neprajz.unideb.hu/hirek/de-symposium-2014>

http://btk.unideb.hu/index.php?p=esemeny&esemeny_id=279&debrecen-university-symposium-2014

http://www.academia.edu/8826066/Debrecen_University_Symposium_2014

http://finnugor.arts.unideb.hu/esemenyek/centenariumi_konferencia_20141008.pdf

<http://mnytud.arts.unideb.hu/galeria.php#centenarium201410>

http://szoctanszek.unideb.hu/tart/hirek/2014/felhivas_konferencia_eloadasra.pdf

<http://neprajz.unideb.hu/hirek/de-symposium-2014>